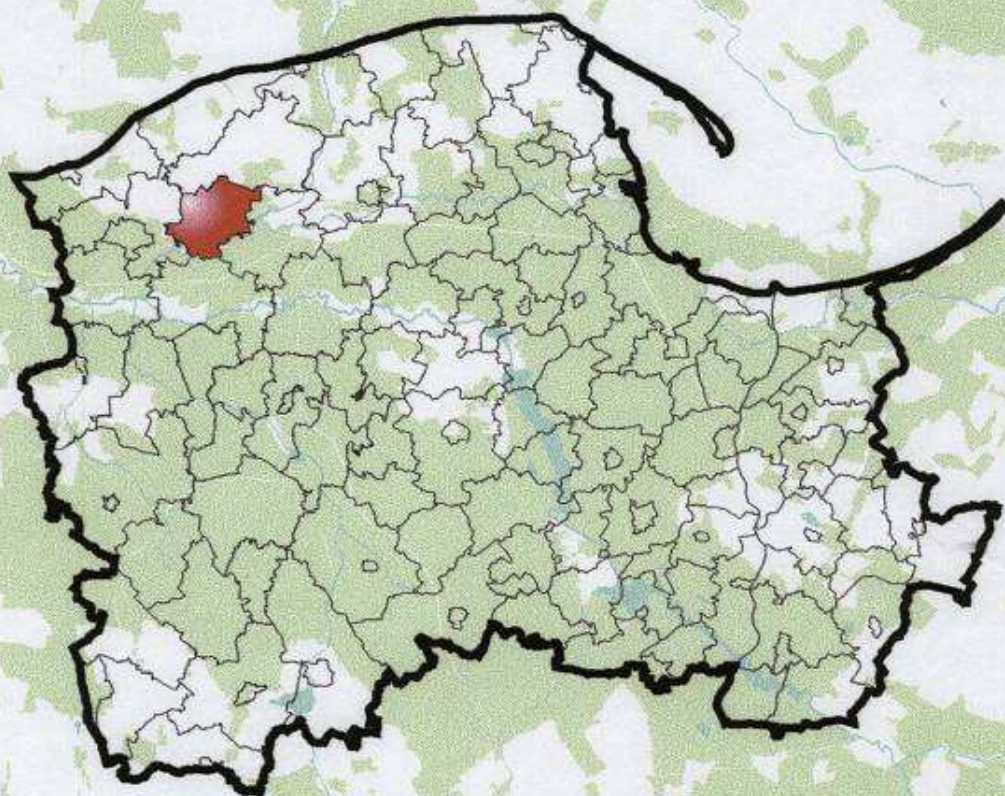

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WRAZ Z ELEMENTAMI STRATEGII ROZWOJU
GMINY DAMNICA**

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

SLUPSK 1999

WOJEWÓDZKIE BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO W SLUPSKU-SAMORZĄDOWA JEDNOSTKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WRAZ Z ELEMENTAMI STRATEGII ROZWOJU GMINY DAMNICA

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

ZESPÓŁ AUTORSKI:

Główny projektant

Zagadnienia programowe

Układ przestrzenny

Ochrona środowiska

Rolnictwo i leśnictwo

Inżynieria sanitarna

Telekomunikacja i elektroenergetyka

Komunikacja

Środowisko kulturowe

Opracowanie graficzne

Grafika komputerowa

mgr Krzysztof Zawadzki

Uprawnienia do projektowania nr 1433/94

mgr inż. arch. Tadeusz Ciemnoczołowski

Uprawnienia do projektowania nr 1205/91

mgr Jolanta Rekowska

mgr inż. Mirosława Hałuzo

inż. Grażyna Kubicz

mgr inż. Jolanta Więcek

mgr Iwona Kozerska

mgr Dorota Cieślik

Anna Mazur

Grażyna Radziszewska

Barbara Brokos

październik 1999 rok

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
1.1 Podstawa formalno-prawna	4
1.2 Ogólna charakterystyka gminy	4
2. DIAGNOZA ZEWNĘTRZNEJ SYTUACJI GMINY	6
2.1 Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej państwa	6
2.2 Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej województwa	13
2.3 Rozpoznanie powiązań gminy z obszarami zewnętrznymi	21
2.3.1 Ochrona i kształtowanie środowiska	21
2.3.2 Zagadnienia programowe	23
2.3.3 Przestrzeń rolnicza	24
2.3.4 Przestrzeń leśna	24
2.3.5 Inżynieria środowiska	25
2.3.6 Komunikacja	25
2.3.7 Elektroenergetyka i telekomunikacja	27
3. DIAGNOZA WEWNĘTRZNEJ SYTUACJI GMINY	28
3.1. Ocena obecnego stanu gminy	28
3.1.1 Obowiązujące akty prawne	28
3.1.1.1 Akty prawne powszechnie obowiązujące	28
3.1.1.2 Obowiązujące przepisy dotyczące obszaru województwa	29
3.1.1.3 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	30
3.1.2 Stan zagospodarowania i wyposażenia gminy	31
3.1.3 Zarys warunków fizjograficznych	33
3.1.4 Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego oraz wymagania związane z ochroną	42
3.1.5 Stan i wykorzystanie zasobów surowcowych	48
3.1.6 Stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego - archeologia	50
3.1.7 Stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego - architektura i budownictwo	58
3.1.8 Jakość życia mieszkańców - zasoby demograficzne i usługi publiczne	65
3.1.9 Stan i funkcjonowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej	77
3.1.10 Stan i funkcjonowanie gospodarki leśnej	90
3.1.11 Stan infrastruktury - komunikacja	95
3.1.12 Stan infrastruktury - inżynieria sanitarna	101
3.1.13 Stan infrastruktury - elektroenergetyka i telekomunikacja	105
3.1.14 Sytuacja gospodarczo-finansowa	107
3.2 Ocena dotychczasowego rozwoju gminy	109
3.2.1 Zmiany zachodzące w środowisku	109
3.2.2 Przekształcenia struktury przestrzenno-programowej	111
3.3 Wnioski zgłoszone do studium gminy	114
4. SYNTEZA	117
4.1 Uwarunkowania - czynniki rozwoju	117
4.2 Uwarunkowania - ograniczenia rozwoju	123

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest sporządzenie diagnozy stanu gminy Damnica. Diagnoza obejmuje rozpoznanie oraz ocenę zewnętrznej i wewnętrznej sytuacji gminy, w tym jej dotychczasowego rozwoju.

Celem sporządzenia diagnozy jest rozpoznanie istniejących uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy wynikających w szczególności z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
- stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- prawa własności gruntów,
- jakości życia mieszkańców,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Rozpoznanie w/w uwarunkowań rozwoju podstawowych funkcji gminy pod kątem ograniczeń i predyspozycji jest niezbędne dla właściwego określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego na dalszym etapie prac nad studium gminy Damnica.

Uwarunkowania rozwoju gminy Damnica zostały przedstawione w ujęciu graficznym:

- *Gmina Damnica - Uwarunkowania rozwoju /1:25.000/,*
- *Gmina Damnica - Uwarunkowania rozwoju /1:25.000/,*
- *Gmina Damnica - Uwarunkowania zewnętrzne. Środowisko przyrodnicze /1:150.000/,*
- *Gmina Damnica - Uwarunkowania zewnętrzne. Infrastruktura techniczna i komunikacja /1:150.000/,*

Przyjęty tok prac w ramach „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Damnica”:

• UWARUNKOWANIA ROZWOJU

- KONCEPCJA ROZWOJU I ZAGOSPODAROWANIA
- KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1.1 Podstawa formalno-prawna

Formalno-prawną podstawą do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Damnica” są przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym /tekst jednolity Dz. U. z 1999 roku Nr 15, poz. 139/.

Zgodnie z art. 6 ust.1 w/w ustawy „W celu określenia polityki przestrzennej gminy, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „studium”.

Uchwała Nr 163/98 o przystąpieniu do sporządzania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Damnica” została podjęta przez Radę Gminy Damnica w dniu 26 lutego 1998 roku.

1.2 Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Damnica położona jest:

- w północno-zachodniej części województwa pomorskiego,
- we wschodniej części powiatu słupskiego,
- w pobliżu miasta Słupska - zachodnia granica gminy przebiega zaledwie 3 km od wschodniej granicy miasta,
- w stosunkowo niewielkiej odległości od Morza Bałtyckiego - północne fragmenty gminy w linii prostej są oddalone o ok. 18 km od brzegu morskiego.

Gmina Damnica sąsiaduje z 4 gminami byłego województwa słupskiego, w tym:

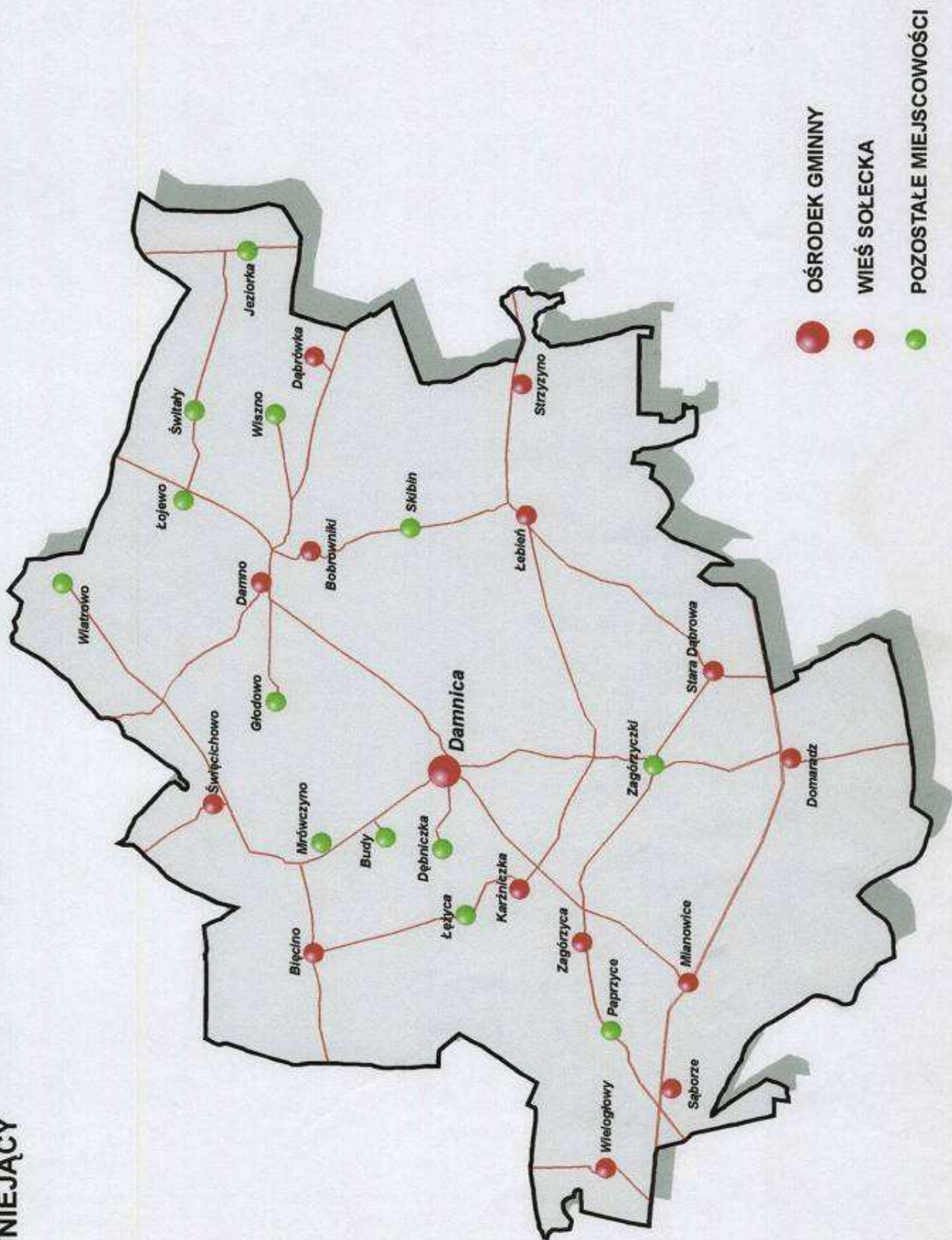
- od północy - z gminą Głównyzyce,
- od wschodu - z gminą Potęgowo,
- od południa - z gminą Dębica Kaszubska,
- od zachodu - z gminą Słupsk

Gmina zajmuje powierzchnię 16 781 ha (tj. 168 km²), w tym użytki rolne 10 848 ha (64,6 %) oraz lasy 4 888 ha (29,1 %) - według stanu 01-01-1999. Z ogólnej powierzchni użytków rolnych największy udział posiadają grunty orne (9 664 ha, tj. 57,6 % powierzchni gminy). Pastwiska zajmują (710 ha, tj. 4,3 %) oraz łąki (448 ha, tj. 2,7 %).

SIEĆ OSADNICZA GMINY DAMNICA

STAN ISTNIEJĄCY

Pod względem powierzchni gmina zajmuje 50 miejsce wśród 98 samorządowych wiejskich gmin województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia w gminie Damnica jest niższa niż średnio w gminach województwa pomorskiego (gmina Damnica 38 osób/1 km², podczas gdy w gminach wiejskich województwa 41 osób/1 km²).

Gminę zamieszkuje około 6300 osób. Pod względem liczby mieszkańców gmina zajmuje 42 miejsce wśród 98 samorządowych wiejskich gmin województwa pomorskiego.

Funkcję ośrodka gminnego i obsługę rolnictwa i ludności w tym zakresie, pełni miejscowość Damnica, położona w środkowej części gminy i zamieszkiwana przez około 20 % mieszkańców gminy. Damnica jest ośrodkiem administracyjnym, gospodarczym i usługowym o znaczeniu gminnym skupiającym szereg urządzeń i instytucji obejmujących swoim zasięgiem obszar całej gminy.

Sieć osadniczą gminy tworzy 28 miejscowości, z czego 12 wsi oraz 16 pozostałych miejscowości (osady i kolonie).

Teren gminy podzielony jest na 15 sołectw. Szczegółowy podział gminy na miejscowości oraz ich rodzaj został przedstawiony w części diagnozy wewnętrznej dotyczącej sfery społecznej.

Osadnictwo gminy Damnica związane jest z podstawowymi ciągami komunikacyjnymi przebiegającymi przez gminę w relacji wschód-zachód /droga nr 6 i magistralna linia kolejowa Gdańsk-Szczecin/ oraz północ-południe /Mianowice-Główczyce/.

2. DIAGNOZA ZEWNĘTRZNEJ SYTUACJI GMINY

2.1 Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej państwa

Uwarunkowania w zakresie celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na terenie gminy Damnica wynikają z Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju „Polska 2000 plus”, Zarysu koncepcji przestrzennego zagospodarowania Makroregionu Północnego oraz z obowiązujących przepisów prawa i programów rządowych tworzących politykę rolną i leśną.

W Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju „Polska 2000plus”

- dla przestrzennego zagospodarowania kraju przyjęto model równoważenia rozwoju, który realizowany będzie poprzez:
  - a/ powszechne uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz programach przedsięwzięć publicznych o zasięgu ponadlokalnym,
  - b/ promowanie ekologicznych kierunków i form w wybranych dziedzinach i na wybranych obszarach /ekoturystyka, ekorołnictwo/,
  - c/ stopniowe rozszerzenie i utrwalenie dobrej kondycji ekologicznej obszarów objętych ochroną prawną ze względu na walory przyrodnicze,
  - d/ zahamowanie procesów degradacji, a następnie uzyskanie stopniowej poprawy jakości środowiska
  - e/ stopniowe rozszerzanie zasięgu przestrzennego prawnej ochrony przyrody /kształtowanie krajowego systemu obszarów chronionych powiązanego z systemem europejskim,
- jednym ze strategicznych celów rozwoju przyjętych w koncepcji kraju jest kształtowanie mechanizmów generujących efektywny rozwój społeczno-gospodarczy, a podstawowymi kryteriami kształtowania zagospodarowania przestrzennego są: proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do popytu ekonomicznego na miejsca pracy i pojemności osiedleńczej układów osadniczych oraz akceptowalny społecznie standard środowiska człowieka niezależnie od zróżnicowanych przestrzeni warunków,
- koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju uwzględnia m.in. koncepcję krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska, w ramach której w celu utworzenia

spójnego przestrzennie, krajowego systemu obszarów chronionych, wytypowano szereg obszarów wyróżniających się wysoką bioróżnorodnością. Docelową siecią objęto łącznie 76 obszarów węzłowych oraz kilkadziesiąt korytarzy ekologicznych, stanowiących łącznie 46% kraju,

- wdrażanie sieci ECONET-Polska powinno się odbywać zgodnie z zasadami:
  - a/ nasycenia obszarów sieci różnymi formami ochrony prawnej,
  - b/ strefowania reżimów ochrony i rygorów gospodarowania,
  - c/ ochrony obszarów kompensacji ekologicznej, jakie tworzą użytki ekologiczne,
  - d/ renaturyzacji obszarów zdegradowanych,
  - e/ wzmocnienia więzi przyrodniczej pomiędzy obszarami węzłowymi,
  - f/ promowania rozwoju zrównoważonego
- w Krajowej koncepcji Sieci Ekologicznej dolina rzeki Łupawa została wyróżniona jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym,
- teren gminy Damnica /podobnie jak prawie cały obszar byłego województwa śląskiego/ zaliczony został do potencjalnych stref wielofunkcyjnego, ekologicznie uwarunkowanego rozwoju - strefy przełamania recesji,
- przez teren gminy przebiega potencjalne pasmo przyspieszonego rozwoju kształtujące się wraz z modernizacją , rozbudową lub budową systemu infrastruktury technicznej o znaczeniu europejskim,
- teren gminy Damnica /podobnie jak cały obszar województwa śląskiego/ zakwalifikowany został do obszaru problemowego polityki przestrzennej kraju jakim są postpegeerowskie województwa Pomorza Środkowego. Skutki rozpadu dotychczasowej bazy ekonomicznej spotęgowane są słabymi powiązaniem komunikacyjnymi tego obszaru z resztą kraju, niższymi od przeciętnych kwalifikacjami zasobów pracy, a także brakiem tradycji i poczucia tożsamości lokalnej i regionalnej. Nie jest możliwe przełamanie strukturalnej depresji tylko przez tradycyjnie rozumianą aktywizację. Szansą tego obszaru jest kompleksowe i wzajemnie skojarzone wykorzystanie zasobów i predyspozycji dla rozwoju gospodarki żywnościowej, leśnej, rybołówstwa, rekreacji i turystyki. Warunkiem powodzenia jest jednakże radykalna poprawa infrastruktury transportowej, telekomunikacyjnej i turystycznej oraz poprawa stanu środowiska, głównie czystości wód,
- z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju wynikają następujące priorytety działań w zakresie gospodarki wodnej:

- a/ przedsięwzięcia mające na celu ochronę jakości zasobów wodnych,
- b/ przedsięwzięcia mające na celu niedopuszczanie do nadmiernej eksploatacji ilościowej zasobów wodnych, poprzez racjonalizację zużycia wody,
- c/ przedsięwzięcia mające na celu powiększenie retencji, uwzględniające rozwój małej retencji w połączeniu z prawidłową melioracją użytków zielonych, ochrona terenów bagiennych i torfowisk

W Koncepcji przestrzennego zagospodarowania Makroregionu Północnego:

- przyjęto iż długofalowa przebudowa rolnictwa może wymagać zróżnicowanej strategii - na okres przejściowy /pierwszy etap/ działań które można określić jako „strategia przetrwania” oraz na okres perspektywiczny /długofalowej przebudowy rolnictwa/ działań określanych jako „nowa reforma rolna”,
- strategia restrukturyzacji wsi i rolnictwa w Polsce Północnej obejmuje następujące priorytety:
  - „Strategia przetrwania” - oświata oraz zmiana kwalifikacji, zatrudnienie socjalne, działki na przetrwanie do wieku emerytalnego, przeciwdziałanie powstawaniu odłogów, wspieranie mobilności,
  - „Strategia długofalowej przebudowy „nowej reformy rolnej” – oświata oraz uzyskiwanie nowych kwalifikacji, przebudowa wsi – rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, upelnorolnienie gospodarstw indywidualnych, rozwijanie nowych gospodarstw farmerskich, rozwijanie nowych funkcji: ochrona środowiska, agroturystyka, zalesianie nadwyżek gruntów w strefach b. PGR-ów
- za główne kierunki rozwoju wsi i rolnictwa uznano m.in. wspieranie pozarolniczego rozwoju wsi i rolnictwa oraz pomoc w rozwoju wiejskich rejonów depresji społeczno-ekonomicznej. Wieś i rolnictwo same nie są w stanie wejść na drogę wielofunkcyjnego rozwoju. Niezbędna jest aktywność państwa pobudzająca ten rozwój. Interwencjonizm państwa powinien dotyczyć w pierwszej kolejności tworzenia pozarolniczych miejsc pracy dla ludności rolniczej oraz uznanie pierwszeństwa wiejskich obszarów depresji przy wszelkiego rodzaju subwencjach, dopłatach i kredytach preferencyjnych, wspomagających produkcję rolną i rozwój funkcji pozarolniczych.
- gmina Damnica objęta jest strefą preferencji rozwoju gospodarki żywnościowej /bardzo wysoka wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej – powyżej 80 pkt./,

- jednocześnie przez teren gminy Damnica przebiega korytarz infrastruktury technicznej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Teren gminy położony jest w strefie oddziaływania miasta Słupsk /zakwalifikowanego jako „ośrodek wojewódzki przełamujący recesję – podtrzymujący rozwój”],

Kierunki polityki rolnej określone w programach rządowych

Dokument „Średniookresowa strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich” został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 21 kwietnia 1998 r. Program zawiera podstawowe uwarunkowania, założenia i cele polityki rolnej państwa oraz instrumenty służące do ich realizacji. Ma na celu poprawę sytuacji i wzrost konkurencyjności rolnictwa, gospodarki żywnościowej i obszarów wiejskich.

Cele programu:

- 1) Poprawa sytuacji dochodowej rolników - poprzez zwiększenie opłacalności produkcji, ustabilizowanie rynku rolnego (w tym powiązanie przetwórstwa z rolnictwem), stworzenie źródeł dodatkowego dochodu w i poza gospodarstwem rolnym,
- 2) Zwiększenie konkurencyjności na rynkach krajowych i zagranicznych - poprzez modernizację i restrukturyzację sektora rolno-żywnościowego, unowocześnienie produkcji, podwyższenie jakości produktów rolno-spożywczych, nową strategią rynkową (giełdy, rynki hurtowe, grupy producenckie i marketingowe, promocja produktów, rozwój informacji rynkowej),
- 3) Poprawa warunków życia i pracy mieszkańców wsi - poprzez rozwój infrastruktury społeczno-gospodarczej, promowanie i wspieranie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, rozwój i reforma szkolnictwa oraz doradztwa dla przygotowania do działalności gospodarczej i pracy w zawodach pozarolniczych,
- 4) przygotowanie do integracji z Unią Europejską - w tym: dostosowanie prawno-instytucjonalne, przygotowanie i przeprowadzenie negocjacji.

Cele te realizowane będą za pomocą szeregu socjalnych, organizacyjnych i ekonomicznych instrumentów polityki rolnej, takich między innymi jak: aktywne przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz oświaty na wsi, reformę ubezpieczeń społecznych rolników (KRUS), wprowadzenie szerokich zmian ustawodawczych i systemowych, decentralizację uprawnień organów administracji państwowej na rzecz terenowej administracji samorządowej i organizacji samorządowych

(Izby Rolnicze, związki branżowe). W ramach integracji z UE zostaną utworzone struktury administrujące Wspólną Politykę Rolną oraz Politykę Strukturalną. Do podstawowych instrumentów ekonomicznych zaliczono wprowadzenie systemu ulg i zwolnień podatkowych oraz wprowadzenie podatku VAT w rolnictwie. Zakłada się wykorzystanie środków finansowych w ramach pomocy przedakcesyjnej, uruchomienie dodatkowych kredytów, wsparcie postępu biologicznego, technicznego i technologicznego oraz pomoc w budowie instytucji rynkowych. Program zakłada, że finansowanie restrukturyzacji i modernizacji polskiego sektora rolno-spożywczego powinno następować ze środków własnych rolników, kredytów przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć szczególnie ważnych z punktu widzenia przemian strukturalnych, środków budżetowych, środków pomocowych i fundacji.

Program „Średniookresowa strategia ....” ma charakter programu otwartego i w szeregu istotnych elementów jest ciągle uzupełniany i aktualizowany.

Rozwinięciem i uszczegółowieniem „Średniookresowej strategii ....” w części dotyczącej zmian strukturalnych i przekształceń obszarów wiejskich oraz rolnictwa jest „Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa”. Dokument ten został przyjęty przez Radę Ministrów w lipcu 1999 r. Przedstawia zamierzone działania Rządu w odniesieniu do aspektów strukturalnych rozwoju obszarów wiejskich oraz rolnictwa w okresie przygotowań Polski do członkostwa w Unii Europejskiej i kilku lat po akcesji. Dokument wiąże zmiany strukturalne w rolnictwie z kompleksowymi przekształceniami na obszarach wiejskich. Służyć temu mają przede wszystkim działania poprawiające warunki życia i pracy na wsi. Polityka ukierunkowana jest na poprawę następujących struktur:

- zatrudnienia na obszarach wiejskich tj. zwiększenia zatrudnienia poza rolnictwem,
- wykształcenia ludności wiejskiej w kierunku wielozawodowości dostosowania do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej w celu zwiększenia atrakcyjności obszarów wiejskich, jako miejsca inwestowania, pracy, zamieszkania i wypoczynku,
- agrarnej - poprawę struktury obszarowej gospodarstw, struktury i jakości produkcji,
- organizacyjno-ekonomicznych powiązań producentów rolnych z rynkiem produktów rolno-spożywczych,
- ochrony krajobrazu, zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego obszarów wiejskich wraz z dziedzictwem kulturowym,
- administracyjnej i instytucjonalnej, służących rozwojowi obszarów wiejskich i rolnictwa.

Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa traktuje rolnictwo jako jedną z możliwych działalności gospodarczych na obszarach wiejskich i źródło utrzymania dla części ludności wiejskiej. Instrumenty ekonomiczne pomocy państwa, mające na celu restrukturyzację gospodarstw oraz zwiększenie produkcji będą kierowane do tych, którzy swą pracę i przyszłość wiążą w stopniu znaczącym z działalnością rolniczą (gospodarstwa rozwojowe).

Do pozostałej grupy mieszkańców wsi, zatrudnionej w rolnictwie, dla której praca w swoim gospodarstwie rolnym stanowi dodatkowe źródło dochodu lub służy samozaopatrzeniu, kierowane będą instrumenty pomagające w rozwinięciu lub uruchomieniu działalności pozarolniczej w miejscu zamieszkania, a także w znalezieniu zatrudnienia w nowych miejscach pracy, tworzonych na terenach wiejskich. Pomoc państwa będzie ukierunkowana na przekwalifikowanie zawodowe, osób szukających pracy poza rolnictwem. Zachęcać się będzie m.in. do przechodzenia na wcześniejsze emerytury strukturalne i zaoferuje środki na zaprzestanie działalności rolniczej.

Nowy podział administracyjny kraju oraz decentralizacja finansów publicznych sprawiły, że „Spójna polityka...” będzie realizowana przy większym niż dotychczas udziale decyzyjnym i finansowym władz samorządowych oraz organizacji regionalnych i lokalnych.

Kierunki polityki leśnej określone w programach rządowych

Dokument „Polityka ekologiczna państwa” został przyjęty przez Rząd w czerwcu 1991 r. Za podstawową zasadę rozwoju społecznego i gospodarczego uznano w nim zasadę ekorozwoju.

Podstawy prawne realizacji zasady ekorozwoju zawierają następujące akty prawne:

- Ustawa o ochronie przyrody - ochrona przyrody jest tu określona jako część polityki ekologicznej państwa,
- Ustawa o lasach - prawo leśne jest częścią składową prawa ochrony środowiska przyrodniczego i musi uwzględniać założenia ustawy o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska - celem ustawy jest m.in. stworzenie ram prawnych dla racjonalnego gospodarowanie zasobami przyrody, do których między innymi należą lasy,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Idea ekorozwoju znalazła swoje odzwierciedlenie także w ustawach innych resortów, np. w ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym, która obliguje do ujmowania warunków ekofizjograficznych obszarów objętych opracowaniem w studiach i planach, oraz ustala nadrzędność planów ochrony obszarów chronionych w stosunku do ustaleń planów miejscowych.

Lasy stanowią najważniejszy składnik równowagi ekologicznej biosfery, są również bogatym źródłem surowców odnawialnych. Są cennym zasobem przyrody, toteż wynikające z polityki ekologicznej założenia zmierzają do połączenia racjonalnej gospodarki zasobami leśnymi z ich jednoczesną ochroną (dla obecnych i przyszłych pokoleń) przed negatywnym wpływem działalności gospodarczej.

W 1997 r. został przyjęty przez Rząd RP dokument pod nazwą „Polityka leśna państwa”, który określa cele oraz instrumenty polityki leśnej państwa zgodnie z konceptją trwale zrównoważonego wielofunkcyjnego gospodarstwa leśnego. Utrzymanie takiego kierunku w gospodarowaniu zasobami leśnymi jest szczególnie istotne w obliczu postępującego zagrożenia degradacją środowiska naturalnego, wzmożonej penetracji lasów przez ludność, wzrostu wartości ochronnych i socjalnych funkcji lasu przy utrzymującym się wysokim popycie na drewno.

Zauważa się zwiększenie roli lasu w długookresowej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju przez nowe zalesienia gruntów marginalnych dla rolnictwa.

Cele polityki leśnej państwa:

- zachowanie trwałości i ekologicznych walorów ekosystemów leśnych,
- szczegółowa ochrona przyrody w lasach,
- racjonalne i trwałe użytkowanie zasobów leśnych,
- propagowanie roli lasów i leśnictwa w społeczeństwie

Polityka ekologiczna państwa podporządkowuje funkcje gospodarcze lasów ich funkcjom środowiskowotwórczym, ochronnym i społecznym. Uwarunkowania dla leśnictwa wynikające z realizacji polityki ekologicznej państwa:

- konieczność zachowania lasów i ich wpływu na różnorodność biologiczną i równowagę przyrodniczą,
- konieczność ochrony lasów dla zachowania zasobów genetycznych, walorów krajobrazowych,

- konieczność zachowania walorów użytkowych lasów, podnoszenie ich produktywności,
- ograniczenie pozyskania drewna do ustalonego etatu cięć, tzn. poniżej biologicznych możliwości przyrostu drewna,
- konieczność wykorzystywania wzrastającej ilości drewna pochodzącej z cięć pielęgnacyjnych
- powiększanie zasobów leśnych, także przez zalesianie

Odpowiedzią na założenie zwiększenia wskaźnika lesistości kraju z 27,9 do 30%, jest obowiązujący dokument „Krajowy program zwiększania lesistości”. Realizacja tego programu wymaga zaangażowania i współpracy resortów leśnictwa, rolnictwa i ochrony środowiska.

2.2 Uwarunkowania wynikające z polityki przestrzennej województwa

Uwarunkowania w zakresie celów i kierunków polityki przestrzennej województwa na terenie gminy Damnica wynikają ze Studium zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, Partnerskiej strategii rozwoju województwa śląskiego na lata 1997-2002, Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska.

We Wstępnej koncepcji studium zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego:

- jako podstawowy cel i zasadę rozwoju przestrzennego województwa przyjęto rozwój równoważony /ekorozwój/. Równoważenie rozwoju przestrzeni województwa polegać będzie na rozwoju nienaruszającym w istotny i nieodwracalny sposób środowiska przyrodniczego regionu. Celem równoważenia rozwoju jest m.in. utrzymanie podstawowych zasobów i walorów środowiska regionu, dążenie do poprawy jakości życia i wyrównywania warunków życia w całym obszarze województwa oraz optymalne wykorzystanie zasobów regionu w rolnictwie, leśnictwie, turystyce i przemyśle.
- w przyjętej w Studium koncepcji funkcjonalno-przestrzennej teren gminy Damnica został zakwalifikowany do północnej strefy równinnej, dla której podstawowe predyspozycje rozwojowe należy wiązać z rozwiniętymi systemami infrastruktury technicznej wraz z komunikacją. Obszar ten posiada warunki do rozwoju różnorodnych form zagospodarowania,

- w koncepcji ekologicznej sieci województwa /sporządzonej w oparciu o dostosowaną do standardów europejskich – koncepcję krajowej sieci ekologicznej ECONET-Polska/, w sieci ekologicznej na terenie gminy Damnica ujęty został „korytarz ekologiczny Łupawy” jako element łączący obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym tj. strefę nadmorską oraz pojezierną,
- w strategii gospodarowania przestrzenią województwa na terenie gminy wskazano następujące elementy o znaczeniu strategicznym tj.
  - a/ chronione obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
  - b/ strefę restrukturyzacji rolnictwa i wsi,
  - b/ obszar znaczącej roli lesistości i potencjalnej możliwości rozwoju turystyki,
  - c/ strefę aktywizacji działań związanych z rozwojem turystyki i wypoczynku,
  - d/ obszar potencjalnych możliwości intensywnego rozwoju wykształcony w formie pasma wzdłuż infrastruktury technicznej
- w zakresie rozwoju społecznego przyjęto, iż rozwój infrastruktury społecznej powinien być ukierunkowany na wyrównywanie różnicowań przestrzennych w poziomie życia ludności zapewniając równocześnie racjonalną dostępność do urządzeń usługowych.
 W ramach sporządzonej biologicznej prognozy demograficznej w okresie perspektywicznym /tj. do roku 2010/, gmina Damnica zaliczana jest do gmin wiejskich na obszarze których nastąpi stabilizacja liczby mieszkańców na poziomie około 6200 osób. Jednocześnie powinien nastąpić niewielki przyrost zasobów pracy do poziomu około 3350 osób.

Tab. 1 Gmina Damnica - Prognoza ludności według wieku

LATA	LUDNOŚĆ OGÓLEM	LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM/0-19/ *	LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM /20-59K I 20-64M/	LUDNOŚĆ W WIEKU POPORODUKCYJNYM /60K/65M. I WIĘCEJ/
2000	6209	2299	3250	660
2005	6197	2206	3334	657
2010	6212	2196	3357	659

* w tym w wieku 7-19 lat odpowiednio 1561, 1488, 1475

- w zakresie dziedzictwa kulturowego przyjęto potrzebę zachowania i ochrony zasobu dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju uwzględniającego dotychczasowe zasoby dziedzictwa kulturowego. Należy zwrócić szczególną uwagę na zasadnicze grupy i zespoły zabytków stanowiących zasób materialny dziedzictwa kulturowego tj. zabytkowe cmentarze, zabytkowe obiekty sakralne, założenia dworskie i pałacowe oraz budownictwo wiejskie.

Gmina Damnica znajduje się w obszarze historycznym zwanym „Ziemia Lęborska”, obejmującym tereny południowej części pasa niziny nadmorskiej z typowym krajobrazem morenowym silnie zalesionym, z jeziorami polodowcowymi i dolinami górnych biegów rzek.

- w zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej przyjęto potrzebę ochrony najwartościowszych gruntów rolnych z niezbędnymi przekształceniami restrukturyzacyjnymi. Jednocześnie wyznaczono obszary użytków rolnych chronionych przed zmianą przeznaczenia, użytki rolne marginalne oraz obszary wymagające rozwoju wielofunkcyjnego.

W szczególności do obszaru gminy odnoszą się następujące cele wynikające z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych:

- prywatyzacja i restrukturyzacja,
  - ochrona przestrzeni rolniczej,
  - poprawa struktury jakościowej i przestrzennej gruntów rolnych,
  - zmiana organizacji przestrzeni rolniczej,
  - poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
  - poprawa wykorzystania przestrzeni rolniczej,
  - ekologizacja przestrzeni rolniczej,
  - rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego,
  - ograniczenie niekorzystnych przestrzennych i społecznych skutków transformacji ustrojowej
- w zakresie ochrony środowiska przyjęto m. in. potrzebę uwzględnienia następujących głównych kierunków ochrony i zagospodarowania wód:
    - poprawa jakości użytkowej i ekologicznej wód powierzchniowych (w pierwszej kolejności odnosi się do wód ponadnormatywnie zanieczyszczonych),
    - ograniczenie ładunku zanieczyszczeń odpływających z terenu województwa do Bałtyku (w tym również z gminy Damnica),

b/ zapewnienie skutecznej ochrony dla wód podziemnych przed ich skażeniem i nadmierną eksploatacją.

Realizacja wyżej wymienionych kierunków wymaga podejmowania bądź kontynuacji takich działań jak:

a/ planowanie i budowa oczyszczalni ścieków, zapewniających redukcję zanieczyszczeń łącznie z biogenami, jak dla odbiorników w I klasie czystości, w oparciu o zasadę unieszkodliwiania wszystkich ścieków, przed ich odprowadzeniem do odbiornika,

b/ usprawnienie istniejących oczyszczalni, ich rozbudowywanie o tzw. trzeci stopień oczyszczenia, umożliwiające redukcję biogenów,

c/ budowa zbiorczych, bądź lokalnych układów kanalizacyjnych, wraz z oczyszczalniami ścieków na obszarach wiejskich,

d/ racjonalne zagospodarowanie terenów w najbliższym otoczeniu wód powierzchniowych – preferowanie tzw. pasów ekologicznych, stanowiących filtr biologiczny, przekształcanie terenów przyległych do wody w trwałe użytki zielone, tworzenie użytków ekologicznych, zalesiania itp.,

e/ realizacja programu zalesień w dostosowaniu do potrzeb ochrony zasobów wodnych / w strefach wododziałowych, strefach ochronnych GZWP, na obszarach źródliskowych rzek, w dolinach rzecznych i w zlewniach jezior/,

f/ badanie monitoringowe wód powierzchniowych i podziemnych,

g/ modernizacja, odbudowa bądź budowa obiektów małej retencji,

- w zakresie ochrony przyrody dla gminy Damnica ważne jest:

a/ porządkowanie istniejącego układu obszarów chronionych i dostosowanie go do Krajowego Systemu Obszarów Chronionych. W systemie należy uwzględnić połączenie obszarów węzłowych obejmujących strefę nadmorską i pojezierną korytarzami ekologicznymi rzek (w tym rzeki Łupawy),

b/ objęcie obszarów o najwyższych i wysokich walorach przyrodniczych spełniających ważną funkcję ekologiczną różnymi, uzupełniającymi się formami ochrony przyrody,

c/ promowanie proekologicznych form zagospodarowania terenu, nie powodujących degradacji walorów (przede wszystkim na terenach charakteryzujących się wysokimi walorami ekologicznymi),

d/ odpowiednie przygotowanie cennych obiektów przyrodniczych do turystycznego udostępnienia w celu minimalizacji dewastacji zasobów (np. ścieżki przyrodnicze, punkty obserwacji).

- w zakresie leśnictwa przyjęto potrzebę następujących działań dotyczących:
  - a/ zwiększenia powierzchni lasów,
  - b/ wzmacniania odporności biologicznej i przywracania równowagi ekologicznej zniekształconym ekosystemom leśnym, szczególnie na obszarach położonych w zasięgu projektowanej sieci ekologicznej obszarów chronionych (dolina Łupawy),
  - b/ przebudowy struktury drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskiem /obszary w zasięgu sieci ekologicznej/,
  - c/ opracowania i realizowania programu zadrzewień,
  - d/ opracowania i zastosowania innych niż zalesienie sposobów wykorzystania gruntów marginalnych,
  - e/ wzmocnienia funkcji ochronnych w lasach,
  - f/ dostosowania lasów do potrzeb turystyki i rekreacji,
  - g/ przebudowy struktury gatunkowej drzewostanów w kierunku zgodności z siedliskiem,
- w zakresie komunikacji m.in. wskazano do uwzględnienia przebudowę drogi krajowej międzyregionalnej nr 6 do wymogów drogi ekspresowej, budowę drugiego toru na linii kolejowej Stargard Szczeciński - Gdańsk, wytypowano wybrane drogi wojewódzkie mające podstawowe znaczenie dla funkcjonowania wojewódzkiej sieci drogowej oraz wskazano lokalizację miejsc obsługi podróżnych /MOP/,
- w zakresie infrastruktury technicznej wskazano projektowane inwestycje w zakresie telekomunikacji oraz gazociągów wysokiego ciśnienia /ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi w okolicach miejscowości Mianowice i Jeziorka/,
- w zakresie elementów prawnych przekazano do uwzględnienia następujące elementy:
  - a/ Obszar Wysokiej Ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 117 (Zbiornik Łupawski),
  - b/ Obszar Wysokiej Ochrony GZWP nr 105 (Zbiornik Słupski),
  - c/ złożo kopaliny pospolitej - torfy („Wieliszewo - w trakcie badań)
  - d/ strefa pośrednia ujęcia komunalnego w Głobinie dla m. Słupska,
  - e/ pas radiofonii i telewizji,
  - f/ grunty niezbędne dla celów obronności i bezpieczeństwa, obiekty wojskowe i strefy ochronne obiektów wojskowych (radarów, lotnisk)
  - g/ obowiązujące na terenie gminy miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (w tym miejscowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowości

Damnica oraz miejscowy szczegółowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla domków jednorodzinnych w Damnicy).

W Partnerskiej strategii rozwoju województwa słupskiego na lata 1997-2002:

- Gmina Damnica została zakwalifikowana do /łącznie z m. Słupsk, gm. Słupsk, gm. Kobylnica, gm. Damnica i gm. Dębica Kaszubska/ Umownego Rejonu Słupsk. Misję dla Rejonu /a więc docelowy i oczekiwany obraz obszaru za 5-10-15 lat/ określono w sposób następujący:
 „Rejon Słupski - obszar zrównoważonego rozwoju, centrum przemysłowe i rolnicze Pomorza Środkowego, z Miastem Słupskiem jako ośrodkiem administracyjnym, kulturalnym i naukowym regionu w południowej części - z terenami do rekreacji”;
- osiągnięcie misji Rejonu może być realizowane poprzez następujące cele strategiczne rozumiane jako główne kierunki długoterminowych, ale krótszych od misji /około 5 lat/ działań lub efekty tych działań:

Cel 1. Tworzenie specjalnych warunków dla przyciągania inwestycji i rozwoju istniejących przedsiębiorstw (np. SSE).

Cel 2. Poprawa stanu infrastruktury, szczególnie w zakresie ochrony środowiska.

Cel 3. Tworzenie organizacji ponadgminnych (związku gmin, stowarzyszeń na rzecz województwa słupskiego m.in. dla pozyskiwania środków) i podejmowanie wspólnych działań np. na rzecz utrzymania rangi Słupska jako miasta wojewódzkiego.

Cel 4. Podejmowanie działań na rzecz konkurencyjności rolnictwa (restrukturyzacja i modernizacja gospodarstw rolnych, tworzenie nowych rynków zbytu).

Cel 5. Promocja walorów przyrodniczych i związany z tym rozwój bazy turystycznej (Park Krajobrazowy „Doliny Słupi”).

Cel 6. Rozwój instytucji kulturalnych, naukowych i oświatowych o randze regionalnej.

Cel 7. Podnoszenie kwalifikacji i mobilności zawodowej siły roboczej.

- z opracowanej Strategii województwa dla samorządów w tym dla gminy Damnica wynikają m. in. następujące zadania:
  - a/ sporządzenie inwentaryzacji wolnych terenów i obiektów infrastruktury możliwych do zagospodarowania,
  - b/ opracowanie katalogu ulg inwestycyjnych stosowanych przez samorządy lokalne,
  - c/ dokończenie programu zaopatrzenia w wodę,
  - d/ budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni i kanalizacji,
  - e/ współdziałanie w opracowaniu programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz gospodarki odpadami komunalnymi,
  - f/ budowa i modernizacja lokalnych lub rejonowych wysypisk odpadów komunalnych,
  - g/ gazyfikacja regionu w tym sieć rozdzielcza lokalna,
  - h/ współdziałanie w opracowaniu inwentaryzacji przyrodniczej regionu,
  - i/ opracowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
  - j/ promowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w turystyce
  - k/ wdrażanie programu turystyki wiejskiej woj. słupskiego,
  - l/ zagospodarowanie turystyczne szlaków rowerowych,
  - l/ poprawa struktury jakościowej gruntów rolnych poprzez planowe wyłączenia gruntów marginalnych i przeznaczenie ich na cele nierolnicze: zalesienia, budownictwo, rekreację,

W Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska opracowanym w 1997 roku:

- zgodnie z priorytetami wynikającymi z przyjętej do realizacji „Polityki ekologicznej Państwa” /Uchwała Sejmu RP z dnia 10 maja 1991 r. / oraz umowami międzynarodowymi podpisanymi przez Polskę, przyjęto dla obszaru byłego województwa słupskiego /w tym gminy Damnica/, szereg celów i zadań do zrealizowania w okresie 1997-2010,
- za najważniejsze dla ochrony środowiska uznano działania w następującej kolejności: gospodarka wodna i ochrona wód, gospodarka odpadami, ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem, ochrona przed hałasem oraz ochrona zasobów przyrody,
- cele strategiczne w zakresie gospodarki wodnej i ochrony wód /odnoszące się również do terenu gminy Damnica:
  - a/ ograniczenie spływu zanieczyszczeń do Bałtyku, szczególnie rzekami przymorskimi w tym Słupią oraz Łupawą. Zakłada się do roku 2010 następującą redukcję ładunków

zanieczyszczeń odprowadzanych do morza przez wszystkie rzeki przymorskie: materia organiczna o 30%, biogeny, w tym fosfor ogólny o 20% /w stosunku do stanu z roku 1995/,

b/ poprawa jakości wód powierzchniowych tj. doprowadzenie do stanu umożliwiającego pełne wykorzystanie tych wód w rolnictwie i przemyśle, a równocześnie poprawa ich kondycji biologicznej /co najmniej do III kl. czystości/,

c/ utrzymanie dobrej jakości wód podziemnych, przede wszystkim w głównych zbiornikach wód podziemnych

d/ poprawa warunków sanitarnych, zwłaszcza na obszarach wiejskich,

e/ poprawa zdolności retencyjnych zlewni,

f/ łagodzenie zagrożenia powodziowego oraz skutków ewentualnych powodzi, bądź susz hydrologicznych.

- cele strategiczne w zakresie gospodarki odpadami:

a/ objęcie unieszkodliwianiem bądź bezpiecznym składowaniem wszystkich odpadów,

b/ opracowanie i wdrażanie systemów preselekcji i recyklingu odpadów,

c/ utylizacja wszystkich wytworzonych odpadów /składowanie tylko nieprzetwarzalnych składowych odpadów/ w terminie długookresowym,

- cele strategiczne w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem oraz ochrony przed hałasem:

a/ poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym przede wszystkim ograniczenie emisji dwutlenku siarki o około 6% w stosunku do wielkości z 1980 roku,

b/ ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, w tym przede wszystkim dwutlenku węgla,

c/ ograniczenie uciążliwości transportu i przemysłu /zanieczyszczenie powietrza i hałas/,

- cele strategiczne w zakresie ochrony zasobów przyrody:

a/ zachowanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej ekosystemów,

b/ zapewnienie trwałości lasów i wzmocnienie ich wielostronnych funkcji,

c/ systemowa ochrona najcenniejszych i najmniej przekształconych zasobów przyrody,

d/ ochrona gleb przed degradacją,

e/ przywracanie równowagi ekologicznej ekosystemom na obszarach, które zachowały wysoki potencjał ekologiczny

2.3 Rozpoznanie powiązań gminy z obszarami zewnętrznymi

2.3.1 Ochrona i kształtowanie środowiska

Zgodnie z podziałem fizyczno - geograficznym Polski (Kondracki, 1994) gmina Damnica zawiera się w obrębie podprowincji Pobrzeży Południowobałtyckich, stanowiących rozległe, przylegające bezpośrednio do brzegu morskiego, równinne pasmo, rozciągające się od Zatoki Kilońskiej na zachodzie po Zalew Wiślany na wschodzie.

Gmina znajduje się w środkowej części podprowincji, w zasięgu makroregionu Pobrzeża Koszalińskiego. Stanowi fragment mezoregionu Wysoczyzny Damnickiej, położonego pomiędzy dolinami Słupi i Leby, wyróżniającego się wśród otaczających regionów Pobrzeża występowaniem większych wzniesień i stromych zboczy głównych dolin rzecznych.

Hydrologicznie teren gminy zawiera się w granicach zlewni rzek przymorskich: Łupawy, Słupi oraz w niewielkim fragmencie zlewni Leby. Wszystkie wymienione wyżej zlewnie w całości znajdują się w granicach województwa pomorskiego. Główne rzeki tych zlewni uchodzą do Morza Bałtyckiego.

Zlewnie są przyporządkowane Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Bezpośrednio przez obszar gminy przepływa Łupawa - jedna z większych rzek Przymorza. Łupawa bierze początek na terenie gminy Parchowo (źródłowy odcinek rzeki zwany Obrówką) i dalej przepływa przez obszar gmin: Czarna Dąbrówka, Potęgowo, Damnica, Główny, Smołdzino. Rzeka zasila przymorskie jezioro Gardno i uchodzi do morza w miejscowości Rowy.

Zachodni, stosunkowo niewielki fragment gminy znajduje się w zasięgu zlewni Słupi. W obrębie tej zlewni znajduje się stosunkowo rozległy obszar w granicach zachodnich powiatów województwa pomorskiego, tj. powiatu kartuskiego (od gminy Sulęcyno, skąd rzeka wypływa), bytowskiego oraz słupskiego. W ostatnim czasie wystąpiono z inicjatywą utworzenia Związku Miast i Gmin Dorzecza Słupi.

Nawiązując do podziału hydrogeologicznego, gmina Damnica położona jest w obrębie Regionu Słupsko - Chojnickiego i stanowi część Podregionu Słupskiego. W obrębie tego podregionu główny, użytkowy poziom wodonośny związany jest z utworami czwartorzędowymi i na ogół występuje w sposób ciągły.

W pobliżu granic gminy znajdują się wstępnie udokumentowane Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: Nr 105 „Zbiornik Słupski” oraz 115 „Zbiornik Potęgowski”. Zachodnie oraz wschodnie fragmenty gminy stanowią część obszarów przewidywanych do objęcia strefą ochronną, zapewniającą ochronę zasobów wodnych obu Zbiorników.

Gmina Damnica znajduje się w strefie oddziaływania klimatu przejściowego. Zgodnie z podziałem K. Prawdzica (1962) znajduje się w klimatycznej krainie północnego pasa Pojezierza Pomorskiego. Kraina ta pokrywa się z północno - pomorską krainą klimatyczną, wyróżnioną w podziale klimatycznym dokonany dla obszaru woj. słupskiego (M. Friedrich i in, Klimat województwa słupskiego w świetle potrzeb rolnictwa, 1980).

W obrębie krainy pomorskiej warunki klimatyczne są zróżnicowane: w północnej części wyraźnie zaznacza się „łagodzący” wpływ morza, w miarę oddalania od Bałtyku klimat staje się „bardziej surowy”. Kraina pomorska, obok nadmorskiej, jest uprzywilejowana pod względem wilgotnościowym.

Na terenie gminy Damnica nie funkcjonują żadne przyrodnicze obszary chronione zaliczane do Krajowego Systemu Obszarów Chronionych. Nie jest objęta ochroną dolina rzeki Łupawy stanowiąca niezmiernie ważny przyrodniczy łącznik pomiędzy obszarem pojeziernym a wybrzeżem Bałtyku. W Krajowej Koncepcji Sieci Ekologicznej dolina została wyróżniona jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym.

W stosunkowo niewielkiej odległości od północnej granicy gminy znajduje się Słowiński Park Narodowy - Światowy Rezerwat Przyrody wyróżniający się unikatowymi w skali Europy walorami przyrodniczo - krajobrazowymi (ruchome wydmy, brzeg morski, duże przymorskie jeziora, bory bażynowe, liczne stanowiska cennych gatunków flory i fauny, ostoje ptaków wodno - błotnych oznaczeniu międzynarodowym).

Z kolei na południe od obszaru gminy funkcjonuje Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”. Utworzono go w 1981 roku dla zachowania walorów środowiska geograficzno - przyrodniczego rzeki Słupi i jej dorzecza, na które składają się: urozmaicona rzeźba terenu, wysoka lesistość (72 %), liczne torfowiska różnych typów, jeziora w tym lobeliowe, urokliwe doliny rzeczne, pomniki przyrody, a także osobliwości kulturowe (zabytki architektury, najstarsze w Europie elektrownie wodne).

Bezpośrednio do granic gminy przylega otulina Parku, którą utworzono dla zabezpieczenia obszaru Parku przed oddziaływaniem szkodliwych czynników zewnętrznych.

Gmina znajduje się w północno - zachodnim pasie województwa, o stosunkowo niewielkiej lesistości. Całe pasmo północne w granicach dawnego województwa słupskiego jest preferowane do zadrzewień.

2.3.2 Zagadnienia programowe

W związku ze zmianą podziału administracyjnego kraju, od stycznia 1999 roku gmina Damnica znajduje się w granicach administracyjnych województwa pomorskiego. Jednocześnie gmina należy do ziemskiego powiatu słupskiego.

Powiązania gminy Damnica z obszarami zewnętrznymi podzielić można na dwie podstawowe grupy:

- 1/ wynikające z potrzeby obsługi ludności na poziomie ponadgminnym
- 2/ wynikające z potrzeby obsługi ludności na poziomie ośrodka gminnego

W ramach pierwszej grupy związków i powiązań funkcję ośrodka rejonowego /powiatowego/ dla obszaru gminy pełni miasto Słupsk. Miasto bowiem obsługuje teren gminy m.in. w zakresie administracji, szkolnictwa ponadpodstawowego, lecznictwa otwartego-specjalistycznego, lecznictwa szpitalnego, kultury, usług handlu, gastronomii i rzemiosła oraz łączności. Funkcję ośrodka regionalnego /wojewódzkiego/ pełni miasto Gdańsk.

W ramach drugiej grupy związków miejscowość Damnica pełni rolę ośrodka gminnego z koncentracją usług dla obsługi ludności w obszarze ciężenia. W obsłudze ludności gminy wspomagają ośrodek gminny, jednostki elementarne-uzupełniające o pełnym i niepełnym wyposażeniu w usługi.

W zakresie usług gminnych i podstawowych związku gminy Damnica z gminami Potęgowo i Głównyca dotyczą obsługi mieszkańców np.:

- do szkoły w Domaradzu uczęszczają dzieci z Nowej Dąbrowy /gm. Potęgowo/,
- z ośrodka zdrowia w Starej Dąbrowie korzystają mieszkańcy miejscowości Nowa Dąbrowa i Rębowo /gm. Potęgowo/,
- w rejonie działania urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego w Starej Dąbrowie znajduje się miejscowość Nowa Dąbrowa /gm. Potęgowo/,
- mieszkańcy miejscowości Nowa Dąbrowa /gm. Potęgowo/ korzystają z kościoła filialnego w Domaradzu.

- miejscowości Łojewo, Jeziorka, Świtały, Dąbrówka znajdują się w rejonie działania urzędu pocztowo-telekomunikacyjnego w Główczych,

2.3.3 Przestrzeń rolnicza

Na obszarze gminy znajdują się użytki rolne i ośrodki produkcji rolnej mające swoją siedzibę w Rędzikowie (gmina Słupsk). Dotyczy to dawnych gospodarstw SHR w Mianowicach, Wielogłowach i Paprzycach. Szersze powiązania z obszarem zewnętrznym mają gospodarstwa z udziałem podmiotów zagranicznych (Holandia, Anglia) - część dawnego POHZ Bobrowniki oraz byłe gospodarstwo PGR Domaradz.

Jednostką utrzymującą związki z zagranicą jest zakład Thoma Maszyny Rolnicze prowadzący sprzedaż i remonty zachodnich maszyn rolniczych.

Producenci rolni sprzedają większość swoich płodów rolnych poza obszar gminy: zboże głównie do Słupska i Lęborka, ziemniaki, żywiec i mleko do Słupska. Ziemniaki z przedsiębiorstwa Farm Frites Poland Dwa sprzedawane są do fabryki frytek w Lęborku. Olejarnia w Łebieniu jest dostawcą surowca do produkcji musztardy do różnych zakładów przemysłu spożywczego na terenie kraju.

Gospodarstwa rybackie w Damnicy (Ośrodek zarybieniowy i Nizinny ośrodek zarybieniowy) powiązane są organizacyjnie i produkcyjnie z Polskim Związkiem Wędkarskim w Słupsku. Ryby konsumpcyjne oraz narybek wywożone są głównie poza granice gminy.

2.3.4 Leśnictwo

Kompleksy leśne położone na terenie gminy Damnica wchodzi w skład trzech nadleśnictw: Nadleśnictwa Damnica z siedzibą w Damnicy, Nadleśnictwa Leśny Dwór z siedzibą w Łysomiczkach (gmina Dębica Kaszubska) oraz Nadleśnictwo Łupawa z siedzibą w Łupawie (gmina Potęgowo). Nadleśnictwa położone na terenie tych gmin, pełnią nadzór nad podporządkowaną im administracyjnie częścią obszarów leśnych gminy Damnica.

Nadleśnictwo Damnica nadzoruje także znaczne tereny leśne położone w gminach Główczyce i Smołdzino (obręb leśny Główczyce).

Obszar gminy posiada wspólne kompleksy leśne z sąsiednimi gminami, charakteryzujące się podobnymi cechami siedlisk i drzewostanów.

Pozyskany z terenu gminy Damnica surowiec drzewny jest w części wywożony poza jej granice, w części zaś przerabiany w miejscowym tartaku i również wywożony na zewnątrz gminy. Głównym kierunkiem transportu jest tartak w Słupsku. Nadleśnictwa zaopatrują w surowiec drzewny odbiorców na terenie całego kraju.

Lasy gminy, głównie państwowe, zarządzane są przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinku.

2.3.5 Inżynieria środowiska

Istniejące systemy zaopatrzenia w wodę i unieszkodliwiania ścieków są systemami lokalnymi. Nie mają powiązań z obszarami zewnętrznymi.

Większość odpadów komunalnych wywożona jest poza teren gminy, na wysypisko regionalne w Bierkowie. Wywozem odpadów zajmuje się przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej z siedzibą w Słupsku.

Dystrybucją gazu płynnego wykorzystywanego do przygotowania posiłków, ciepłej wody użytkowej oraz ogrzewania pomieszczeń zajmują się zakłady położone poza obszarem gminy. Zakłady te na terenie gminy stworzyły sieć punktów wymiany butli gazowych.

Paliwo wykorzystywane do przygotowania energii cieplnej w większości przywożone jest spoza terenu gminy.

2.3.6 Komunikacja

Przez obszar gminy Damnica w układzie równoleżnikowym przebiegają główne szlaki komunikacji (kołowy i kolejowy) o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Są to:

- droga krajowa nr 6 (E28) Szczecin-Gdańsk na południu gminy. Droga ta obsługuje ruch z północy Polski, krajów skandynawskich i Europy Zachodniej oraz krajów położonych na wschód od Polski, przenosząc ruch tranzytowy z Niemiec do Trójmiasta i dalej na Mazury oraz do Kaliningradu.
- pierwszorzędna linia kolejowa Szczecin - Gdynia w środkowej części gminy. Linia ta zapewnia dogodne połączenia ze Szczecinem, Berlinem, Gdańskiem - stolicą województwa pomorskiego, Olsztynem, Białymstokiem, Wilnem. Jest zelektryfikowana, na niej odbywa się największy ruch pasażerski i towarowy, a także kursują pociągi ekspresowe oraz przemieszczane są transporty wojskowe.

Oba szlaki tworzą korytarz transportowy zachód - wschód, który jest głównym elementem potencjalnego pasma rozwoju kształtującego się wraz z modernizacją, rozbudową i budową systemu infrastruktury technicznej.

W paśmie tym przewiduje się modernizację drogi do parametrów drogi ekspresowej (S 6), oraz przebudowę linii kolejowej.

Droga krajowa nr 6 zabezpiecza zewnętrzne i wewnętrzne związki gminy Damnica, łącząc ośrodek gminny, poprzez drogę powiatową, ze Słupskiem - głównym ośrodkiem regionalnym równoważenia rozwoju i stolicą powiatu oraz Lęborkiem- stolicą sąsiedniego powiatu, a także z obszarami sąsiednich gmin Słupsk i Potęgowo. Przy południowo - wschodniej granicy gminy w węźle Nowa Dąbrowa od drogi nr 6 odchodzi droga wojewódzka 211, która zabezpiecza zewnętrzne powiązania gminy z Czarną Dąbrówką oraz Bytowem i Kartuzami.

W miejscowości Mianowice od drogi nr 6 w kierunku północno - wschodnim odgałęzia się droga powiatowa relacji Mianowice - Damnica - Główny, łącząca obszar gminy z sąsiednim ośrodkiem gminnym w Głównym i dalej z terenami nadmorskimi: gminą Smołdzino i Wicko oraz z Łebą. Natomiast w miejscowości Domaradz odchodzi droga powiatowa Damnica - Łabiszewo do drogi wojewódzkiej 204, która zapewnia połączenia z gminą Dębica Kaszubska.

Poprzez słupski węzeł droga nr 6 wiąże się z drogą krajową nr 21, która zabezpiecza zewnętrzne związki gminy, łącząc ośrodki gminy z południem kraju (Poznaniem, Wrocławiem), a także terenami nadmorskimi - gminą Ustka.

Wymienione wyżej drogi powiatowe zabezpieczają prawidłowe powiązania pomiędzy poszczególnymi ośrodkami oraz prowadzą do interesujących, ze względu na walory przyrodnicze i kulturowe, atrakcyjnych turystycznie terenów m. in. Słowińskiego Parku Narodowego, Parku Krajobrazowego Dolina Słupi oraz Pojezierza Kaszubskiego.

Potrzeby w zakresie lotniczej komunikacji pasażerskiej realizowało nieczynne obecnie lotnisko cywilno-wojskowe w Słupsku, z lokalizacją w Redzikowie. Najbliższy port lotniczy (magistralny, zapasowy dla Warszawy w ruchu dalekiego zasięgu) i promowy znajduje się w Gdańsku, a bałtycki port żeglugi pasażerskiej w Kołobrzegu. W Ustce i Łebie funkcjonują porty morskie. W sezonie letnim w Ustce zostało uruchomione połączenie promowe na Borholm, port świadczy również usługi w zakresie przewozów turystycznych; w Łebie funkcjonuje port jachtowy.

2.3.7 Elektroenergetyka i telekomunikacja

Przez obszar gminy przebiega linia elektroenergetyczna 400kV Dolna Odra relacji Zagłębie Konińskie – Żarnowiec będąca własnością Polskich Sieci Energetycznych S.A. z siedzibą w Warszawie. Linia ta nie jest połączona z siecią WN na terenie gminy.

Natomiast przez środkową część gminy przebiega linia elektroenergetyczna 110kV relacji Słupsk – Darżyno z głównymi punktami zasilania GPZ 110/15kV w Słupsku i Darżynie. Ze stacji tych wyprowadzone są linie elektroenergetyczne 15kV będące źródłem mocy i energii elektrycznej na terenie gminy. Istniejąca sieć linii elektroenergetycznych 15kV przebiegająca przez teren gminy zaopatruje w moc i energię elektryczną również ościenne gminy. Zachodnia część gminy obsługiwana jest przez Rejon Energetyczny w Słupsku, natomiast część wschodnia przez Rejon Energetyczny w Lęborku

Wzdłuż istniejącej linii kolejowej pierwszorzędowej Szczecin – Gdańsk przebiega kabel światłowodowy międzynarodowy relacji Kopenhaga – Słupsk – Gdańsk – Warszawa – południe Europy. Jej przebieg przez teren północnej Polski pozwala na powiązanie gm. Damnica poprzez centralę automatyczną w Słupsku z cyfrową siecią międzynarodową

Sieć telekomunikacyjna abonencka na terenie gminy poprzez centralę wiejską w Damnicy połączona jest z automatyczną centralą okręgową w Słupsku, która obsługuje automatyczny ruch wewnątrzokręgowy. Poprzez centralę w Słupsku realizowane są również połączenia ogólnopolskie i międzynarodowe.

Linia radiowa przebiegająca przez teren gminy wykorzystywana jest do przesyłania ogólnopolskich programów w kanałach radiowych i telewizyjnych pomiędzy telekomunikacyjnymi ośrodkami nadawczymi w Słupsku i Skórowie Nowym, skąd poprzez wieże antenowe emitowane są między innymi na teren gminy Damnica. Pasma częstotliwości zajmowane przez tę linię radiową po części wykorzystuje się dla utworzenia analogowych kanałów telefonicznych /telefonii bezprzewodowej/.

3. DIAGNOZA WEWNĘTRZNEJ SYTUACJI GMINY

3.1 Ocena obecnego stanu gminy

3.1.1 Obowiązujące akty prawne

3.1.1.1 Akty prawne powszechnie obowiązujące

Dla zagospodarowania przestrzennego gminy istotne są uwarunkowania wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Do podstawowych aktów prawnych w tym zakresie należą m. in.:

- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym /tekst jednolity Dz.U. z 1999 roku Nr 15, poz. 139 z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie terytorialnym /tekst jednolity Dz. U. z 1996 roku, Nr 13 poz. 74 z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych /Dz.U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1981 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska /tekst jednolity Dz. U. z 1994 roku Nr 49, poz. 196 z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o odpadach /Dz. U. Nr 96 poz. 592 z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 24 października 1974 roku – Prawo wodne /Dz. U. Nr 38 poz. 230 z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami /Dz. U. Nr 115, poz. 741, z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 19 października 1991 roku o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa /tekst jednolity Dz. U. z 1995 roku Nr 57, poz. 299, z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku - Prawo budowlane /Dz. U. Nr 89, poz. 414, z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 15 lutego 1962 roku o ochronie dóbr kultury /Dz. U. z 1962 roku Nr 10, poz. 48, z późniejszymi zmianami/,

- Ustawa z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych /Dz. U. Nr 14, poz. 60, z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 roku - Prawo energetyczne /Dz. U. Nr 54, poz. 348, z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku - Prawo geologiczne i górnicze /Dz. U. Nr 27, poz. 94/,
- Ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach /Dz. U. Nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z 16 października 1991 roku o ochronie przyrody /Dz. U. Nr 114, poz. 492, z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 roku o cmentarzach i chowaniu zmarłych /tekst jednolity Dz. U. z 1972 roku Nr 47, poz. 298, z późniejszymi zmianami/,
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o odpadach /Dz. U. Nr 96, poz. 592 z późniejszymi zmianami/,
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998 roku w sprawie określenia inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska /Dz. U. Nr 93, poz. 589/,

3.1.1.2 Obowiązujące przepisy dotyczące obszaru województwa

Na terenie gminy Damnica obowiązują następujące akty prawa miejscowego wydane przez Wojewodę Słupskiego:

- Obwieszczenie Wojewody Słupskiego z dnia 15 grudnia 1980 r. o uznaniu za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z 1981 r. Nr 1, poz.2),
- Rozporządzenie Nr 1/90 z dnia 13 lipca 1990 r. w sprawie ustanowienia ochrony stanowisk ptaków chronionych (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z 1990 r. Nr 9, poz.128),
- Rozporządzenie Nr 14/97 z dnia 14 października 1997 r. w sprawie podziału obszaru województwa słupskiego na obwody łowieckie (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z 1997 r. Nr 28, poz.179 i z 1998 r. Nr 1 poz.1).

3.1.1.3 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy obowiązują 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone i uchwalone przed 1995 rokiem tj.

1. Miejscowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego gminy Damnica

- skala- 1:25 000
- zatwierdzenie-Uchwała XXIV/76/87 Gminnej Rady Narodowej w Damnicy z dnia 26 listopada 1987 roku
- ogłoszenie- Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 3 poz. 42 z dnia 7 marca 1988 r. oraz Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 2 z 18 lutego 1991 r.

2. Miejscowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego miejscowości Damnica

- skala- 1:2 000
- zatwierdzenie-Uchwała XXIV/76/87 Gminnej Rady Narodowej w Damnicy z dnia 26 listopada 1987 roku
- ogłoszenie- Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 3 poz. 42 z dnia 7 marca 1988 r. oraz Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 2 z 18 lutego 1991 r.

3. Miejscowy szczegółowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego domków jednorodzinnych w Damnicy

- skala- 1:500
- zatwierdzenie- Uchwała Nr XI/136/83 Gminnej Rady Narodowej w Damnicy z dnia 8 lipca 1983 roku
- ogłoszenie- Dziennik Urzędowy Województwa Słupskiego Nr 2 z 18 lutego 1991 roku

Od 1 stycznia 2000 roku ważność tracą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone na podstawie ustawy z dnia 12 lipca 1984 roku o planowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 17 z 1989 r., poz. 99 z późniejszymi zmianami), a obowiązujące w dniu wejścia w życie nowej ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 89, poz. 415). Zgodnie z projektem zmiany ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1999 roku okres ważności w/w planów zostanie przedłużony do końca 2001 roku.

3.1.2 Stan zagospodarowania i wyposażenia gminy

Stan dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i wyposażenia terenu gminy został szczegółowo przedstawiony w inwentaryzacji terenowej gminy Damnica wykonanej w 1999 roku w skali 1:10 000 oraz w części diagnozy gminy /pkt. 3.1.8/ dotyczącej jakości życia mieszkańców. Niezbędne analizy opracowano w oparciu o materiały inwentaryzacyjne, statystyczne oraz na podstawie zgłoszonych wniosków. Uwzględnione zostały ograniczenia i wzajemne relacje związane z zagospodarowaniem obszarów sąsiednich gmin. Analizy w układzie branżowym zostały przedstawione w kolejnych punktach niniejszego rozdziału.

Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania można wyciągnąć wniosek o niezadawalającym stanie zagospodarowania i wyposażenia terenu gminy. Szczególnie uwidacznia się to w zagospodarowaniu majątku po państwowych gospodarstwach rolnych.

Wyposażenie poszczególnych miejscowości w urządzenia obsługi ludności zostało przedstawione w punkcie 3.1.8. Główna koncentracja usług z zakresu infrastruktury społecznej na terenie gminy występuje w miejscowościach Damnica, Damno, Zagórzycza, Stara Dąbrowa i Domaradz . Znajdują się tutaj usługi z zakresu poziomu elementarnego i gminnego.

Poszczególne miejscowości wymagają doposażenia w podstawowe usługi kultury /klub-świetlica/, aptekę, boiska sportowe. Dobrze rozwinięta jest natomiast sieć placówek szkolnych i ochrony zdrowia.

W trakcie przeprowadzonej ankietyzacji sołectw zostały zgłoszone wnioski, uwagi i postulaty dotyczące jakości życia i niezbędnego doposażenia poszczególnych miejscowości.

Gmina Damnica charakteryzuje się znaczną aktywnością gospodarczą, która potwierdza liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Z ogólnej liczby działających 213 podmiotów /w tym 13 w sektorze publicznym i 200 w sektorze prywatnym/, największy jest udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą /163/, spółek cywilnych /16/ oraz spółek prawa handlowego /7/.

Największa liczba podmiotów /65/ zajmuje się handlem detalicznym i hurtowym, działalnością produkcyjną /33/ i rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem /31/.

Tabela 1. Zarejestrowane podmioty gospodarcze według EKD w gminie Damnica w 1998 r.

LP	WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓŁEM	SPÓŁKI PRAWA HANDLO- WEGO	SPÓŁKI CYWILNE	OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ /BEZ SPÓŁEK CYWILNYCH/
1.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	31	3	5	22
2.	Rybołówstwo i rybactwo	0	0	0	0
3.	Górnictwo i kopalnictwo	0	0	0	0
4.	Działalność produkcyjna	33	2	7	24
5.	Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0	0	0	0
6.	Budownictwo	12	0	0	12
7.	Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów	65	2	3	59
8.	Hotele i restauracje	2	0	0	2
9.	Transport, gospod. magazynowa i łączność	13	0	0	13
10.	Pośrednictwo finansowe	7	0	0	7
11.	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	15	0	0	13
12.	Administracja publiczna, obrona narodowa, gwarant. prawem opieka społ.	7	0	0	0
13.	Edukacja	4	0	0	0
14.	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	10	0	1	6
15.	Pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna indywidualna	14	0	0	5
16.	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0
17.	Organizacje i zespoły międzynarodowe	0	0	0	0
	Razem	213	7	16	163
	w tym:				
	w sektorze publicznym	13	1	0	0
	w sektorze prywatnym	200	6	16	163

Źródło: Opracowano na podstawie materiałów Urzędu Statystycznego w Słupsku.

Tabela 2. Gmina Damnica - Podmioty gospodarcze (stan istniejący)

Lokalizacja	Wyszczególnienie
Biecino	handel detaliczny -1, usługi leśne -2, autonaprawa -2, usługi transportowe -1
Bobrowniki	usługi budowlane -2, handel detaliczny -3, usługi leśne -1.
Budy	mechanika pojazdowa - 1, usługi transportowe -1, stolarstwo -1
Dąbrówka	handel detaliczny -1
Damnica	handel detaliczny -11, usługi transportowe -4, piekarnie - 2, produkcja wyrobów przemysłowych -2, usługi budowlane -5, usługi fryzjerskie 1, usługi weterynaryjne 3, wideofilmowanie -1, stolarstwo -1, usługi leśne - 5, CPN -1, ślusarstwo -1, mechanika pojazdowa -1, usługi krawieckie -1, usługi dla rolnictwa -1, masarnia -1, usługi reklamowe -1, usługi lekarskie -1, usługi napraw AGD -1, gastronomia /działalność restauracyjna/ -1.
Damno	handel detaliczny -6, usługi transportowe -1, usługi leśne -1, usługi glazurnicze -1.
Domaradz	handel detaliczny -1, usługi piłą motorową -1, usługi budowlane -1, gastronomia -1.
Karżniczka	usługi budowlane -1, usługi transportowe -2, handel detaliczny -2, naprawa sprzętu

	elektronicznego -1, gastronomia /działalność restauracyjna/ -1.
Łebień	mechanika pojazdowa -1, produkcja wyrobów spożywczych -1, usługi leśne -3.
Łojewo	handel detaliczny -1
Mianowice	usługi transportowe -2, handel detaliczny -2.
Saborze	mechanika pojazdowa -3, agencja artystyczna -1, produkcja mebli biurowych -2, handel detaliczny -1, gastronomia -1.
St. Dąbrowa	usługi miernicze -1, handel detaliczny -4, pracownia plastyczna -1, usługi grawerskie -1
Strzyżyno	handel detaliczny -2, usługi leśne -1, usługi transportowe -1, usługi budowlane -1.
Święcichowo	produkcja gwoździ -1, handel detaliczny -1, usługi leśne -1
Świtale	handel detaliczny -1
Wielogłowy	handel detaliczny -1
Zagórzycza	usługi transportowe -1, usługi budowlane -1.
Zagórzyczki	usługi leśne -1

3.1.3. Zarys warunków fizjograficznych

Położenie i rzeźba terenu

Gmina Damnica położona jest w północno - zachodniej części woj. pomorskiego i stanowi część powiatu słupskiego. Zachodnia granica gminy przebiega zaledwie 3 km od wschodniej granicy miasta Słupska.

Powierzchnia gminy wynosi 168 tys. ha. Maksymalna rozciągłość gminy występuje na kierunku północny-wschód - południowy zachód i wynosi ok. 20 km. W kierunku prostopadłym do opisanego wyżej gmina rozciąga się na odległość ok. 11 km.

Gmina w całości stanowi fragment mezoregionu Wysoczyzny Damnickiej.

Powierzchnia gminy w dużej jej części jest mało urozmaicona pod względem wysokościowym. Na północy i w paśmie środkowym dominują płaskie lub lekko faliste równiny morenowe. W części południowej, w okolicach miejscowości: Zagórzyczki, Stara Dąbrowa - Domaradz, równiny przechodzą w łagodne wzniesienia i pagórki.

Powierzchnię gminy rozcinają doliny rzek: Łupawy, Charstnicy oraz drobniejszych cieków. Dolina Charstnicy oraz na niektórych odcinkach dolina Łupawy osiąga szerokość ok. 1 km. Głębokość maksymalna dolin wynosi ponad 25 m, przy przeciętnej rzędu 10 m. Dna dolin w miejscach, gdzie doliny osiągają dużą szerokość, są płaskie. Dolina Łupawy w miejscach przewężeń osiąga duże spadki.

Powierzchnia gminy wznosi się w kierunku południowym. Wysokości bezwzględne w części północnej i środkowej kształtują się średnio na poziomie 60 - 75 m n.p.m. Na

południe teren wznosi się wyżej, maksymalnie osiągając wysokość 120,6 m n.p.m. w okolicach Starej Dąbrowy.

Najniższe rzędne posiada dno doliny Łupawy w północnej części - ok. 27 m n.p.m. Zatem, mimo stosunkowo mało urozmaiconego układu hipsometrycznego gminy, jej obszar charakteryzuje wysoka maksymalna deniwelacja, sięgająca prawie 100 m.

Warunki geologiczne

Gmina Damnica jest położona w wyniesionej części platformy wschodnioeuropejskiej. Według podziału Polski na jednostki tektoniczne, jej obszar stanowi część syneklizy perybałtyckiej z fragmentem wyniesienia Łeby.

Najstarsze osady, których występowanie stwierdzono w otworach wiertniczych na terenie gminy, to margle kredowe zalegające na głębokości ponad 180 m. p.p.t. (okolice Saborza oraz Skibina). Margle leżą pod osadami trzeciorzędowymi z epoki oligocenu: mułkami, ilami i piaskami wzajemnie przewarstwionymi. Miąższość tej serii w badanych otworach wynosiła kilkanaście metrów.

Na terenie gminy stwierdzono zaleganie trzeciorzędowych utworów mioceńskich: piasków, mułków, ilów, często z domieszkami substancji węglistej, głównie pylastej. Miąższość tych utworów w różnych punktach na terenie gminy wynosi od 1 m do 20 m.

Strop utworów trzeciorzędowych znajduje się na różnych głębokościach: od 27 m do 110 m p.p.t., przy czym obserwuje się duże różnice poziomu trzeciorzędowego na stosunkowo niewielkich odległościach. Zatem i spąg osadów młodszych, czwartorzędowych, związanych z epoką lodowcową i współczesną wykazuje duże deniwelacje.

Osady czwartorzędowej epoki plejstoceniowej - glacialnej występują na terenie całej gminy i stanowią je: osady piaszczyste (piaski o różnej ziarnistości), piaszczysto żwirowe, gliny oraz rzadziej ily, mułki zastoiskowe wzajemnie poprzewarstwiane. Miąższość osadów plejstocenu wynosi najczęściej od 40 do 80 m, w niektórych miejscach (Skibin, Jeziorka) przekracza 100 m.

Najstarsze są gliny zlodowacenia południowopolskiego, na glinach zalegają czasami piaski interglacjału mazowieckiego, a powszechniej osady związane ze zlodowaczeniem środkowopolskim oraz interglacjałem eemskim.

W części przypowierzchniowej znajdują się osady związane z fazą pomorską ostatniego zlodowacenia, północnopolskiego.

I tak, rozległy wysoczyznowy, łagodnie falisty obszar gminy pokrywa glina zwałowa o zmiennej miąższości, rzadko przekraczającej 2 m. Miejscami pokrywa glin jest nieciągła - wówczas tuż pod powierzchnią leżą piaski podścielające glinę. Miejscami na pokrywie gliniastej leżą piaski ablacyjne. Poniżej serii gliniastych zalegają piaski zawierające dużą domieszkę żwiru (wyjątkiem jest występowanie pod gliną ilów i mułków zastoiskowych w rejonie wsi Świtały).

Głównie piaski budują łagodne wzgórza morenowo - czołowe na południe od Damnicy, w okolicach Starej Dąbrowy.

Piaski, piaski ze żwirem budują sandry dolinne wytworzone w wyniku spływu wód roztopowych ustępującego lodowca w paśmie od Dąbrówki przez Strzyżyno, Damno po Wiatrowo oraz w dolinie Charstnicy.

Na terenie gminy występują utwory młodszej epoki czwartorzędu - holocenu. Dna podmokłych dolin budują holoceni torfy. Gytie i torfy występują w nielicznych na terenie gminy jeziorach.

W lesie na północ od miejscowości Bięcino, utworzyły się liczne, niewielkie śródładowe wydmy piaszczyste.

Warunki klimatyczne

Usytuowanie gminy Damnica w pasie północnym Polski decyduje o oddziaływaniu przejściowego klimatu związanego z przemieszczaniem się mas powietrza oceanicznego z zachodu, jak i kontynentalnego z Europy Wschodniej, przy czym przeważający jest wpływ klimatu morskiego. Przejściowość klimatu objawia się dużą zmiennością i różnorodnością typów pogody .

Na kształtowanie się warunków klimatycznych na terenie gminy ma wpływ bliskie położenie Morza Bałtyckiego.

Zgodnie z podziałem R. Gumińskiego gmina znajduje się w pomorskiej dzielnicy klimatycznej. W podziale K. Prawdzica (1962) gmina zawiera się w klimatycznej krainie Północnego Pasa Pojezierza Pomorskiego, natomiast w podziale klimatycznym dokonanym dla obszaru woj. słupskiego na podstawie szczegółowych analiz danych meteorologicznych z lat 1967 - 76 (M. Friedrich i in. „Klimat województwa słupskiego w świetle potrzeb rolnictwa”, 1980), gmina występuje w północnej krainie klimatycznej.

Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem panujących warunków klimatycznych. W północnej części wyraźniej zaznacza się wpływ morza. Niższa jest średnia

roczna temperatura i roczna amplituda temperatur, wyższa temperatura stycznia i całego okresu zimowego. Zima rozpoczyna się później niż na południu, dłuższy jest okres gospodarczy i wegetacyjny. Charakterystyczna dla północy gminy jest wyższa suma opadów półrocza letniego.

Tabela nr 1 przedstawia dane odnośnie opadów atmosferycznych charakterystycznych dla miejscowości Damnica w różnych okresach badawczych.

Tabela 1. Opady atmosferyczne charakterystyczne dla miejscowości Damnica

Średnia roczna suma opadów				Ekstremalne roczne sumy opadów	Maksymal- ny opad dobowy	Średnie sumy opadów w okresie IV-X	Średnia liczba dni z opada- mi w okresie IV-X	Średnia roczna liczba dni opadów z gradem w okresie IV-X	Średnia roczna liczba dni z pokrywą śnieżną
Lata 1967-76	Lata 1951-75	Lata 1891-1930	Lata 1891-1930	Lata 1967 - 76					
mm						dni			
768	731	707	maks. 894 min. 540	82	489	46	4	50,9	

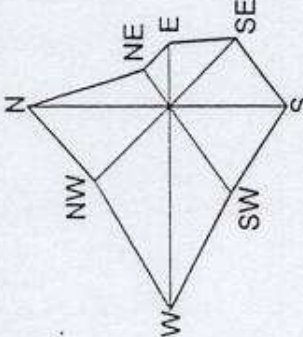
Sporządzono na podstawie:

- M. Friedrich i in. „Klimat województwa słupskiego w świetle potrzeb rolnictwa”, Słupsk 1980’,
- „Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. słupskiego” IUNiG, Puławy 1987.

Szczegółową charakterystykę meteorologiczną odnoszącą się do terenu całej gminy przedstawia zestawienie zbiorcze (tabela nr 2) sporządzone na podstawie opublikowanych danych, wykresów oraz ocen meteorologicznych.

Tabela 2. Charakterystyka warunków meteorologicznych na terenie gminy Damnica

TEMPERATURY Okres 1967 - 76	OPADY Okres 1967 - 76	WIATRY Okres 1975 - 94
<p>Średnia temperatura roczna: na przeważającym obszarze powyżej 7,5 °C, w części południowej poniżej tej wartości,</p>	<p>Średnia roczna suma opadów: 750 - 800 mm, w części wschodniej powyżej tej wartości,</p>	<p>Róża wiatrów</p>
<p>Średnia roczna amplituda temperatur: na przeważającym obszarze 18,5°C - 19,0°C, w części południowej i południowo - zachodniej 19°C - 19,5°C,</p>	<p>Średnia suma opadów okresu IV-X: w przeważającej części 475 - 500 mm, tylko na północy powyżej tej wartości,</p>	<p>Słupsk</p>
<p>Średnia temperatura najcieplejszego miesiąca (lipiec): powyżej 17°C,</p>	<p>Najwyższe średnie sumy opadów: październik /powyżej 90 mm/, listopad /powyżej 80-90 mm/</p>	
<p>Średnia temperatura najzimniejszego miesiąca (styczeń): w przedziale -1,5°C - -2,0°C,</p>	<p>Średnia liczba ciągów bezopadowych powyżej 10 dni: powyżej 3,5, tylko w części wschodniej 3-3,5,</p>	<p>Średnia prędkość roczna $v = 3,6$ m/s</p>
<p>Średnia liczba dni gorących (T powyżej 25°C): powyżej 25 w rozległym pasmie środkowym, na krańcach północnych i południowych poniżej tej wartości,</p>	<p>Średnia liczba dni opadów z gradem w okresie IV-X: malejąca od ok. 15 na wschodzie do poniżej 5 w części zachodnio - środkowej,</p>	
<p>Średnia liczba dni mroźnych (T poniżej 0°C): poniżej 30 w części północnej, w części południowej powyżej tej wartości,</p>	<p>Średnia data pojawienia się pokrywy śnieżnej: przed 25 XI na południu, po 25XI na północy,</p>	
<p>Średnia daty pierwszych przymrozków jesiennych: na przeważającym obszarze 15-20 X, tylko skrajnie na południu przed 15 X,</p>	<p>Średnia data zaniku pokrywy śnieżnej: przed 15 III w części centralnej, w kierunku granic później, po 20 III,</p>	
<p>Średnia daty ostatnich przymrozków wiosennych: do IV w części zachodniej, do 5V w części wschodniej,</p>	<p>Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną: na przeważającym obszarze 50-55 dni, poniżej 50 dni na północnym zachodzie, powyżej 55 dni na południu.</p>	
<p>Średni okres wegetacyjny (T powyżej 5°C): początek przed 24 IV, koniec 27-30 X (na południu koniec przed 27 X),</p>		
<p>Średni okres gospodarczy (T powyżej 2,5°C): początek przed 24 III, koniec 15-18 XI (skrajnie na południu przed 15XI).</p>		

Opracowano na podstawie: M. Friedrich i in. „Klimat woj. słupskiego w świetle potrzeb rolnictwa”, Strzelino, Słupsk 1980
Raport o stanie środowiska woj. słupskiego w 1994r., PIOŚ WIOŚ Słupsk

Warunki hydrologiczne i hydrogeologiczne

Hydrograficznie teren gminy zawiera się w granicach trzech zlewni rzek przymorskich: Łupawy, Słupi oraz w niewielkim fragmencie zlewni Łeby. (Dokładna nazwa głównej zlewni obejmującej Łupawę według Podziału hydrograficznego: Przymorze od Słupi do Łeby wraz z Łupawą). Największy obszar stanowi zlewnia Łupawy. Zlewnia Łeby stanowi bardzo niewielki fragment obszaru gminy.

Bezpośrednio przez obszar gminy przepływa jedna z większych rzek Przymorza, Łupawa. Na terenie gminy rzeka płynie przez i w okolicach miejscowości: Strzyżyno, Łebień, Bobrowniki, Damno, Wiatrowo. Długość całego odcinka rzeki płynącego w granicach gminy wynosi ok. 18 km.

Do profilu Damno zlewnia Łupawy osiąga powierzchnię 676,3 km², a średni przepływ w rzece w tym profilu za lata 1961 - 85 wynosił 6,87 m³/s („Charakterystyka hydrologiczna województwa słupskiego”, IMGW Oddział w Słupsku, 1986). Zlewnia rzeki w części gminy jest znacznie odlesiona.

Główny dopływ Łupawy na terenie gminy stanowi rzeka Charstnica (inaczej: Karzniczka). Obszar źródłowy rzeki znajduje się na południe od odcinka drogi krajowej : Saborze - Mianowice. Rzeka Charstnica przepływa przez miejscowości: Zagórzycza, Karzniczka, Damnica i na północny - wschód od tej miejscowości wpada do Łupawy. Całkowita powierzchnia zlewni tej rzeki, niemal w całości położonej na terenie gminy, wynosi 46,6 km². Przeważająca część zlewni ma charakter rolniczy.

Rzeka Charstnica stanowi największy lewobrzeżny dopływ Łupawy.

Kolejny dopływ Łupawy stanowi rzeka Rębowa. Na terenie gminy znajduje się jej dolny odcinek o długości 2,4 km. Rzeka płynie z kierunku południowego i uchodzi do Łupawy pomiędzy miejscowościami: Strzyżyno, Łebień. Całkowita powierzchnia zlewni tej rzeki wynosi 51,6 km², a na terenie gminy znajduje się tylko niewielki fragment tej zlewni.

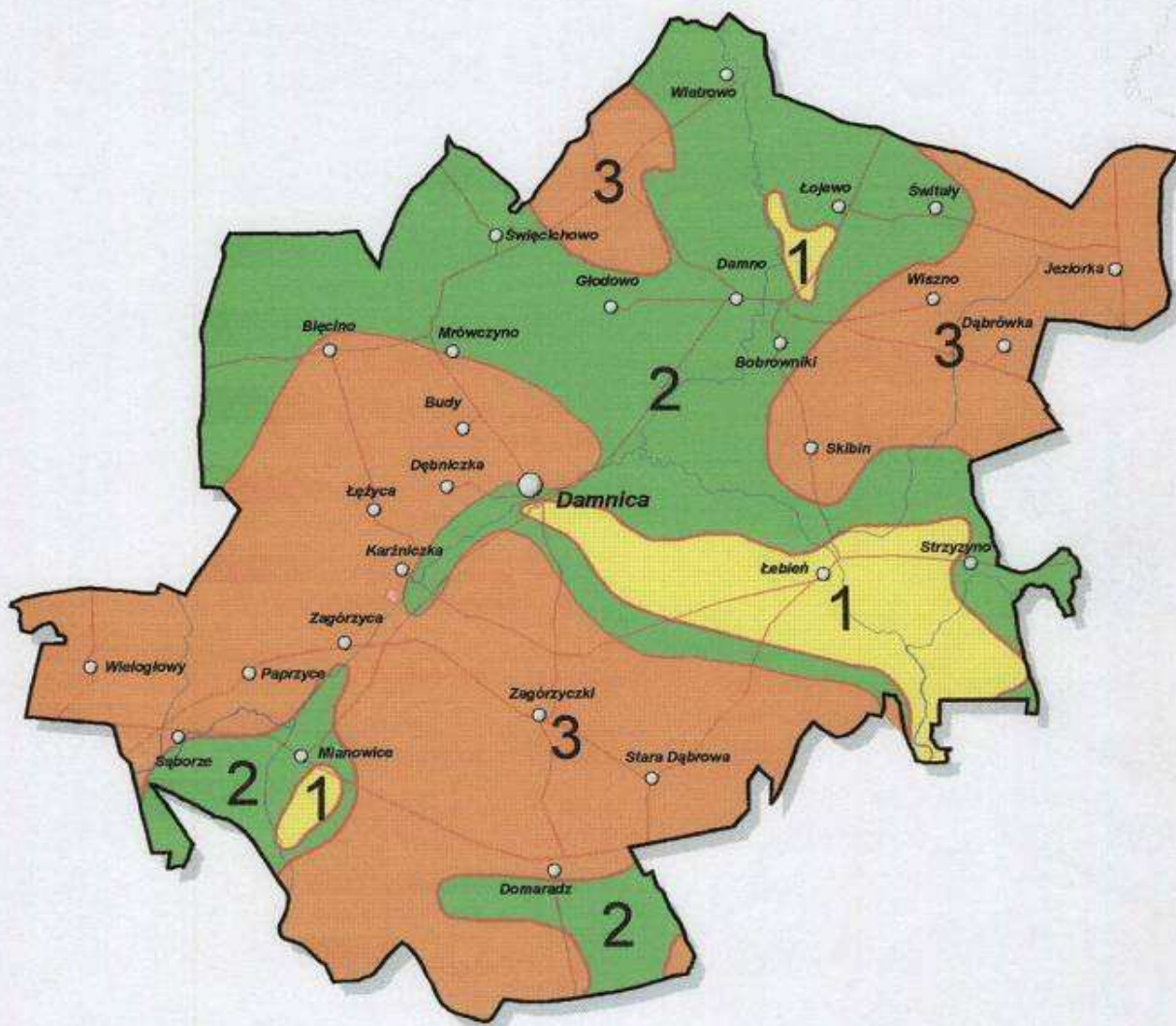
Zachodnie fragmenty gminy wraz z miejscowościami: Wielogłowy, Saborze, hydrograficznie związane są ze zlewnią rzeki Słupi. Jest to głównie fragment zlewni rzeki Głażnej.

Na terenie gminy brak jest większych jezior. Pojedynczo występują niewielkie, naturalne śródpolne oczka wodne. Większe zbiorniki wodne funkcjonujące jako stawy hodowlane znajdują się w pobliżu Łupawy, na południe od osady Damno - Młyn.

Na przeważającym obszarze gminy wody gruntowe utrzymują się na poziomie 5 - 10 m p.p.t. W dnie doliny Charstnicy, Łupawy, w paśmie dolinnym wzdłuż cieków spod

GMINA DAMNICA IZOLACJA PIERWSZEGO UŻYTKOWEGO POZIOMU WODONOSNEGO

STOPIEŃ IZOLACJI I-GO UŻYTKOWEGO POZIOMU WODONOŚNEGO

1	BRAK IZOLACJI (0-2 m)
2	SŁABA IZOLACJA (2-10 m)
3	ŚREDNIA IZOLACJA (10-40 m)

Źródło: Ocena stopnia zanieczyszczenia i zagrożenia wód podziemnych i powierzchniowych woj. śląskiego
PG w Warszawie, Zakład w Gdańsku, 1993 r.

Dąbrówki oraz Bobrownik, a także w obniżeniach wzdłuż pozostałych cieków, poziom podwyższa się: do 2 - 5 m., a miejscami do 0 - 2 m. p.p.t.

Na terenach wyniesionych względem otoczenia (wzniesienia na południu, przysklonowe obszary wysoczyznowe wzdłuż dolin Łupawy, Charstnicy), poziom wód gruntowych sięga 5 - 20 m.

Według podziału hydrogeologicznego, obszar gminy Damnica położony jest w obrębie Regionu Słupsko - Chojnickiego i stanowi część Podregionu Słupskiego. W obrębie tego podregionu główny, użytkowy poziom wodonośny związany jest z utworami czwartorzędowymi.

Główny czwartorzędowy poziom użytkowy występuje na głębokościach kilkadziesiąt m. p. p. t.

Lokalnie, w zagłębieniach powierzchni podczwartorzędowej może występować poziom dolnoczwartorzędowy o miąższości ok. 20 m, a wyżej, w postaci płatów lub soczewek, międzymorenowy poziom górnoczwartorzędowy o miąższości nie przekraczającej 15 m.

Sporadycznie występuje i jest użytkowane trzeciorzędowe piętro wodonośne (Bięcino, Damno, Strzyżyno).

Na terenie gminy I-szy użytkowy poziom wodonośny w różnym stopniu jest izolowany od powierzchni ziemi. Miąższość warstwy izolacyjnej tego poziomu waha się od 2 do 40 m. Najmniej korzystnie przedstawia się pod tym względem obszar w paśmie: Karżnica, Strzyżyno, Damnica oraz mniejsze powierzchniowo tereny: na północ od miejscowości Damno, w pobliżu Mianowic. Właściwie brak jest tam izolacji (0 - 2 m).

Na terenie gminy nie udokumentowano występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP występują w pobliżu granic gminy).

Warunki glebowe i siedliskowe

Na terenie gminy dominują urodzajne, o odpowiednich stosunkach wilgotnościowych, gleby brunatne, głównie kwaśne, w obniżeniach spotyka się czarne ziemie, występują gleby organiczne.

Szczególnie korzystne warunki glebowe charakteryzują północną oraz zachodnią część gminy. Dominują tu bowiem zwarte, rozległe powierzchnie gleb bardzo żyznych, wytworzonych głównie z glin zwałowych lekkich, rzadziej średnich i ciężkich, czasami odgórnie płytko spiaszczonych, z dobrze rozwiniętym profilem próchnicznym i

zrównoważonych stosunkach wilgotnościowych. Uzupełniają je głównie gleby zbudowane z lżejszych utworów gliniastych zalegających na zwięzłym podłożu.

Na terenie gminy występują również gleby lżejsze, utworzone z piasków gliniastych lekkich, niekiedy przewarstwionych glinami, zalegających na zwięzlejszym podłożu lub piasków gliniastych całkowitych.

Miejscami występują gleby charakteryzujące się nadmiernym uwilgotnieniem.

Stosunkowo niewielkie powierzchnie zajmują gleby ubogie w składniki pokarmowe, o bardzo przepuszczalnym podłożu, utworzone z piasków słabo gliniastych.. Najwięcej tych gleb znajduje się w południowej części, w okolicach: Starej Dąbrowy, Domaradza oraz Łebienia.

Na terenie gminy, zwłaszcza w pasmach dolinnych rzek występują gleby torfowe, murszowo - torfowe stanowiące użytki zielone. Wśród nich przeważają gleby średnio-urodzajne, o uregulowanych stosunkach wodnych.

Obszar gminy charakteryzuje się żyznymi siedliskami leśnymi - przeważają siedliska lasowe.

Największą powierzchnię zajmują siedliska lasu mieszanego na glebach piaszczystych na podłożu gliniastym. Najbardziej urodzajne są siedliska lasu świeżego występujące na glebach gliniastych. Znaczny jest ich udział w największym kompleksie leśnym znajdującym się w okolicach Damnicy.

Znaczącą powierzchnię leśną stanowią stosunkowo mniej żyzne siedliska boru mieszanego świeżego. Niewielką powierzchnię, głównie w kompleksach leśnych w południowej części gminy, zajmują mało żyzne siedliska boru świeżego.

Na obszarach o wysokim poziomie wód gruntowych występują siedliska wilgotne, bagienne, olsowe.

Świat roślinny i zwierzęcy

W przyrodniczym krajobrazie gminy dominują tereny upraw rolnych. Lasy stanowią ok. 29 % powierzchni gminy i tworzą nierównomiernie rozmieszczone, niewielkie kompleksy, z których największy zajmuje środkową część obszaru gminy.

Przeważające na terenie gminy żyzne siedliska lasu mieszanego i świeżego, warunkują duży udział lasów liściastych, przede wszystkim bukowych i dębowo - bukowych.

Są one jednak często zniekształcone zbyt dużą domieszką sosny w drzewostanach.

Doliny rzek i strumieni zajmują olsy oraz fragmenty łągów jesionowo - olszowych.

Na obszarach rozległych kompleksów pól uprawnych występują drobne oczka wodne otoczone pasami zarośli wierzbowych i olszowych. Krajobraz urozmaicają zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne.

Na terenie gminy występują licznie parki podworskie z zachowaną ceną dendroflorą, reprezentowane zarówno przez gatunki rodzimego pochodzenia (buk, dąb, grab, klon, lipa, jesion), jak również egzotyczne (dąb szypłota, chojny kanadyjskie, żywotnik i cyprysiki), często osiągające rozmiary pomnikowe.

Na terenie gminy występują stosunkowo nieliczne i niewielkie obszary torfowisk niskich, przejściowych i wysokich. Największą powierzchnię zajmują związane z dolinami rzek: Charstnicy i Łupawy oraz w obniżeniu w okolicach Łojewa, torfowiska niskie. Na większości powierzchni są użytkowane jako łąki, częściowo zachowały charakterystyczną roślinność szuwarów i turzycowisk. Na południe od jeziora Dąbrówka znajduje się torfowisko wysokie z wykształconym borem bagiennym.

Na terenie gminy występują ostoje ptaków wodnoblotnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym do których należą: leśny odcinek rzeki Łupawy pomiędzy Poganicami a Bobrownikami - miejsce lęgowe pliszki górskiej i tracza nurogęsi (ostoja regionalna) oraz teren z zarastającym jeziorem Dąbrówno - polęgowe zgrupowania kaczki krzyżówki oraz miejsce jesiennych i wiosennych koncentracji gatunków wodnych: kaczek krzyżówek, łysek, łabędzi (ostoja lokalna) /Górski, 1986.

Na rzece Łupawie zinwentaryzowano w ubiegłych latach stanowisko wydry, a w lasach stanowiska puchaczy.

W kompleksach leśnych gminy Damnica bytują duże ssaki kopytne jak: jeleń, sarna oraz dzik. W wodach rzecznych, przede wszystkim w wodach Łupawy, występują cenne gatunki ryb: pstragi, lipienie, szczupaki.

3.1.4. Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego oraz wymagania związane z ochroną

Cenny przyrodniczy zasób gminy gwarantujący ochronę jej bioróżnorodności, stanowią lasy zajmujące 29 % całkowitej powierzchni gminy.

Wśród powierzchni leśnych występujących na terenie gminy stosunkowo duży jest udział szczególnie cennych lasów liściastych: bukowych, dębowo - bukowych, olsów. Jednak siedliska są często zniekształcone zbyt dużą domieszką sosny w drzewostanach.

Na terenie gminy występują lasy na siedliskach porolnych, które są mniej odporne i bardziej narażone na gradację owadów i patogeny grzybowe.

Na terenach leśnych występuje zagrożenie pożarowe: największe na uboższych siedliskach borowych. Pewne zagrożenie niesie w okresie letnim pozyskiwanie runa leśnego. Nadmierna penetracja uszkadza glebę i narusza strukturę runa.

Funkcjonowanie lasów reguluje Ustawa o lasach z 1991 roku (Dz.U. Nr 101, poz. 444 z 1991 r. z późn. zmianami), w lasach obowiązuje Zarządzenie Nr 11 Ministra OŚZNiL z 1995 r. o prowadzeniu gospodarki leśnej na zasadach ekologicznych, a także Programy ochrony przyrody stanowiące integralną część „Planów urzędniowych lasów” sporządzanych dla poszczególnych nadleśnictw. Ochronę gruntów leśnych zapewnia Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995r. (Dz.U. Nr 16 poz. 78 z 1995 r. z późn. zmianami) oraz Ustawa o ochronie środowiska z 31 stycznia 1980 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 196 z 1994 r. z późn. zmianami).

Powierzchnia gminy jest w znacznej części odlesiona. Około 65 % obszaru gminy stanowią użytki rolne, z których większość stanowią grunty orne.

Odkryte, rozległe, płaskie tereny narażone są szczególnie na erozję wietrzną, bardziej wyniesione tereny na południu zagrożone są z kolei szczególnie erozją wodną. Intensywne gospodarowanie na terenach rolnych, związane z intensywnym nawożeniem i stosowaniem środków chemicznej ochrony roślin, może stanowić zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Wykorzystanie gruntów rolnych musi być zgodne z zapisami Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995r. (Dz.U. Nr 16 poz. 78 z 1995 r. z późn. zmianami), Ustawy o ochronie środowiska z 31 stycznia 1980 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 196 z 1994 r. z późn. zmianami), Prawa wodnego, a także z przepisami szczegółowymi zawartymi w rozporządzeniach MOŚZNiL.

Na terenie gminy występują tereny torfowiskowe, bagienne. Zachowały się drobne oczka wodne. Obszary takie spełniają ważną rolę przyrodniczą i hydrologiczną, wpływając na wzrost bioróżnorodności oraz utrzymanie właściwego reżimu hydrologicznego. Powyższe, cenne przyrodniczo tereny, zaliczyć można do obszarów szczególnej ochrony środowiska.

Dla takich obszarów, zgodnie z Ustawą o ochronie środowiska z 1980 r., obowiązują specjalne warunki gospodarczego korzystania ze środowiska i wprowadzania w nich zmian oraz szczególnego korzystania z wód i urządzeń wodnych. Ekosystemy wymienione wyżej zasługują na ochronę zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z 16 października 1991 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 492 z 1991 r. z późn. zmianami) - mogą funkcjonować jako użytki ekologiczne.

Użytkami ekologicznymi mogą być też kępy drzew i krzewów, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności, starorzecza.

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody w gminie funkcjonują obiekty uznane za pomniki przyrody (tabela 3). Pomniki przyrody zostały ustanowione przez Wojewodę Słupskiego (Obwieszczenie Wojewody Słupskiego z dnia 15 grudnia 1980 r. o uznaniu za pomniki przyrody, Dz. Urz. Woj. Słupskiego z 1981 r. Nr 1, poz.2) oraz przez Radę Gminy (Uchwała Nr 179/98 Rady Gminy w Damnicy z dnia 13 czerwca 1998 r.; zmiany - Uchwała Nr XIII/89/99 Rady Gminy w Damnicy z dnia 29 grudnia 1999 r.).

Tabela 3. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Damnica

Lp.	Nr ewidencyjny	Nazwa i opis obiektu	Położenie	Podstawa prawna ochrony
1.	253	dąb szypułkowy, obw.554 cm, wys. 28 m	Karżniczka, dziedziniec pałacowy	Ogłoszenie Woj. Słupskiego z 15 grudnia 1980 r. Dz.Urz. WRN w Słupsku Nr 1 poz. 2
2.	1	lipa drobnolistna, obw.422 cm, pierśnica 140 cm, wys.21 m	Bobrowniki, teren gospodarstwa AWRSP, dz. nr 10/37	Uchwała Rady Gminy Nr 179/98 z dn.13 czerwca 1998 r.
3.	2	buk zwyczajny, odmiana purpurowa, obw.402, pierśnica 134 cm, wys.24 m	Bobrowniki, park, dz. nr 10/20	Uchwała Rady Gminy Nr 179/98 z dn.13 czerwca 1998 r.
4.	3	buk zwyczajny, obw.326 cm, pierśnica 108 cm, wys.22 m	Bobrowniki, park, dz. nr 10/20	j.w.

5.	6	dąb szypułkowy, obw.553, pierśnica 182 cm, wys.22 m	Bobrowniki, park, dz. nr 10/20	j.w.
6.	7	grupa trzech klonów jaworów, obw. 314 cm, 312 cm, 275 cm, pierśnice 312 cm, 99 cm, 89 cm, wys. 22 m, 21 m, 21m	Damnica, droga przy SOSW, skrzyżowanie z ul. Korczaka	j.w.
7.	8	świerk pospolity, obw.312 cm, pierśnica 100 cm, wys.21 m	Damnica, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, dz. nr 180	j.w.
8.	9	klon pospolity, obw.412 cm, pierśnica 132 cm, wys.24 m	Damnica, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, dz. nr 180	j.w.
9.	10	lipa drobnolistna, obw.412 cm, pierśnica 132 cm, wys.22 m	Damnica, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, dz. nr 180	j.w.
10.	11	dagleżja, obw. 270 cm, pierśnica 87 cm, wys. 24 m.	Damnica, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, dz. nr 180	j.w.
11.	12	dąb szypułkowy, obw.545 cm, pierśnica 175 cm, wys.23 m	Damnica, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy, dz. nr 165	j.w.
12.	13	dąb szypułkowy, obw.343 cm, pierśnica 110 cm, wys.23 m	Damnica, Nadleśnictwo Damnica oddz.227f	j.w.
13.	14	buk zwyczajny, obw.370 cm, pierśnica 126 cm, wys.22 m	Damnica, Nadleśnictwo Damnica oddz.228h	j.w.
14.	16	dąb szypułkowy, obw.470 cm, pierśnica 156 cm, wys.17 m	Domaradz, droga gminna, dz. nr 11/37	j.w.
15.	17	grupa 4 dębów szypułkowych, obw. 400 cm, 400 cm, 296 cm, 296 cm, pierśnice 129 cm, 129 cm, 95 cm, 95 cm, wys.27 m, 28 m, 28 m, 30 m	Karżniczka, teren leśniczówki, Karżnica oddz.284f	j.w.
16.	18	klon jawor, obw.312 cm, pierśnica 104 cm, wys.24 m	Karżniczka, teren leśniczówki, Karżnica oddz.284f	j.w.
17.	19	grupa 3 lip drobnolistnych, obw.364 cm, 347 cm, 322 cm, pierśnica 121 cm, 115 cm, 107 cm, wys.22 m, 21 m, 21 m	Karżniczka, teren gospodarstwa AWRSP, dz. 60/8	j.w.
18.	20	lipa drobnolistna, obw.370 cm, pierśnica 123 cm, wys.24 m	Karżniczka, droga woj., dz. 105/2	j.w.
19.	21	lipa drobnolistna, obw.340 cm, pierśnica 113 cm, wys.24 m	Karżniczka, droga woj., dz. 105/2	j.w.
20.	22	dąb szypułkowy, obw.410 cm, pierśnica 136 cm, wys.19 m	Łebień, Nadleśnictwo Damnica oddz. 153 d	j.w.
21.	23	choina kanadyjska, obw.270 cm, pierśnica 90 cm, wys.19 m	Łebień, dz. nr 101/3	j.w.
22.	24	buk zwyczajny, obw.340 cm, pierśnica 113 cm, wys.21 m	Mianowice, park, dz. nr 23/1	j.w.
23.	25	dąb szypułkowy, obw.430 cm, pierśnica 113 cm, wys.18 m	Mianowice, dz. nr 51	j.w.

24.	26	lipa drobnolistna, obw.515 cm, pierśnica 171 cm, wys.21 m	Strzyżyno, teren pryw., dz. nr 144	j.w.
25.	27	dąb szypułkowy, obw.416 cm, pierśnica 138 cm, wys.22 m	Strzyżyno, teren pryw., dz. nr 146	j.w.
26.	28	jodła pospolita, obw.283 cm, pierśnica 94 cm, wys.26 m	Wiatrowo, park, dz. nr 3/9	j.w.
27.	29	jodła pospolita, obw.300 cm, pierśnica 95 cm, wys.26 m	Wiatrowo, park, dz. nr 3/9	j.w.
28.	30	grupa 4 jodeł pospolitych, obw.247 cm, 225 cm, 219 cm, 230 cm, pierśnice 83 cm, 75 cm, 70 cm, 106 cm, wys.26 m(wszystkie drzewa)	Wiatrowo, park, dz. nr 3/9	j.w.
29.	31	grusza pospolita, obw.288 cm, pierśnica 93 cm, wys.11 m	Wiatrowo, park, dz. nr 3/9	j.w.
30.	32	klon pospolity, obw.248 cm, pierśnica 80 cm, wys.24 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
31.	33	klon pospolity, obw.290 cm, pierśnica 93 cm, wys.24 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
32.	34	buk zwyczajny, odmiana purpurowa, obw.401 cm, pierśnica 129 cm, wys.24 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
33.	35	grupa 2 dębów szypułkowych, obw.425 cm, 310 cm, pierśnice 137 cm, 100 cm, wys.27 m, 27 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
34.	36	jesion wyniosły, obw.394 cm, pierśnica 127 cm, wys.26 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
35.	37	jesion wyniosły, obw.300 cm, pierśnica 97 cm, wys.27 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
36.	38	grab pospolity, obw.224 cm, pierśnica 72 cm, wys.18 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
37.	39	jesion wyniosły, obw.394 cm, pierśnica 127 cm, wys.27 m	Wielogłowy, park, dz. nr 3/1	j.w.
38.	40	lipa drobnolistna, obw.390 cm, pierśnica 130 cm, wys.21 m	Zagórzycza, szkoła, dz. nr 73	j.w.
39.	41	lipa drobnolistna, obw.475 cm, pierśnica 158 cm, wys.24 m	Zagórzycza, Parafia Rzym. Katolicka, dz. nr 79	j.w.
40.	42	dąb szypułkowy, obw.370 cm, pierśnica 124 cm, wys.21 m	Zagórzycza, Parafia Rzym. Katolicka, dz. nr 79	j.w.

Na obszarach leśnych gminy znajdują się stanowiska ptaków chronionych. Obowiązują dla nich strefy ochronne, zgodnie z Rozporządzeniem Nr 1/90 z dnia 13 lipca 1990 r. w sprawie ustanowienia ochrony stanowisk ptaków chronionych (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z 1990 r. Nr 9, poz.128).

W związku z populacją zwierząt łownych, na terenie gminy obowiązują zasady łowieckie zawarte w Ustawie Prawo Łowieckie z dnia 13 października 1995 r. (Dz.U. 147, poz. 713 z 1995 r.). Ponadto obowiązuje rozporządzenie Nr 14/97 z dnia 14 października 1997 r. w sprawie podziału obszaru województwa słupskiego na obwody łowieckie (Dz. Urz. Woj. Słupskiego z 1997 r. Nr 28, poz.179 i z 1998 r. Nr 1 poz.1).

Ochronę gatunkową dziko występujących roślin i zwierząt, w szczególności gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem, zapewniają przepisy Ustawy o ochronie przyrody z 1991 r. oraz Rozporządzenie Ministra OŚZNiL z dnia 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. Nr 13, poz. 61 z 1995 r.) oraz z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. Nr 41, poz. 214 z 1995 r.).

Na terenie gminy niezwykle cenne pasmo przyrodnicze stanowi dolina Łupawy wraz z samą rzeką, stanowiąca środowisko życiowe i bytowe ptaków nadwodnych, ssaków chronionych, ryb. Dolina wyróżnia się walorami krajobrazowymi i wartościowymi przyrodniczo kompleksami leśnymi.

Dolina Łupawy stanowi główny ciąg ekologiczny dla gminy, wyróżniony także w Krajowej koncepcji Sieci Ekologicznej (korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym). Zasluguje na specjalną ochronę, a nie została dotychczas objęta żadną z form ochronnych wynikających z Ustawy o ochronie przyrody.

Funkcjonowanie świata roślinnego i zwierzęcego, korzystanie z wody przez człowieka jest warunkowane odpowiednią jakością wód.

Tymczasem wyniki badań monitoringowych przeprowadzonych przez PIOŚ-WIOŚ w Słupsku (obecnie WIOŚ w Gdańsku, Delegatura w Słupsku) wskazują, że wody płynące na terenie gminy są silnie zanieczyszczone.

Ostatnie badania przeprowadzono w 1996 r. i objęły one rzeki: Łupawę, Charstnicę oraz rzekę Rębowa.

Z przebadanych rzek tylko Łupawa na odcinku pomiędzy Damnica a Damnem posiadała wody III kl. czystości, pozostałe odcinki badanych rzek posiadały

ponadnormatywne zanieczyszczenie (kl. N.O.N.). Wszystkie pozaklasowe wody charakteryzowały się nadmiernym zanieczyszczeniem bakteriologicznym.

Wody podziemne w granicach gminy Damnica, według oceny z 1993 r., posiadają na ogół wysoką jakość (kl. I b w skali pięciostopniowej: I a-b, II a-b, III). Nadmierne zanieczyszczenie wykazywały jedynie wody na terenie miejscowości Zagórzycy. W rejonie wokół tej miejscowości oraz Starej Dąbrowy, w dość rozległym obszarze na południe od Damna po wschodnią granicę gminy, zanieczyszczenie wód było znaczne (kl. II a, b) /, „Ocena stopnia zanieczyszczenia i zagrożenia wód podziemnych i powierzchniowych woj. słupskiego”, PG w Warszawie, Zakład w Gdańsku, 1993r./.

Szczególne zagrożenie zanieczyszczeniem użytkowego poziomu występuje na obszarach o słabej izolacji od powierzchni. Zagrożenie to wzrasta przy intensywnym użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu.

Na terenie gminy, w oparciu o jej zasoby wodne rozwija się gospodarka rybacka. W zakresie hodowli ryb obowiązują zapisy Ustawy o rybactwie śródlądowym z 18 kwietnia 1985 r. (Dz.U. Nr 21 poz. 91 z 1985 r. z późn. zmianami). Wszystkie hodowle ryb łososiowatych, a także hodowle ryb innych niż łososiowate oraz skorupiaków w stawach o powierzchni większej niż 10 ha według Rozporządzenia Ministra OŚZNiL z dnia 14 lipca 1998 r. (Dz.U. Nr 93 poz. 589 z 1998 r.), zalicza się do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska i powinny mieć sporządzone oceny oddziaływania na środowisko.

Na terenie gminy na 46,4 km biegu rzeki Łupawy, funkcjonuje elektrownia wodna w Lebieniu, o mocy 50 kW i spadzie wynoszącym 2,3 m.

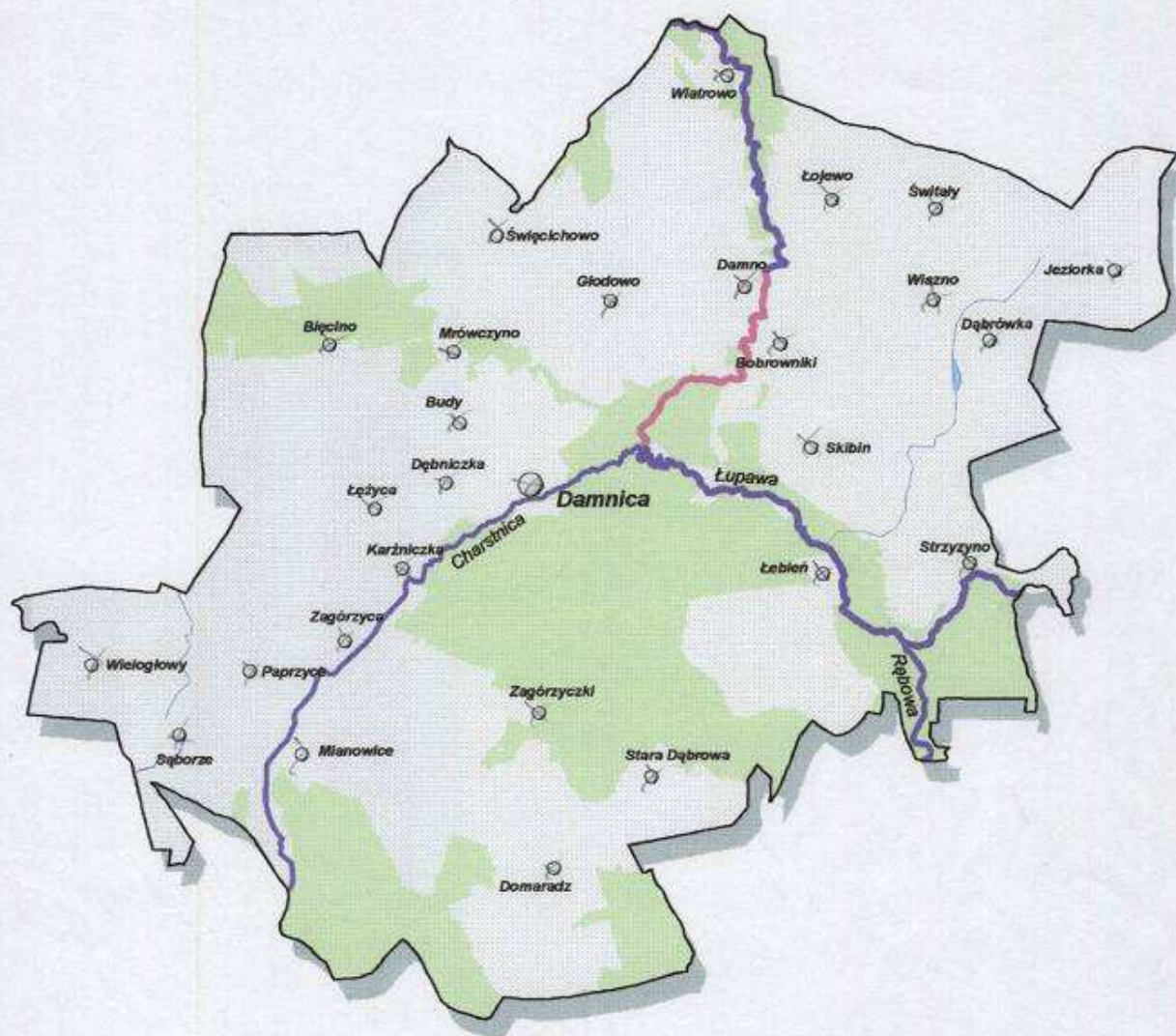
Wody powierzchniowe płynące na terenie gminy są wykorzystywane do nawodnień rolniczych.

Na terenie gminy nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Ze względu na konieczność ochrony zasobów GZWP położonych w sąsiedztwie (GZWP Nr105, 115), na terenie gminy wyznaczono obszary wysokiej ochrony Zbiorników. Obszary wysokiej ochrony nie mają obecnie statusu prawnego, w ich granicach przewiduje się utworzenie stref ochronnych GZWP (możliwa korekta granic).

Obszar wysokiej ochrony GZWP Nr 105 częściowo pokrywa się z terenem przewidzianym do utworzenia strefy ochrony pośredniej komunalnego ujęcia wody „Głobino”. Granice, wytyczne zagospodarowania strefy przedstawiono w opracowaniach dokumentacyjnych wykonanych przez Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie Zakład w Gdańsku: „Projekt stref ochrony ujęcia miejskiego w Głobinie i wytyczne do projektu ich

GMINA DAMNICA STAN CZYSTOŚCI WÓD PŁYNĄCYCH STAN NA 1996 R

- III KLASA CZYSTOŚCI
- WODY NIE ODPOWIADAJĄCE NORMOM
- WODY POZOSTAŁE

Źródło: Raport o stanie środowiska w woj. śląskim w latach 1995 - 96 PIOŚWIOŚ w Słupsku

zagospodarowania”, „Projekt zagospodarowania stref ochronnych ujęcia w Głobinie” wykonane w latach 1990 -91 oraz „Aneks do projektu stref ochrony ujęcia miejskiego w Głobinie i wytyczne ich zagospodarowania” z 1992 r.

Konieczność ilościowej i jakościowej ochrony wód uwzględniają m.in. zapisy następujących aktów prawnych: Ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska z 1980 r., Prawo wodne z 24 października 1974 r. (Dz.U. Nr 38, poz. 230 z 1974 r. z późn. zmianami), Rozporządzenie Ministra OŚZNiL z 5 listopada 1991 r. (Dz.U. Nr 116, poz. 503 z 1991 r.) w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi, Zarządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 18 sierpnia 1978 r. (Mon. Polski Nr 29, poz. 107) w sprawie rejestracji i prowadzenia obserwacji ujęć wód podziemnych.

Gleby w granicach gminy Damnica, według oceny stopnia ich zakwaszenia dokonanej przez Okręgową Stację Chemiczno - Rolniczą w Koszalinie (badania z lat 1992 - 95), są głównie kwaśne oraz bardzo kwaśne. Około 2/3 gleb charakteryzuje się niską zawartością siarki. Wysoką zawartością siarki wyróżniało się zaledwie 6,3 % gleb. Nie stwierdzono zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi. („Raport o stanie środowiska woj. słupskiego w latach 1995 - 96”, PIOŚ WIOŚ w Słupsku).

Przez teren gminy przebiega droga krajowa Szczecin - Słupsk - Gdańsk, szczególnie uciążliwa pod względem hałasu i stanowiąca źródło zanieczyszczeń powietrza. Droga stanowi inwestycję mogącą pogorszyć stan środowiska.

Wszystkie inwestycje szczególnie uciążliwe i potencjalnie uciążliwe dla środowiska oraz zdrowia ludzi, występujące również na terenie gminy Damnica, wymienia Rozporządzenie z dnia 14 lipca 1998 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko tych inwestycji (Dz. U. Nr 93 z 1998 r. poz. 589).

3.1.5. Stan i wykorzystanie zasobów surowcowych

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, obecnie w granicach gminy nie ma w pełni udokumentowanych złóż kopalin. Występują natomiast złożowe nagromadzenia surowców (niektóre w postaci odkrywek ze śladami wcześniejszej lub teraźniejszej eksploatacji), które w przypadku udokumentowania mogą być w przyszłości legalnie eksploatowane.

Przedstawione poniżej informacje o bazie surowcowej pochodzą m.in. z opracowania „Inwentaryzacja kopalin w gminie Damnica” wykonanego przez PG w Warszawie Zakład w Gdańsku.

Na terenie gminy Damnica występują kopaliny pochodzenia wodnolodowcowego, związane z okresem czwartorzędu. Są to:

- kruszywa naturalne tj. osady piaszczysto - żwirowe i żwirowe o zawartości frakcji piaszczystej w ilości mniejszej niż 75 %.

Złożowe nagromadzenie tego surowca występuje w miejscowości Łebień, po zachodniej stronie Łupawy. Według „Karty rejestracyjnej” zatwierdzonej w 1980 r. w obszarze tym zarejestrowano 166,8 tys. ton kruszywa, w tym 113 tys. ton to zasoby bilansowe. Znaczna część tych zasobów została już wyeksplatawana.

Kruszywo naturalne występuje również w odkrywce ok. 1 km na wschód od miejscowości Domaradz. Istnieją szanse na udokumentowanie złóż tego surowca w rejonie miejscowości Wiatrowo.

- piaski budowlane, stanowiące najbardziej pospolitą kopalinę na terenie gminy.

Bazę surowcową mogą stanowić tereny z istniejącymi odkrywkami: na południowy wschód od Sąborza, w okolicy Dąbrówki, w miejscowości Karzniczka i Dębiczka, a także w Łebieniu, gdzie piaski podścielają warstwę kruszywa.

Na terenie gminy nie stwierdza się występowania piasków formierskich i szklarskich. Surowiec ceramiczny stanowi glina, która jednak praktycznie nie nadaje się do wyrobu cegły pełnej.

W granicach gminy występuje kreda jeziorna (w dolinie Charstnicy na południe od Zagórzyc), a powszechniej w dnach dolin i w zagłębieniach terenowych, torfy. Ewentualna eksploatacja tych surowców wymaga szczególnie wnikliwych ocen co do jej skutków dla środowiska przyrodniczego.

Na terenie gminy Damnica nie ma możliwości pozyskania soli, wód mineralnych, węgla brunatnego, ilów i mułków trzeciorzędowych oraz trzeciorzędowych piasków i żwirów kwarcowych.

Według obowiązującego Prawa górniczego i geologicznego z 4 lutego 1994r. z późniejszymi zmianami, poszukiwanie, rozpoznawanie złóż i wydobywanie kopalin wymaga koncesji. Koncesji, w przypadku kopalin pospolitych na obszarze lądowym udziela: starosta - dla powierzchni nie przekraczającej 2 ha i przewidywanym rocznym wydobyciu nie

przekraczającym 10.000m³ oraz wojewoda - w pozostałych przypadkach, po zasięgnięciu opinii wójta gminy.

W koncesji udzielonej na wydobywanie kopalin wyznacza się obszar i teren górniczy. Dla terenu górniczego sporządza się miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Od planu można odstąpić tylko w przypadku terenu utworzonego w związku z wydobywaniem kopalin pospolitych, jeżeli nie przewiduje się ujemnych wpływów na środowisko.

3.1.6 Stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego – archeologia

Pod względem morfogenetycznym obszar gminy Damnica leży na Wysoczyźnie Damnickiej, o urozmaiconej rzeźbie młodoglacjalnej, rozczłonkowanej przez dolinę rzeki Karzniczki i Łupawy. Występujące tu krajobrazy należą do młodoglacjalnego z dużą ilością zagłębień bezodpływowych oraz dolinnego, z dobrze rozwiniętą siecią hydrograficzną.

Obszar charakteryzuje się bardzo dobrymi warunkami osadniczymi, głównie dla pradziejowych kultur archeologicznych oraz średniowiecza.

Stanowiska archeologiczne układają się kompleksami osadniczymi i mikroregionami na stokach i w częściach przykrawędnych doliny Karzniczki i Łupawy. Obraz osadnictwa jest zakłócony współczesną pokrywą leśną Nadleśnictwa Damnica.

Łącznie zarejestrowano na obszarze gminy 176 stanowisk archeologicznych podlegających ochronie konserwatorskiej; w randze dużych osad o trwałej, stabilnej formie osadniczej oraz (w większości) małych osad i obozowisk o nietrwałej, sezonowej zabudowie. Szczególną rangę merytoryczną i prawną posiadają stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, często dominanty terenowe, objęte prawną ochroną konserwatorską (dziewięć stanowisk) i przewidzianych do wpisu do rejestru zabytków (13 stanowisk, głównie cmentarzysk kurhanowych).

Trzon osadnictwa pradziejowego gminy stanowi horyzont kultury łużycko-pomorskiej (1800-125 p.n.e.) ze znacznym udziałem osadnictwa wczesnośredniowiecznego (cztery grodziska) przy niewielkim udziale osadnictwa z okresu wpływów rzymskich i młodszego okresu przedrzymskiego (125 p.n.e. - 375 n.e.) oraz neolitycznego.

Piękno krajobrazowi kulturowemu nadają cmentarzyska kurhanowe kultury łużyckiej z III-V okresu epoki brązu (1200-700/650 p.n.e.), których zlokalizowano na obszarze gminy

12. Cechą charakterystyczną dla krajobrazu kulturowego są także cmentarzyska kultury wschodniopomorskiej z grobami skrzynkowymi z okresu HaC i HaD (700/650-125 p.n.e.), których zarejestrowano 14.

Szczególną formą terenową - dominującą w krajobrazie - są cztery grodziska, dwa wyżynne dwuczłonowe w Darnie i Wiatrowie, dwa nizinne w Bęcynie i Zagórzycy.

Postępująca destrukcja stanowisk archeologicznych - głównie z powodu braku ochrony prawnej - stwarza zagrożenie stopniowej, fizycznej likwidacji tego najstarszego dziedzictwa kulturowego.

Zabytki archeologiczne gminy Damnica zlokalizowane są w dwóch strefach ochrony archeologiczno-konserwatorskiej w mikroregionach osadniczych zawierających stanowiska archeologiczne:

- **strefa „W” bezwzględnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej ze strefą ochrony krajobrazowej.** Stanowiska o własnej formie krajobrazowej (grodziska, cmentarzyska kurhanowe).
- **strefa „OW” względnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.** Stanowiska płaskie, ziemne.

Wykaz zasobów archeologicznego dziedzictwa kulturowego:

Strefa „W” bezwzględnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

nr w strefie	nr AZP miejscowość	funkcja, chronologia, kultura archeologiczna	poz. rej. zab.
1	2	3	4
1	AZP 7-31/67 Wiatrowo	grodzisko wyżynne dwuczłonowe, VIII-IX w.	A-a-62/250K
2	AZP 7-31/71 Święcichowo	cmentarzysko kurhanowe	do wpisu do rej.
3	AZP 7-31/3 Bęcino	cmentarzysko kurhanowe (częściowo zniszczone)	do wpisu do rej.
4	AZP 8-31/4 Bęcino	grodzisko wczesnośredniowieczne lub łużyckie (w obrębie zabudowań)	A-a-74/262K
5	AZP 8-31/104 Damno	grodzisko łużyckie i wczesnośredniowieczne dwufazowe	A-a-36/222K
6	AZP 8-32/5 Wisno	obozowisko mezolityczno-neolityczne	do wpisu do rej.
7	AZP 8-32/6 Wisno	obozowisko mezolityczno-neolityczne i osada wczesnośredniowieczna	do wpisu do rej.
8	AZP 8-31/47 Damnica Leśn.	cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej	do wpisu do rej.

9	AZP 8-31/46 Damnica Leśn.	cmentarzysko kurhanowe (4) kultury łużyckiej	do wpisu do rej.
10	AZP 9-31/60 Damnica Leśn.	cmentarzysko megalityczne	do wpisu do rej.
11	AZP 9-31/61 Damnica Leśn.	cmentarzysko kultury pomorskiej	do wpisu do rej.
12	AZP 9-31/36 Paprzyce	osada wielokulturowa: pomorska, wielbarska, wczesnośredniowieczna	A-a-69/257K
13	AZP 9-31/37 Paprzyce	osada kultury wielbarskiej i wczesnośredniowieczna	A-a-70/258K
14	AZP 9-31/68	cmentarzysko kurhanowe (8)	do wpisu do rej.
15	AZP 9-32/54 Lebień	cmentarzysko kultury łużyckiej kurhanowe i osada wielokulturowa: amfor kulistych, kultury łużyckiej, pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna	do wpisu do rej.
16	AZP 9-32/66 Lebień	cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej (51)	A-a-111
17	AZP 9-32/67 Lebień	cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej	do wpisu do rej.
18	AZP 9-32/28 Lebień	cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej	do wpisu do rej.
19	AZP 9-32/13 Strzyżyno	cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej (40)	A-a-110
20	AZP 9-32/12 Strzyżyno	cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej (20)	A-a-109
21	AZP 9-2/3 Strzyżyno	cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej (1)	do wpisu do rej.
21A	AZP 9-31/6 Zagórzycza	zniwelowane grodzisko wczesnośredniowieczne nizinne datowane na X w.	A-a-73/261K

Strefa „OW” względnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej

nr w strefie	nr ewid. AZP miejscowość	funkcja, chronologia, kultura archeologiczna
1	2	3
22	AZP 7-31/63 Wiatrowo Leśn.	cmentarzysko kultury pomorskiej (uprawa leśna)
23	AZP 7-32/msc 5 Wiatrowo	osada wielokulturowa
24	AZP 7-32/6 6 msc. Wiatrowo	osada wielokulturowa
25	AZP 7-31/68 Wiatrowo	osada wczesnośredniowieczna dwufazowa
26	AZP 7-31/72 Damno	cmentarzysko ciałopalne popielnicowe
27	AZP 7-32/ 4 msc. Damno	cmentarzysko kultury pomorskiej z grobami skrzynkowymi
28	AZP 8-31/98 Święcichowo	osada wczesnośredniowieczna
29	AZP 8-31/99 Święcichowo	j.w.
30	AZP 8-31/100 Święcichowo	j.w.
31	AZP 9-31/86 Święcichowo	obozowisko neolityczne
32	AZP 8-31/1 Bięcino	obozowisko neolityczne

33	AZP 8-31/5 Bięcino	osada kultury wielbarskiej i wczesnośredniowieczna
34	AZP 8-31/6 Bięcino	osada wielokulturowa
35	AZP 8-31/7 Bięcino	osada wczesno- i późnośredniowieczna
36	AZP 8-31/8 Bięcino	obozowisko? osada? neolityczne
37	AZP 8-31/9 Bięcino	osada wczesno- i późnośredniowieczna
38	AZP 8-31/10 Bięcino	osada kultury łużycko-pomorskiej i wczesnośredniowieczna
39	AZP 8-31/11 Bięcino	osada wielokulturowa: łużycko-pomorska, wczesno- i późnośredniowieczna
40	AZP 8-31/12 Bięcino	osada wczesnośredniowieczna
41	AZP 8-31/13 Bięcino	j.w.
42	AZP 8-31/14 Bięcino	j.w.
43	AZP 8-31/15 Bięcino	j.w.
44	AZP 8-31/18 Bięcino	j.w.
45	AZP 8-31/22 Karzniczka	j.w. i obozowisko pradziejowe
46	AZP 8-31/25 Karzniczka	cmentarzysko kultury pomorskiej z grobami skrzynkowymi
47	AZP 8-31/23 Karzniczka	cmentarzysko ciałopalne popielnicowe, osada wielokulturowa
48	AZP 8-31/24 Karzniczka	j.w.
49	AZP 8-31/26 Karzniczka	j.w.
50	AZP 8-31/30 Karzniczka	osada wczesnośredniowieczna
51	AZP 8-31/31 Karzniczka	osada kultury oksywsko-wielbarskiej i wczesnośredniowieczna
52	AZP 8-31/32 Karzniczka	osada wczesnośredniowieczna
53	AZP 8-31/33 Karzniczka	j.w.
54	AZP 8-31/34 Karzniczka	j.w.
55	AZP 8-31/35 Karzniczka	j.w.
56	AZP 8-31/36 Karzniczka	j.w.
57	AZP 8-31/37 Karzniczka	j.w.
58	AZP 8-31/38 Karzniczka	j.w.
59	AZP 8-31/39 Karzniczka	j.w.
60	AZP 8-31/40 Karzniczka	j.w.

61	AZP 8-31/41 Karżniczka	j.w. i obozowisko kultury amfor kulistych
62	AZP 8-31/42 Karżniczka	osada kultury łużycko-pomorskiej i wczesnośredniowieczna
63	AZP 8-31/43 Karżniczka	osada kultury wielbarskiej i wczesnośredniowieczna
64	AZP 8-31/44 Karżniczka	osada wczesnośredniowieczna
65	AZP 8-31/45 Karżniczka	j.w.
66	AZP 9-31/4 Karżniczka	osada późnośredniowieczna
67	AZP 9-31/3 Karżniczka	osada wczesno- i późnośredniowieczna
68	AZP 9-31/1 Karżniczka	cmentarzysko ciepłopalne popielnicowe
69	AZP 9-31/2 Karżniczka	j.w.
70	AZP 8-31/48 Damnica	j.w.
71	AZP 8-31/49 Damnica	osada neolityczna
72	AZP 8-31/50 Damnica	j.w.
73	AZP 8-31/51 Damnica	osada kultury wielbarskiej i wczesnośredniowieczna
74	AZP 8-31/52 Damnica	j.w.
75	AZP 8-31/53 Damnica	osada wczesnośredniowieczna
76	AZP 8-31/54 Damnica	j.w.
77	AZP 8-31/55 Damnica	osada kultury łużycko-pomorskiej
78	AZP 8-31/59 Damnica	j.w.
79	AZP 8-31/61 Damnica	j.w.
80	AZP 8-31/62 Damnica	j.w.
81	AZP 8-31/64 Damnica	j.w.
82	AZP 8-31/63 Damnica	j.w.
83	AZP 8-31/65 Damnica	j.w.
84	AZP 8-31/70 Damnica	j.w.
85	AZP 8-31/71 Damnica	j.w.
86	AZP 8-31/74 Damnica	j.w.
87	AZP 8-31/72 Damnica	j.w.
88	AZP 8-31/73 Damnica	j.w.

89	AZP 8-31/75 Damnica	osada kultury oksywsko-wielbarskiej i późnośredniowieczna
90	AZP 8-31/76 Damnica	j.w.
91	AZP 8-31/79 Damnica	osada wczesnośredniowieczna
92	AZP 8-31/80 Damnica	j.w.
93	AZP 8-31/81 Damnica	j.w.
94	AZP 8-31/84 Damnica	j.w.
95	AZP 8-31/83 Damnica	j.w.
96	AZP 8-31/82 Damnica	osada kultury oksywsko-wielbarskiej i wczesnośredniowieczna
97	AZP 8-31/85 Damnica	osada kultury łużycko-pomorskiej i wczesnośredniowieczna
98	AZP 8-31/111 Damno	osada wczesnośredniowieczna
99	AZP 8-31/112 Damno	osada kultury łużyckiej i wczesnośredniowieczna
100	AZP 8-31/113 Damno	j.w.
101	AZP 8-31/114 Damno	osada wczesnośredniowieczna
102	AZP 8-31/115 Damno	j.w.
103	AZP 8-31/116 Damno	j.w.
104	AZP 8-31/108 Damno	osada kultury łużyckiej, pomorskiej i wczesnośredniowieczna
105	AZP 8-31/109 Damno	osada wczesnośredniowieczna
106	AZP 8-31/103 Damno	obozowisko neolityczne i osada wczesnośredniowieczna
107	AZP 8-31/11 Damno	osada kultury oksywsko-wielbarskiej i wczesnośredniowieczna
108	AZP 8-31/101 Damno	osada wczesnośredniowieczna
109	AZP 8-31/105 Damno	cmentarzysko ciepłopalne popielnicowe
110	AZP 8-31/102 Damno	obozowisko neolityczne
111	AZP 8-31/106 Damno	osada neolityczna i wczesnośredniowieczna
112	AZP 8-31/118 Damno	osada kultury oksywsko-wielbarskiej
113	AZP 8-31/107 Damno	osada wczesnośredniowieczna
114	AZP 8-32/8 Damno	osada kultury łużycko-pomorskiej
115	AZP 8-32/9 Damno	osada wczesnośredniowieczna
116	AZP 8-32/7 Damno	osada kultury łużycko-pomorskiej i wczesnośredniowieczna

117	AZP 8-32/19 Damnno	skarby brązowy kultury łużyckiej
118	AZP 8-32/20 Damnno	część skarbu brązowego kultury łużyckiej
119	AZP 8-32/21 Damnno	cmentarzysko ciałopalne popielnicowe
120	AZP 8-32/32 Bobrowniki	cmentarzysko ciałopalne popielnicowe
121	AZP 8-32/33 Bobrowniki	j.w.
122	AZP 8-32/10 Bobrowniki	osada kultury łużyckiej i średniowieczna
123	AZP 8-32/29 Wisznno	osada neolityczna
124	AZP 8-32/30 Wisznno	cmentarzysko ciałopalne popielnicowe
125	AZP 8-32/31 Wisznno	j.w.
126	AZP 8-32/25 Dąbrówka	osada kultury łużycko-pomorskiej
127	AZP 8-32/22 Dąbrówka	osada neolityczna, wczesno- i późnośredniowieczna
128	AZP 8-32/23 Dąbrówka	osada XII-XIV w.
129	AZP 8-32/24 Dąbrówka	osada kultury łużycko-pomorskiej
130	AZP 8-32/13 Dąbrówka	j.w.
131	AZP 8-31/119 Łebień	cmentarzysko kultury pomorskiej z grobami skrzynkowymi
132	AZP 9-32/53 Łebień	osada neolityczna i średniowieczna
133	AZP 9-32/61 Łebień	j.w.
134	AZP 9-32/55 Łebień	osada neolityczna, wczesno- i późnośredniowieczna
135	AZP 9-32/17 Łebień	cmentarzysko ciałopalne popielnicowe
136	AZP 9-32/32 Łebień	j.w.
137	AZP 9-32/33 Łebień	cmentarzysko kultury pomorskiej z grobami skrzynkowymi
138	AZP 9-32/41 Łebień	osada kultury amfor kulistych, łużycka
139	AZP 9-32/52 Łebień	osada kultury łużyckiej
140	AZP 9-32/57 Łebień	j.w.
141	AZP 9-31/69 Stara Dąbrowa	osada kultury oksywsko-wielbarskiej
142	AZP 9-31/70 Stara Dąbrowa	j.w.
143	AZP 9-31/52 Domaradz	cmentarzysko kultury pomorskiej z grobami skrzynkowymi
144	AZP 9-31/51 Domaradz	j.w.

145	AZP 9-31/57 Domaradz	osada wczesnośredniowieczna
146	AZP 9-31/58 Domaradz	j.w.
147	AZP 9-31/59 Domaradz	j.w.
148	AZP 9-31/48 Mianowice	osada wielokulturowa
149	AZP 9-31/47 Mianowice	j.w.
150	AZP 9-31/46 Mianowice	osada kultury łużycko-pomorskiej i wczesnośredniowieczna
151	AZP 9-31/45 Mianowice	osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesnośredniowieczna i nowożytna
152	AZP 9-31/43 Mianowice	j.w.
153	AZP 9-31/43 Mianowice	j.w.
154	AZP 9-31/42 Mianowice	osada późnośredniowieczna
155	AZP 9-31/41 Mianowice	osada kultury łużycko-pomorskiej, wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
156	AZP 9-31/38 Paprzyce	osada wczesnośredniowieczna
157	AZP 9-31/34 Paprzyce	osada wczesno- i późnośredniowieczna
158	AZP 9-31/35 Paprzyce	j.w.
159	AZP 9-31/5 Zagórzycza	osada? cmentarzysko? domniemane grodzisko? (wzgórze kościelne)
160	AZP 9-31/7 Zagórzycza	osada wczesno- i średniowieczna
161	AZP 9-31/8 Zagórzycza	j.w.
162	AZP 9-31/9 Zagórzycza	osada wczesno- i późnośredniowieczna
163	AZP 9-31/10 Zagórzycza	osada kultury pomorskiej, wielbarskiej i późnośredniowieczna
164	AZP 9-31/11 Zagórzycza	osada wczesno- i późnośredniowieczna
165	AZP 9-31/14 Zagórzycza	j.w.
166	AZP 9-31/16 Zagórzycza	j.w.
167	AZP 9-31/17 Zagórzycza	osada kultury wielbarskiej, wczesnośredniowieczna
168	AZP 9-31/19 Zagórzycza	j.w.
169	AZP 9-31/23 Zagórzycza	osada wczesno- i późnośredniowieczna
170	AZP 9-31/24 Zagórzycza	osada kultury łużyckiej
171	AZP 9-31/25 Zagórzycza	obozowisko schyłkoweolityczne, kultury pomorskiej, późnośredniowieczna
172	AZP 9-31/26 Zagórzycza	osada kultury łużycko-pomorskiej

173	AZP 9-31/27 Zagórzycza	osada kultury łużycko-pomorskiej, wczesno- i późnośredniowieczna
174	AZP 9-31/28 Zagórzycza	j.w.
175	AZP 9-32/50 Łabień	osada neolityczna, kultury łużyckiej
176	AZP 9-32/50 Karzniczka	obozowisko neolityczne i wczesnośredniowieczne

3.1.7 Stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego – architektura i budownictwo

Historyczna zabudowa wiejska gminy Damnica to przede wszystkim zespoły pałacowo- i dworsko-parkowe dawnych majątków ziemskich z towarzyszącymi im zespołami folwarcznymi. Architektoniczny kształt zachowane zespoły otrzymały głównie w XIX wieku.

Głównym elementem w strukturze przestrzennej miejscowości był zespół rezydencjalny, w skład którego wchodził pałac lub dwór oraz park. Integralnie związany z rezydencją był zespół zabudowań folwarcznych – podwórze z budynkami gospodarczymi tworzący zaplanowany układ przestrzenny.

Spośród zespołów pałacowo-lub dworsko-parkowych znajdujących się przed wojną w 12 miejscowościach obecnej gminy, do dziś zachowała się większość. Nie przetrwały rezydencje w Wiatrowie, Domaradzu, Paprzycach i Jeziorkach. W dwóch pierwszych miejscowościach pozostały parki. Architektura pałaców i dworów, co charakterystyczne dla czasów w których powstawały, nawiązywała do stylów historycznych. Są to więc budowle eklektyczne, gdzie formę zaczerpnięto z różnych epok, jak i neoklasycystyczne, gdzie nawiązywano do wcześniejszego klasycyzmu. Zespoły pałacowo- lub dworsko-parkowe występują w Bobrownikach, Damnicy, Damnie, Karzniczce, Łojewie, Mianowicach, Święcichowie i Wielogłowach.

Założenia pofolwarczne, zabudowane pochodzącymi z 2 poł. XIX w., XIX/XX w. i 1 ćw. XX w. budynkami gospodarczymi, zachowały się w większości miejscowości.

Budownictwo sakralne to nieliczne późne budowle, powstałe w XIX w. lub na pocz. XX w. Na szczególną uwagę zasługuje neogotycki kościół w Damnicy o indywidualnym charakterze, pełniący pierwotnie także funkcję kaplicy przypałacowej.

Budynki mieszkalne to w głównej mierze dawne domy pracowników folwarcznych. Tylko nieliczne mają indywidualną formę, w większości reprezentują skromne i typowe

budownictwo. Jedynie na terenie wsi Zagórzycza pozostały nieliczne budynki zagrodowe o konstrukcji szachulcowej.

Wykaz obiektów w ewidencji konserwatorskiej i w rejestrze zabytków:

1/ Obiekty architektury i budownictwa :

BIĘCINO

1. Dom nr 44, szach.(otynkowany), XIXw., ewid.

BOBROWNIKI

1. Pałac, wł. Farm Frites, mur., 1864-65r., **poz. rej. A-243**

2. Zespół folwarczny, mur., k.XIX-pocz.XXw., ewid.:

- a. rządówka nr 8
- b. stajnia ob.obora
- c. stodoła
- d. spichlerz-stajnia ob.spichlerz-cieletnik
- e. gorzelnia, 1841r.
- f. kuźnia
- g. transformator

DAMNICA

3. Kościół ewangelicki ob. rzym.-kat. fil. p.w.MB Częstochowskiej, mur., 1906/1907r.,
przewidziany wpis do rejestru zabytków

4. Pałac, wł. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, mur., k. XIX w., **poz. rej. A-240**

5. Zespół folwarczny, k. XIXw., pocz. XXw., ewid.:

- a. domy pracowników folwarcznych
- b. sześciorek ul. Lipowa nr 2, mur.
- c. czworak ul. Parkowa nr 5, mur.
- d. dwojak ul. Witosy, mur.
- e. dom-garaż ul. Ogrodowa, mur.,drew.
- f. stajnia, owczarnia,, stodoła, jałownik ob. dom, mur.
- g. obora ob. dom ul. Ogrodowa nr 2, mur.
- h. młyn, spichlerz, warsztat, rządówka, mur.
- i. budynek gospodarczy, mur.
- j. budynek gospodarczy ob. dom

6. Zespół dworca kolejowego, ewid.:

- a. dworzec kolejowy, mur., 1880r.
- b. magazyn ul. Kolejowa, szach., pocz. XX w.
- c. wodociągowa wieża ciśnień, mur., 1905r.

7. Restauracja, mur., pocz. XX w., ewid.
ul. Kolejowa

8. Dom nr 2, mur., pocz. XX w., ewid.

9. Dom nr 3, mur., pocz. XX w., ewid.

10.Dom nr 4, mur., pocz. XXw., ewid.

11.Dom nr 12,13, wł. PKP, mur., 1910r., ewid.

12. Dom nr 14, wł. PKP, mur., 1870r., ewid.
ul. Lipowa
13. Dom nr 1, mur., k. XIX w., ewid.
ul. Przemysłowa
14. Dom nr 2, wł. Zakłady Drzewne, mur., l.20/30 XX w., ewid.
ul. Witosa
15. Dom nr 4, mur., pocz. XX w., ewid.
16. Dom nr 9, wł. prywatna, k. XIX w., oszalowany, ewid.
17. Dom nr 77, wł. ALP, mur., pocz. XX w., ewid.
18. Tartak ob. budynek przemysłowy, mur., XIX/XX w., ewid.
19. Budynek gospodarczy ul. Parkowa 1, szach., mur., k. XIX w., ewid.

DAMNO

20. Kościół ewangelicki ob. rzym.-kat. par. p.w. św. Szymona i Tadeusza Judy, mur., 1879r.,
poz. rej. A-372
21. Dwór, wł. prywatna, mur., 1937-1940r., ewid.
22. Zespół folwarczny, mur., ewid.:
  - a. domy pracowników folwarcznych, mur., pocz. XX w., ewid.:
  - b. dwojak nr 35
  - c. czworak nr 29-32, 36
  - d. sześciopak nr 34
  - e. obora ob. magazyn zbożowy, mur.
  - f. obora ob. magazyn zbożowy, mur.
  - g. Transformator, mur.
23. Dom nr 25, mur., pocz. XX w., ewid.

DOMARADZ

24. Kościół ewangelicki ob. rzym.-kat. fil. p.w. św. Stanisława Kostki, mur., 1907r., ewid.
25. Pawilon parkowy, wł. prywatna, mur., 1854r., **poz. rej. A-44**
26. Zespół folwarczny, wł. AWRSP, mur., ewid.:
  - a. domy pracowników folwarcznych (7 domów), pocz. XX w., ewid.
  - b. stajnia, l.20 XX w.
  - c. 3 obory, l.20 XX w.
  - d. jałownik, l.20 XX w.
  - e. budynek inwentarski, pocz. XX w.
  - f. stodoła, pocz. XX w.
  - g. wozownia, 1924r.

JEZIORKA

27. Zespół folwarczny, wł. AWRSP, mur., 1 ćw. XX w., ewid.:
  - a. domy pracowników folwarcznych nr 1,3,4,6/6a,9/9a
  - b. obora
  - c. spichlerz
  - d. kuźnia, 1925r.
  - e. transformator

KARŻNICZKA

28. Pałac, wł. prywatna, mur., k. XVIII w., 2 poł. XIX w., **poz. rej. A-58**
29. Zespół folwarczny, mur., ewid.:

- a. magazyn, 1888r.
- b. magazyn, 1891r.

ŁEBIEŃ

30. Magazyn, wł. Nadleśnictwo Damnica, mur., XIX/XX w., ewid.

ŁOJEWO

31. Pałac, mur., 4 ćw. XIX w., rozbud. ok.1914r., ewid.

32. Zespół folwarczny, mur., ewid.:

- a. domy pracowników folwarcznych, pocz. XX w.
- b. obora, k. XIX w.
- c. stodoła, drew.
- d. spichlerz, l.20-30 XX w.
- e. gorzelnia, 1904r.
- f. kuźnia, k. XIX w.
- g. budynek gospodarczy, k. XIX w.

33. Szkoła, mur., pocz. XX w.

MIANOWICE

34. Dwór, mur., 2 poł. XIX w., ewid.

35. Zespół folwarczny, wł. AWRSP, mur., k. XIX w., pocz. XX w., ewid.:

a. domy pracowników folwarcznych:

- nr 1,2, l.30 XX w.
- nr 4, 1922r.
- nr 5,7,8,10,12
- nr 6, 1881r.
- nr 9, 1894r.
- nr 13, 1882r.

b. stajnia i chlewnia z magazynem

c. stajnia i spichlerz

d. obora i magazyn zbożowy, 2 poł. XIX w.

e. obora ob.cieletnik

f. stodoła, 1938r.

g. wozownia i warsztat

h. gorzelnia, 1872r. rozbud. pocz. XX w.

i. dom gorzelnianego

j. kuźnia, l ćw. XX w.

36. Szkoła, mur., pocz. XX w., ewid.

SKIBIN

37. Zespół folwarczny, wł. AWRSP, mur., ewid.:

a. domy pracowników folwarcznych, k. XIX w.

b. obora, 3 ćw. XIX w. rozbud. l.20 XX w.

c. stodoła, 3 ćw. XIX w.

STARA DĄBROWA

38. Dom nr 3, wł. prywatna, mur., XIX/XX w., ewid.

39. Dom nr 16, wł. prywatna, mur., XIX/XX w., ewid.

40. Dom nr 29, wł. prywatna, mur., XIX/XX w., ewid.

41. Dom nr 32, wł. prywatna, szach., k. XIX w., ewid.

STRZYŻYNO SŁUPSKIE

42. Budynek stacji kolejowej, mur., 1890r., ewid.

43. Dom nr 23, 24, 25, wł. PKP, mur., ewid.

44. Dom nr 26, wł. PKP, mur., 1932r., ewid.

45. Dom nr 27, wł. PKP, mur., 1935r., ewid.

ŚWIĘCICHOWO

46. Dwór, wł. AWRSP, mur., poł. XIX w., **poz. rej. A-166**

47. Zespół folwarczny, wł. AWRSP, mur., ewid.:

a. rządówka nr 11, k. XIX w.

b. dwojak nr 2, k. XIX w.

c. czworak nr 22, 26, 29, XIX/XX w.

d. pięciorak nr 20, 1907r.

e. służbówka nr 12a, k. XIX w.

f. stajnia-jałownik ob. chlewnia, 1889r.

g. owczarnia, pocz. XX w.

h. magazyn zbożowy, pocz. XX w.

i. magazyn gorzelnii, k. XIX w.

WIELOGŁOWY

48. Pałac, mur., 1887r., przebud. 1910r.

49. Zespół folwarczny, wł. AWRSP, mur., ewid.:

a. domy pracowników folwarcznych, k. XIX w.

b. stajnia, k. XIX w.

c. obora, 1852r., przebud. 1921r.

d. stodoła, poł. XIX w., przebud. l. 20 XX w.

e. spichlerz, 1925r.

f. garaże, k. XIX w.

g. kuźnia, l.20 XX w.

ZAGÓRZYCA

50. Kościół ewangelicki ob. rzym.-kat. paraf. p.w. św. Józefa Oblubieńca, mur., 1844r., 1903r., ewid.

51. Zagroda nr 50, wł. prywatna, ewid.:

a. dom, szach., k. XIX w., oszalowany

b. bud. gosp., szach., 1 ćw. XX w.

52. Zagroda nr 51, wł. prywatna, ewid.:

a. dom, szach., k. XIX w., otynkowany

b. bud. gosp., szach., k. XIX w.

53. Dom nr 5, mur., XIX/XX w., ewid.

54. Dom nr 13, wł. prywatna, mur., XIX/XX w., ewid.

55. Dom nr 18, wł. prywatna, szach., k. XIX w., otynkowany

56. Dom nr 21/22, wł. prywatna, mur., pocz. XX w., ewid.

57. Dom nr 32, wł. prywatna, szach., k. XIX w., otynkowany, ewid.

58. Dom nr 33, wł. prywatna, szach., k. XIX w., otynkowany, ewid.

59. Dom nr 40, wł. prywatna, mur., 1922r., ewid.

60. Dom nr 44, wł. prywatna, szach., k. XIX w., otynkowany, ewid.
 61. Dom nr 45, wł. prywatna, szach., k. XIX w., otynkowany, ewid.
 62. Dom nr 46, wł. prywatna, szach., k. XIX w., otynkowany, ewid.
 63. Dom nr 48, wł. prywatna, mur. k. XIX w., ewid.

2/ Parki

1. BOBROWNIKI – park krajobrazowy – leśny, założony w poł. XIX w., wzbogacony ok. 1920r., pow. 14,4 ha, **poz. rej. A-243**
2. DAMNICA – park krajobrazowy z 2 poł. XIX w., pow. 3 ha, **poz. rej. A-240**
3. DAMNO – naturalne zadrzewienia z 2 poł. XIX w. i pocz. XX w. przekształcone w park po wybudowaniu dworu w 1937r., ewid.
4. DOMARADZ – park krajobrazowy z ok. poł. XIXw., pow. 4 ha, **poz. rej. A-44**
5. KARŻNICZKA – park krajobrazowy z 2 poł. VIIIw. i XIX w., pow. 4 ha, **poz.rej.A-58**
6. ŁOJEWO – park krajobrazowy z 2 poł. XIX w., pow. 3,2 ha, ewid.
7. MIANOWICE – park krajobrazowy z XIX w., ewid.
8. ŚWIĘCICHOWO – park krajobrazowy z poł. XIX w., wzbogacony ok. 1880r. i 1910r., **poz. rej. A-166**
9. WIATROWO – park krajobrazowy, ewid.
10. WIELOGŁOWY – park naturalistyczny z k. XIX/ pocz. XX w., pow. 1,5 ha, ewid.

3/ Cmentarze

1. BIĘCINO – cmentarz ewangelicki założony w XIX w.; nie zachowany starodrzew, nagrobki, kwatery, ewid.
2. BOBROWNIKI – cmentarz ewangelicki założony w 2 poł. XIX w.; nie zachowany starodrzew, kwatery, w l.80-tych istniał jeszcze 1 nagrobek z 2 poł. XIX w., ewid.
3. DAMNICA – cmentarz ewangelicki ob. rzym.-kat., czynny, założony w 2 poł. XIX w., liczne nagrobki z 2 poł. XIX w. i 1 poł. XX w., (stan z l.80-tych), ewid.
4. DAMNO – cmentarz ewangelicki ob. rzym.-kat., czynny, założony w 2 poł. XIX w., liczne zdewastowane nagrobki z 2 poł. XIX w. (stan z l.80-tych), ewid.

5. DĄBRÓWKA - cmentarz ewangelicki założony w 2 poł. XIX w.; zachowane nieliczne, zdewastowane nagrobki z 1 poł. XX w., ewid.
6. KARŻNICZKA - cmentarz ewangelicki założony w XIX w.; nie zachowany starodrzew, nagrobki, kwatery, ewid.
7. ŁEBIEŃ - cmentarz ewangelicki założony w XIX w., zachowany starodrzew i mur ogrodzeniowy z otoczków, ewid.
8. MIANOWICE - cmentarz ewangelicki z 2 poł. XIX w., zachowany starodrzew, ewid.
9. STARA DĄBROWA - cmentarz ewangelicki z 2 poł. XIX w., zachowane żeliwne krzyże (stan z l.80-tych), ewid.
10. STRZYŻYNO - cmentarz ewangelicki założony w 2 poł. XIX w.; nie zachowany starodrzew, nagrobki, kwatery, ewid.
11. ŚWIĘCICHOWO - cmentarz ewangelicki założony w k. XIX w.; nie zachowany starodrzew, nagrobki, kwatery, ewid.
12. WIATROWO - cmentarz ewangelicki założony w 2 poł. XIX w.; zachowany obelisk z 1920r., pojedyncze nagrobki z XIX w. (stan z l.80-tych), ewid.
13. WIELOGŁOWY - cmentarz ewangelicki ob. rzym.-kat., czynny, założony w k. XIX w., zachowane nagrobki z 1 poł. XX w., nieliczny starodrzew, kamienne ogrodzenie(stan z l.80-tych), ewid.
14. ZAGÓRZYCA - cmentarz przykościelny, ewangelicki ob. rzym.-kat. z 2 poł. XIX w., zachowane zdewastowane nagrobki z 1 poł. XX w. (stan z l.80-tych), ewid.

3.1.8. Jakość życia mieszkańców - zasoby demograficzne i usługi publiczne

W ramach diagnozy gminy przedstawione zostały najistotniejsze uwarunkowania mające wpływ na jakość życia mieszkańców.

Ludność

a/ W 1998 roku gmina liczyła 6368 osób. Na koniec 30 czerwca 1999 roku, gminę Damnica zamieszkiwało 6373 osób w tym 3162 kobiety (49,6%) i 3211 mężczyzn (50,4 %). W gminie nieznacznie przeważają mężczyźni. Liczba kobiet na 100 mężczyzn wynosi 98 i jest to wskaźnik charakterystyczny dla całego powiatu słupskiego,

b/ gmina podzielona jest na 15 sołectw, z których największymi pod względem liczby mieszkańców są: Damnica (1389 osób), Bobrowniki (908 osób), Damno (692 osoby), Dąbrówka (423 osoby), Karzniczka (396 osób), Święcichowo (328 osób), Mianowice (320 osób). Pozostałe sołectwa liczą do 200 osób z czego najmniej licznym jest sołectwo Wielogłowy (168 osób).

c/ jednocześnie gmina składa się z 28 miejscowości, z których najliczniejszymi są: Damnica (1210 osób), Bobrowniki (661 osób), Damno (618 osób), Karzniczka (396 osób) i Mianowice (320 osób). W pozostałych miejscowościach zamieszkuje mniej niż 300 osób.

d/ struktura ludności gminy Damnica przedstawia się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	-	2107 osób (33,5 %)
- ludność w wieku produkcyjnym (18-59K/64M)	-	3520 osób (56,0 %)
- ludność w wieku poprodukcyjnym (60K/65 i więcej)	-	662 osoby (10,5 %)

e/ w porównaniu do struktury wieku mieszkańców gmin wiejskich byłego województwa słupskiego, gminę Damnica charakteryzuje wyższy udział grupy w wieku przedprodukcyjnym (średnia dla gmin wynosi 32,2%), natomiast niższy udział grup w wieku produkcyjnym (średnia 56,9%) oraz w wieku poprodukcyjnym (średnia 10,9%).

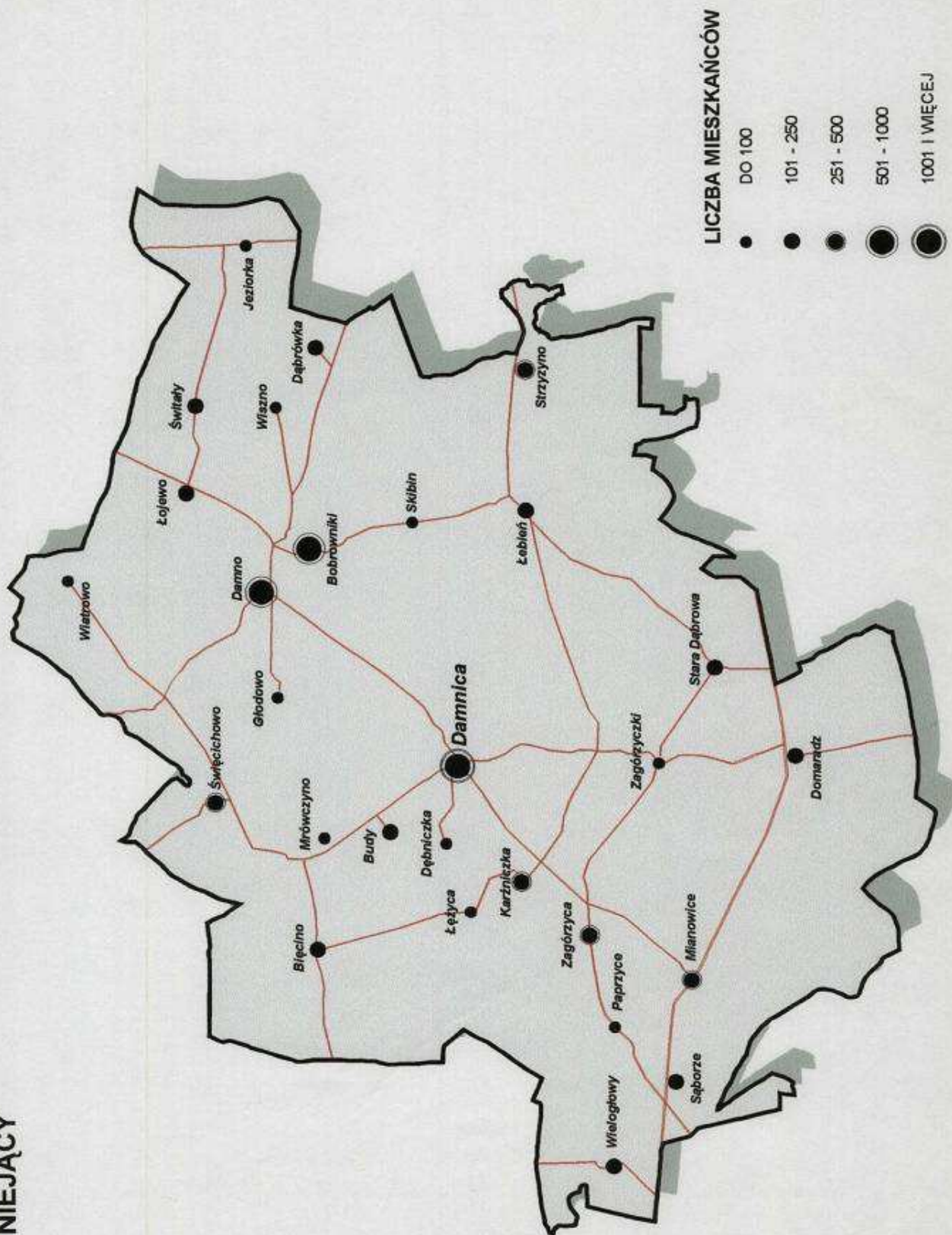
f/ w 1998 roku zmiany w liczbie mieszkańców były wynikiem zarówno przyrostu naturalnego (+ 11 osób w tym urodzenia 58 osób i zgony 47 osób) jak i dodatniego salda migracji stałej (+16 osób w tym 98 zameldowanych na stałe i 82 osoby wymeldowane)

g/ pod względem przyrostu naturalnego ludności w liczbach bezwzględnych, gminę Damnica charakteryzuje zbieżność z wielkościami dla sąsiednich gmin wiejskich /na poziomie + 20-35 osób w I połowie 1999 roku,

h/ na koniec 1998 roku na terenie gminy pracowało 935 osób (bez rolników indywidualnych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zatrudniających 1-5 osób).

LUDNOŚĆ GMINY DAMNICA WG MIEJSCOWOŚCI STAN ISTNIEJĄCY

Największy udział miał dział rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo /247 osób tj. 26,4%/, przemysł /238 osób tj. 25,4%/, edukacja /121 osób/, ochrona zdrowia i opieka socjalna /98 osób/ oraz administracja i opieka społeczna /81 osób/.

i/ na terenie gminy w 1999 roku (31.03) zarejestrowanych było 702 bezrobotnych (a więc prawie 75% zatrudnionych w gospodarce narodowej według sekcji (EKD). Zarejestrowani bezrobotni stanowią 18,7% ludności w wieku produkcyjnym. Wśród bezrobotnych dominują kobiety /384 osoby tj. 54,7%/ i jest to charakterystyczne dla całego powiatu słupskiego. Zarejestrowani bezrobotni w gminie Damnica stanowią 7,2% ogólnej liczby bezrobotnych w powiecie słupskim.

j/ według danych na koniec 1997 roku liczba osób objętych pomocą społeczną wynosiła 985 z czego 29 osób stałymi zasiłkami pieniężnymi

Tabela 1. Ludność gminy Damnica wg wieku i płci w 1998 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓLEM	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
0-4 lata /1998-1994/	473	251	222
0 /1998/	58	28	30
1 /1997/	99	52	47
2 /1996/	104	56	48
3 /1995/	114	65	49
4 /1994/	98	50	48
5-9 /1993-1989/	592	301	291
5 /1993/	101	51	50
6 /1992/	120	62	58
7 /1991/	124	70	54
8 /1990/	139	67	72
9 /1989/	108	51	57
10-14 /1988-1984/	610	285	325
10 /1988/	104	43	61
11 /1987/	117	67	50
12 /1986/	121	65	56
13 /1985/	138	63	75
14 /1984/	130	47	83
15-19 /1983-1979/	579	302	277
15 /1983/	111	58	53
16 /1982/	112	54	58
17 /1981/	118	56	62
18 /1980/	117	74	43
19 /1979/	121	60	61
20-24 /1978-1974/	527	277	250
20 /1978/	122	71	51
21 /1977/	113	64	49
22 /1976/	92	34	58
23 /1975/	109	62	47
24 /1974/	91	46	45
25-29 /1973-1969/	444	215	229
25 /1973/	88	37	51

26 /1972/	77	41	36
27 /1971/	92	49	43
28 /1970/	83	32	51
29 /1969/	104	56	48
30-34 /1968-1964/	468	250	218
35-39 /1963-1959/	513	265	248
40-44 /1958-1954/	529	290	239
45-49 /1953-1949/	412	221	191
50-54 /1948-1944/	233	127	106
50-59 /1943-1939/	200	99	101
60-64 /1938-1934/	199	95	104
65 lat i więcej	589	221	368
Ogółem	6368	3199	3169

Źródło: Opracowano na podstawie materiałów Urzędu Statystycznego w Słupsku

Tabela 2. Zasoby demograficzne gminy Damnica wg stanu w 1999 roku

LP	NAZWA MIEJSCOWOŚCI	LICZBA MIESZKAŃCÓW POBYT STAŁY	LICZBA MIESZKAŃCÓW POBYT CZASOWY	OGÓLEM
1.	Bięcino	209	2	211
2.	Bobrowniki	655	6	661
3.	Budy	131	2	133
4.	Damnica	1176	34	1210
5.	Damno	615	3	618
6.	Dąbrówka	144	0	144
7.	Dębniczka	40	0	40
8.	Domaradz	243	5	248
9.	Głodowo	8	1	9
10.	Jeziorka	39	0	39
11.	Karżniczka	391	5	396
12.	Lebień	223	1	224
13.	Łężyca	6	0	6
14.	Łojewo	210	2	212
15.	Mianowice	315	5	320
16.	Mrówczyno	56	0	56
17.	Paprzyce	93	0	93
18.	Sąborze	169	2	171
19.	Skibin	35	0	35
20.	Stara Dąbrowa	196	3	199
21.	Strzyżyno	250	3	253
22.	Święcichowo	271	1	272
23.	Świtawy	215	1	216
24.	Wiatrowo	64	1	65
25.	Wielogłowy	162	6	168
26.	Wisžno	23	1	24
27.	Zagórzyca	280	3	283
28.	Zagórzyczki	36	0	36
	Razem gmina	6255	87	6342

Źródło: Materiały Urzędu Gminy Damnica wg stanu 1999-08-10

Tabela 3. Zasoby demograficzne miejscowości Damnica wg stanu w 1999 roku

LP	ULICA	LICZBA MIESZKAŃCÓW POBYT STAŁY	LICZBA MIESZKAŃCÓW POBYT CZASOWY	OGÓLEM
1.	Akacyjowa	55	0	55
2.	Dolna	123	3	126
3.	Górna	60	7	67
4.	Klonowa	12	0	12
5.	Kolejowa	76	0	76
6.	Konopnickiej	7	0	7
7.	Korczaka	42	2	44
8.	Leśna	224	9	233
9.	Lipowa	95	1	96
10.	Ogrodowa	30	1	31
11.	Osiedle Rybackie	38	0	38
12.	Parkowa	45	2	47
13.	Polna	38	0	38
14.	Przemysłowa	29	0	29
15.	Różana	25	0	25
16.	Sezamkowa	21	0	21
17.	Strażacka	61	1	62
18.	Szkolna	63	6	69
19.	Wiśniowa	38	0	38
20.	Witosa	93	2	95
21.		1	0	1
	Razem m. Damnica	1176	34	1210

Źródło: Materiały Urzędu Gminy Damnica wg stanu 1999-08-10

Tabela 4. Stan, ruch naturalny i wędrowny ludności gminy Damnica w 1998 roku

LP	WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓLEM	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	NA 1000 LUDNOŚCI
1.	Stan ludności	6368	3199	3169	x
2.	Małżeństwa	30	x	x	4,69
3.	Urodzenia	58	28	30	9,08
4.	Zgony	47	29	18	7,36
5.	Przyrost naturalny /3-4/	11	-1	12	1,72
6.	Zameldowania na pobyt stały w ruchu wewnętrznym	98	44	54	15,34
7.	Zameldowania na pobyt stały z zagranicy	-	-	-	-
8.	Wymeldowania z pobytu stałego w ruchu wewnętrznym	82	36	46	12,83
9.	Wymeldowania z pobytu stałego za granicę	-	-	-	-
10.	Saldo migracji stałej /6+7/-/7+9/	16	8	8	2,50
11.	Saldo migracji zewnętrznej	-	-	-	-

Źródło: Opracowano na podstawie materiałów Urzędu Statystycznego w Słupsku.

Tabela 5. Migracje wewnętrzne ludności gminy Damnica w 1998 roku

LP	WYSZCZEGÓLNIENIE	NAPLYW MIGRACYJNY	ODPLYW MIGRACYJNY	SALDO
1.	Ogółem	98	82	16
2.	Mężczyźni	44	36	8
3.	Kobiety	54	46	8
4.	Z /do/ tego samego województwa	70	65	5
5.	Z /do/ innego województwa	28	17	11
6.	Z /do/ miast	56	47	9
7.	Ze /do/ wsi	42	35	7
8.	Czynni	24	28	-4
9.	Bierni	74	54	20

Źródło: Opracowano na podstawie materiałów Urzędu Statystycznego w Słupsku.

Tabela 6. Ludność gminy Damnica wg ekonomicznych grup wieku w 1998 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE	OGÓLEM	MĘŻCZYŻNI	KOBIETY
Wiek przedprodukcyjny:	2016	1005	1011
0-2	261	136	125
3-6	433	228	205
7-14	981	473	508
15-17	341	168	173
Wiek produkcyjny:	3659	1973	1686
18-64 lata mężczyźni	x	1973	x
18-59 kobiety	x	x	1686
Wiek produkcyjno - mobilny:			
18-44 lata	2719	1431	1288
Wiek produkcyjno - niemobilny:	940	542	398
45-64 lata mężczyźni	x	542	x
45-59 lat kobiety	x	x	398
Wiek produkcyjny:	693	221	472
65 lat i więcej mężczyźni	x	221	x
60 lat i więcej kobiety	x	x	472
Ogółem	6368	3199	3169

Źródło: Opracowano na podstawie materiałów Urzędu Statystycznego w Słupsku

Zasoby mieszkaniowe

a/ zasoby mieszkaniowe gminy Damnica na koniec 1998 roku stanowiło 1569 mieszkań /5588 izb mieszkalnych/ o łącznej powierzchni użytkowej 100.746 m²

b/ warunki mieszkaniowe gminy Damnica są zbliżone do średnich w gminach wiejskich byłego województwa słupskiego. Potwierdzają to wybrane wskaźniki sytuacji mieszkaniowej w 1997 roku.

	Gmina Damnica	Gminy wiejskie b. woj. słupskiego
Liczba osób/1 mieszkanie	3,98	4,05
Liczba osób/1 izbę	1,12	1,06
Pow. uż. mieszk./1 osobę w m ²	16,1	17,1

System obsługi ludności

Na system obsługi mieszkańców gminy Damnica składają się następujące urządzenia:

a/ w zakresie wychowania przedszkolnego:

- 1 przedszkole (Damnica)
- 3 oddziały przedszkolne - „0” w szkołach podstawowych (Damno, Domaradz, Zagórzycyca)

b/ w zakresie szkolnictwa podstawowego:

- 2 gimnazja (Damnica i Damno),
- 4 szkoły podstawowe (Damnica, Damno, Domaradz, Zagórzycyca)
- specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy (Damnica)

c/ w zakresie kultury:

- 1 dom kultury (Damnica)
- 3 biblioteki publiczne (w tym biblioteka gminna w Damnicy oraz filie biblioteki gminnej w Starej Dąbrowie i Damnie)
- 4 biblioteki szkolne (Damnica, Damno, Domaradz, Zagórzycyca)

d/ w zakresie zdrowia:

- 3 ośrodki zdrowia (w tym gminny ośrodek zdrowia w Damnicy i ośrodki w Starej Dąbrowie i Bobrownikach)

e/ w zakresie łączności:

- 2 urzędy pocztowo-telekomunikacyjne (Damnica, Stara Dąbrowa)
- centrala telekomunikacyjna w Damnicy

f/ w zakresie sportu:

- boiska sportowe i place sportowe o różnym stopniu urządzenia (Damnica, Damno, Bobrowniki, Łbień, Strzyżyno, Stara Dąbrowa, Domaradz, Święcichowo, Karżniczka, Zagórzycyca, Saborze, Dąbrówka)
- szkolne sale gimnastyczne (Damnica - 2 w tym 1 w budowie, Damno, Zagórzycyca)

g/ w zakresie ochrony przeciwpożarowej:

- 3 strażnice pożarne (Damnica, Zagórzycyca, Bobrowniki)

h/ w zakresie usług sakralnych:

- 2 kościoły parafialne (Damno, Zagórzycyca)
- 2 kościoły filialne (Damnica, Domaradz)
- 3 cmentarze czynne (Damnica, Damno, Zagórzycyca)

i/ w zakresie administracji:

- Urząd Gminy (Damnica)
- Bank Spółdzielczy (Damnica)
- Komisariat Policji (Damnica)
- Nadleśnictwo (Damnica)

URZĄDZENIA OBSŁUGI LUDNOŚCI GMINY DAMNICA STAN ISTNIEJĄCY

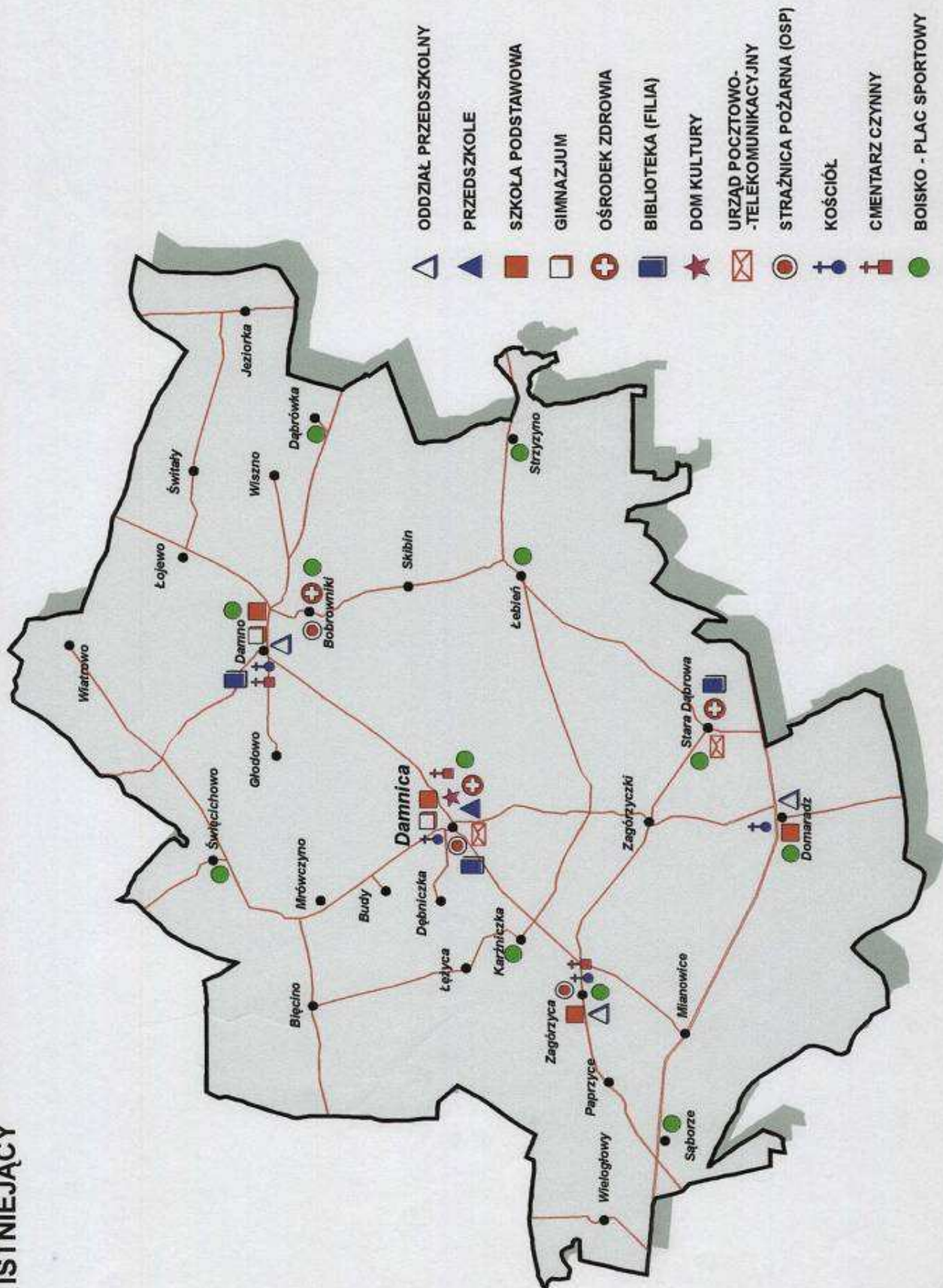

Tabela 7. Gmina Damnica - Urządzenia obsługi ludności (stan istniejący)

Lp	Urządzenia obsługi	Lokalizacja	Uwagi
I. Oświata i wychowanie			
1.	Oddział przedszkolny „O”	Damno	Liczba oddziałów - 2 Liczba dzieci - 41 Liczba pomieszczeń - 1 Oddział przedszkolny prowadzony jest w szkole podstawowej
2.	Oddział przedszkolny „O”	Domaradz	Liczba oddziałów - 1 Liczba dzieci - 14 Liczba pomieszczeń - 1 Oddział przedszkolny prowadzony jest w szkole podstawowej
3.	Oddział przedszkolny „O”	Zagórzycza	Liczba oddziałów - 1 Liczba dzieci - 22 Liczba pomieszczeń - 1 Oddział przedszkolny prowadzony jest w szkole podstawowej
4.	Przedszkole	Damnica	Liczba oddziałów - 3 /w tym 2 oddziały „O” i 1 oddział dla dzieci 3-5 lat / Liczba miejsc - 60 Liczba dzieci - 56 Dzieci z miejscowości: Damnica, Budy, Strzyżyno, Bęcino, Święcichowo,
5.	Gimnazjum	Damnica	Liczba oddziałów - 3 Liczba uczniów - 79 Liczba pomieszczeń do nauczania -4 Rejon obsługi: Damnica, Budy, Bęcino, Święcichowo, Strzyżyno, Łebień., Stara Dąbrowa, Domaradz, Zagórzyczki, Mianowice, Saborze, Paprzyce, Zagórzycza, Karzniczka Zmianowość - 1
6.	Gimnazjum	Damno	Liczba oddziałów - 2 Liczba uczniów - 41 Liczba pomieszczeń do nauczania -4 Rejon obsługi: Damno, Bobrowniki, Wiatrowo, Świtale, Łojewo, Jeziorka, Wiszno, Dąbrowka, Skibin, Głodowo Zmianowość - 1
5.	Szkoła podstawowa	Damnica	Liczba oddziałów - 14 Liczba uczniów - 295 Liczba pomieszczeń do nauczania -11 /+ biblioteka, czytelnia, świetlica, pracownia komputerowa, mała salka gimnastyczna, szkolna sala gimnastyczna-w budowie/ Rejon obsługi: Damnica, Budy, Bęcino, Święcichowo, Strzyżyno., Zmianowość - 1
6.	Szkoła podstawowa	Damno	Liczba oddziałów - 13 Liczba uczniów - 285 Liczba pomieszczeń do nauczania -8 /+ biblioteka, szkolna sala gimnastyczna/ Rejon obsługi: Damno, Bobrowniki, Wiatrowo, Świtale, Łojewo, Jeziorka, Wiszno, Dąbrowka, Skibin, Głodowo Zmianowość - 1
7.	Szkoła podstawowa	Domaradz	Liczba oddziałów - 7 Liczba uczniów - 104 Liczba pomieszczeń do nauczania - 7 Rejon obsługi: Domaradz, Łebień, Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa /gm. Potęgowo/, Mianowice Zmianowość - 1

8.	Szkoła podstawowa	Zagórzycza	Liczba oddziałów - 8 Liczba uczniów - 181 Liczba pomieszczeń do nauczania - 8 /+ świetlica, biblioteka, pracownia tech., mała salka gimnastyczna/ Rejon obsługi: Zagórzycza, Wielogłowy, Sąborze, Mianowice, Karzniczka, Zagórzyczki, Paprzyce Zmianowość - 1
9.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	Damnica	Placówka obsługująca powiaty słupski i stawieński /dzieci w wieku szkoły podstawowej i gimnazjum/. Liczba uczniów - 148 Liczba miejsc w internacie - 120
II. Kultura			
1.	Gminny dom kultury	Damnica	
2.	Biblioteka gminna	Damnica	
3.	Filia biblioteki	Damno	
4.	Filia biblioteki	Stara Dąbrowa	
5.	Biblioteka szkolna	Damnica	
6.	Biblioteka szkolna	Damno	
7.	Biblioteka szkolna	Domaradz	
8.	Biblioteka szkolna	Zagórzycza	
III. Zdrowie			
1.	Gminny Ośrodek Zdrowia	Damnica	Liczba gabinetów - 4 lekarskie /w tym ogólny, dla dzieci, poradnia K, stomatologiczny/ + gabinet zabiegowy Rejon obsługi – Damnica, Paprzyce, Sąborze, Mianowice, Zagórzycza, Karzniczka, Zagórzyczki, Budy, Biećino, Święcichowo, Debniczka Brak apteki.
2.	Ośrodek zdrowia	Bobrowniki	Liczba gabinetów - 3 lekarskie /w tym ogólny, dla dzieci, stomatologiczny/ + gabinet zabiegowy Rejon obsługi – Bobrowniki, Wiatrowo, Głodowo, Łojewo, Świtały, Jezioriki, Skibno, Dąbrowka Brak apteki.
3.	Ośrodek zdrowia	Stara Dąbrowa	Liczba gabinetów - 2 lekarskie /w tym ogólny, dla dzieci/ + gabinet zabiegowy Rejon obsługi – Stara Dąbrowa, Domaradz, Strzyżyno, Łebień, Rębowo i Nowa Dąbrowa /gm. Potęgowo/ Brak apteki.
IV. Łączność			
1.	Urząd pocztowy	Damnica	Budynek Poczty – Rejon Poczty Słupsk Rejon działania – Damnica, Biećino, Damno, Świtały, Wiatrowo, Bobrowniki, Zagórzyczki, Mianowice, Zagórzycze, Sąborze, Paprzyce, Wielogłowy
2.	Urząd pocztowy	Stara Dąbrowa	Budynek Poczty – Rejon Poczty Słupsk Rejon działania – Stara Dąbrowa, Łebień, Strzyżyno, Nowa Dąbrowa /gm. Potęgowo/
V. Sport			
1.	Boisko -plac sportowy	Damnica	
2.	Boisko -plac sportowy	Damno	
3.	Boisko -plac sportowy	Bobrowniki	
4.	Boisko -plac sportowy	Zagórzycza	
5.	Boisko -plac sportowy	Domaradz	
6.	Boisko -plac sportowy	Łebień	
7.	Boisko -plac sportowy	Strzyżyno	
8.	Boisko -plac sportowy	St. Dąbrowa	
9.	Boisko -plac sportowy	Święcichowo	
10.	Boisko -plac sportowy	Karzniczka	

11.	Boisko -plac sportowy	Sąborze	
12.	Boisko -plac sportowy	Dąbrówka	
13.	Szkolna sala gimnastyczna	Damnica	2 w tym 1 w budowie
14.	Szkolna sala gimnastyczna	Damno	
15.	Szkolna sala gimnastyczna	Zagórzycza	
VI. Strażnice pożarne			
1.	Strażnica pożarna	Damnica	gminna
2.	Strażnica pożarna	Zagórzycza	gminna
3.	Strażnica pożarna	Bobrowniki	zakładowa
VII. Usługi sakralne			
1.	Kościół Parafialny	Damno	Parafia Rzymsko-Katolicka Damno
2.	Cmentarz czynny		Cmentarz komunalny
3.	Kościół Parafialny	Zagórzycza	Parafia Rzymsko-Katolicka Zagórzycza
4.	Cmentarz czynny	Zagórzycza	Parafia Rzymsko-Katolicka Zagórzycza
5.	Kościół Filialny	Damnica	Parafia Rzymsko-Katolicka Zagórzycza
6.	Cmentarz czynny	Damnica	Cmentarz komunalny
7.	Kościół Filialny	Domaradz	Parafia Rzymsko-Katolicka Zagórzycza
VIII. Administracja			
1.	Urząd Gminy	Damnica	ul. Górna 1
2.	Bank Spółdzielczy Ustka, Punkt kasowy	Damnica	ul. Przemysłowa 6
3.	Komisariat Policji	Damnica	ul. Szkolna 2
4.	Nadleśnictwo Damnica	Damnica	ul. Leśna 11

Wnioski dotyczące dostępności do usług

a/ pod względem liczby ludności przypadającej średnio na lekarza, lekarza dentystę i pielęgniarkę, gminę Damnica charakteryzuje gorsza sytuacja niż średnio w powiecie słupskim i w sąsiadujących gminach /1997r/. W gminie wskaźniki wynoszą odpowiednio 3173 osoby na lekarza, 6345 osób na lekarza dentystę i 793 osoby na pielęgniarkę podczas gdy w gminie Dębica Kaszubska /1864 osób, 4661 osób, 848 osób/, w gminie Głównicyce /3220 osób, 4830 osób, 805 osób/, w gminie Słupsk /3264 osoby, 3264 osoby, 319 osób/, w gminie Potegowo /2389 osób, 7168 osób, 1024 osoby/,

b/ na terenie gminy nie funkcjonuje apteka,

Wnioski w zakresie jakości życia według sołectw

Wnioski, uwagi i postulaty dotyczące jakości życia mieszkańców gminy Damnica według sołectw, wynikają z przeprowadzonej ankietyzacji. Wypełnione ankiety zawierają potrzeby i oczekiwania mieszkańców poszczególnych sołectw wobec „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Damnica” uzyskano z 9 na 15 w gminie sołectw.

Zgłoszone uwagi i wnioski dotyczą następujących zagadnień:

- a/ problemy związane z dojazdami do pracy i komunikacją masową,
- b/ liczba mieszkańców będzie się stabilizować,
- c/ oceny w zakresie ładu przestrzennego i porządku są średnie,
- d/ w poszczególnych miejscowościach zwraca się uwagę na brak wysypisk odpadów oraz urządzeń wodno-kanalizacyjnych,
- e/ najpilniej budowane lub rozbudowywane powinny być zakłady i obiekty usługowe /w tym świetlice, boiska i place sportowe/ oraz urządzenia infrastrukturalne. Pilnej modernizacji wymagają istniejące drogi.,
- f/ niewielkie jest zainteresowanie mieszkańców budową nowych domów mieszkalnych co ściśle jest związane z sytuacją ekonomiczną mieszkańców wsi,
- h/ wśród zadań jakimi powinna się zająć Gmina oprócz inwestycji wiodące miejsce zajmuje potrzeba działań na rzecz gospodarczej aktywizacji gminy, tworzenia nowych miejsc pracy i przeciwdziałaniu bezrobociu.

1/ Sołectwo Bobrowniki:

- liczba mieszkańców będzie się stabilizować,
- problemy z dojazdami do pracy w systemie zmianowym,
- potrzeba realizacji obiektów kulturalno-sportowych np. klub /świetlica/, plac rekreacyjny, boisko,
- problemem jest bezrobocie,
- możliwość utworzenia pola biwakowego,
- niezadawalający stan zasobów mieszkaniowych,
- małe zainteresowanie budową nowych domów /ze względów finansowych/,
- potrzebna działania na rzecz ożywienia lokalnej gospodarki oraz poprawy estetyki wsi,

2/ Sołectwo Dąbrówka:

- wieś będzie się wyludniać,
- brak dojazdów autobusowych do Słupska w godzinach popołudniowych,
- mieszkańcy tworzą „dzikie wysypiska śmieci”,
- w Dąbrówce - w parku jest „dzikie” szambo,
- potrzeba realizacji świetlicy wiejskiej,

- problemem jest brak telefonów,
- niezbędne jest założenie oświetlenia ulicznego w kol. Dąbrówka i Wiszno, realizacja przystanku autobusowego w Wisznie,

3/ Sołectwo Domaradz:

- liczba mieszkańców będzie się stabilizować,
- problemy z dojazdami w systemie zmianowym,
- problemy z zanieczyszczeniem środowiska /"dzikie wysypiska śmieci", ścieki/,
- brak świetlicy wiejskiej i placu zabaw dla dzieci,
- potrzebna wymiana instalacji wodociągowej, budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji,
- problemem jest brak telefonów,
- zainteresowanie mieszkańców budowa nowymi działkami mieszkaniowymi,
- Gmina powinna się zająć organizacją nowych miejsc pracy i likwidacją bezrobocia, naprawą drogi przebiegającej przez wieś oraz telefonizacją

4/ Sołectwo Karzniczka:

- liczba mieszkańców będzie się stabilizować,
- problemy z dojazdami do pracy w systemie zmianowym,
- problemy z zanieczyszczeniem środowiska /zaśmiecanie wsi - brak śmietnika/,
- potrzebne przystosowanie placu na boisko dla dzieci i młodzieży,
- potrzebny remont dróg we wsi,
- małe zainteresowanie budową nowych domów /ze względów finansowych/,
- największym problemem jest bezrobocie

5/ Sołectwo Mianowice:

- liczba mieszkańców stabilizuje się,
- problemy z dojazdami do pracy w systemie zmianowym,
- problemy z zanieczyszczeniem środowiska /zaśmiecanie lasu - braków śmietników/,
- potrzeba realizacji boiska, świetlicy, placu zabaw dla dzieci,
- brak apteki w Damnicy oraz dogodnego połączenia komunikacyjnego z ośrodkiem zdrowia w Damnicy,
- problemy z odpływem wody, brak kanalizacji w starej części wsi,

- należy wyznaczyć nowe tereny dla budownictwa /na gruntach po PGR/,
- Gmina powinna się zająć w pierwszej kolejności bezrobociem,
- inne wnioski - stołówka przy szkole w Zagórzycy

6/ Sołectwo Sąborze:

- liczba mieszkańców będzie się stabilizować,
- problemy z zanieczyszczeniem środowiska /zaśmiecanie wsi - braków śmietników/,
- realizacji wymaga świetlica wiejska /remont/, boisko przy hydroforni w Sąborzu,
- problemem jest brak telefonów, słabe oświetlenie, brak chodników w tym przy trasie Gdańsk-Szczecin, potrzeba ograniczenia szybkości do 60 km/h, stan dróg,
- wskazane wyznaczenie nowych terenów dla budownictwa mieszkaniowego,
- w Paprzycach należy zagospodarować rumowisko po PGR i stawek przy drodze

7/ Sołectwo Stara Dąbrowa:

- wieś będzie się wyludniać,
- problemy z dojazdami do pracy w systemie zmianowym,
- brak kanalizacji,
- brak gabinetu stomatologicznego, ośrodka kulturalnego /świetlica-klub/,
- brak telefonów oraz zakładów usługowych w których byłyby miejsca pracy dla mieszkańców,
- teren za ośrodkiem zdrowia należy przeznaczyć na funkcję rekreacyjno-sportową,
- Gmina powinna się zająć w pierwszej kolejności zwiększeniem ilości miejsc pracy,

8/ Sołectwo Wielogłowy:

- liczba mieszkańców będzie się zwiększać,
- problemy z zanieczyszczeniem środowiska - zanieczyszczony stawek w sąsiedztwie ujęcia wody,
- potrzebna realizacja świetlicy, boiska do piłki nożnej, brak telefonów,
- w przyszłości potrzebna oczyszczalnia ścieków

9/ Sołectwo Zagórzycy:

- nastąpi wzrost liczby mieszkańców,

- potrzeba przeniesienia przystanku autobusowego w centrum wsi,
- problemy z zanieczyszczeniem środowiska /ścieki bez zorganizowanego systemu odprowadzania, śmieci na polach i w lasach/,
- potrzeba realizacja sali gimnastycznej, oczyszczalni ścieków, parkingu przy kościele oraz dokończenia inwestycji drogowej na ul. Szkolnej,
- potrzeba wyznaczenia terenów budownictwa mieszkaniowego,
- zły stan dróg
- Gmina powinna się zająć w pierwszej kolejności zwiększeniem ilości miejsc pracy

3.1.9 Stan i funkcjonowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Użytkowanie gruntów

Powierzchnia całkowita gminy wynosi 16 781 ha (stan na 1.01.1999 r), co stanowi 0,92 % powierzchni województwa pomorskiego. Gmina składa się z 19-u obrębów geodezyjnych, jest gminą wiejską.

W strukturze przestrzennej obszaru dominują użytki rolne zajmujące 10 848 ha, tj. 64,64 % całkowitej powierzchni (geodezyjnej) gminy (wojew. 38,8 %). Lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione pokrywają 4 888 ha, tj. 29,13 % (wojew. 50,0 %), tereny zabudowane i zurbanizowane 760 ha, tj. 4,52 % (wojew. 6,3 %), wody 0,79 % (wojew. 4,6%). Tereny różne stanowią 0,05 %, nieużytki 0,86 %.

Udział użytków rolnych w poszczególnych obrębach był bardzo zróżnicowany i wynosił od 4,6 % w obrębie Damnica Leśnictwo do 94,3 % w obrębie Paprzyce. Ponad połowa obrębów posiadała w strukturze powyżej 80,0 % użytków rolnych (rys.1).

Największą lesistością charakteryzowały się obręby: Damnica Leśnictwo, Stara Dąbrowa, Strzyżyno, Mianowice i Bięcino.

Struktura użytków rolnych:

	gmina	województwo
- grunty orne	9 664 ha, tj. 57,59 %	pow. całk. 38,7 %
- sady	26 ha, tj. 0,15 %	pow. całk. 0,3 %
-trwałe użytki zielone	1 158 ha, tj. 6,90 %	pow. całk. 10,9 %

Według Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 1996 r. gospodarstwa indywidualne mające swoją siedzibę na terenie gminy faktycznie użytkowały 3 285 ha, w tym - 3 140 ha użytków rolnych.

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne	Grunty orne	w tym: pod zasiew.	sady	łąki	pastwi-ska	Lasy	Pozostałe
Gospodarstwa indywidualne	3285	3140	2 898	2596	18	123	101	23	122

Struktura władania

Dominujący udział w strukturze władania gruntów posiadał Skarb Państwa, który zajmował ogółem 13 274 ha, tj. 79,1 % całkowitej powierzchni ewidencyjnej gminy (wojew. - 60,7 %), w tym:

- w Zasobie WRSP znajdowało się 48,0 % powierzchni gminy (wojew. 16,6 %),
- w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego - 29,6 % (wojew. 34,8 %) /rys.2/.

Grunty we władaniu osób fizycznych wynosiły łącznie 3058 ha, co stanowiło zaledwie 18,2 % powierzchni całkowitej (wojew. 37,3 %), w tym we władaniu gospodarstw rolnych było 2 904 ha, tj. 17,3 % powierzchni (wojew. 35,2 %).

Znikomy jest udział gruntów gminnych i międzygminnych (w tym komunalnych) - 1,8 % (wojew. 3,4 %),

Władanie użytkami rolnymi

Dominujący udział we władaniu przestrzenią rolniczą posiada Skarb Państwa - 72,3 % użytków rolnych gminy przy średniej dla województwa 31,6 %. Prawie wszystkie te grunty znajdują się w Zasobie WRSP (tab. 3) i w większości stanowią pozostałość po zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstwach gospodarki rolnej i Państwowym Funduszu Ziemi.

Udział użytków rolnych w gospodarstwach rolnych osób fizycznych był niski i wynosił 26,0% (wojew. 61,4 %). Najwięcej gruntów rolnych prywatnych położonych jest w obrębach: Bęcino, Saborze i Strzyżyno. Udział użytków rolnych we władaniu AWRSP oraz gospodarstw prywatnych przedstawiono na rys. 3.

RYS.1

**UDZIAŁ UŻYTKÓW ROLNYCH
W POWIERZCHNI CAŁKOWITEJ GMINY**

OZNACZENIA

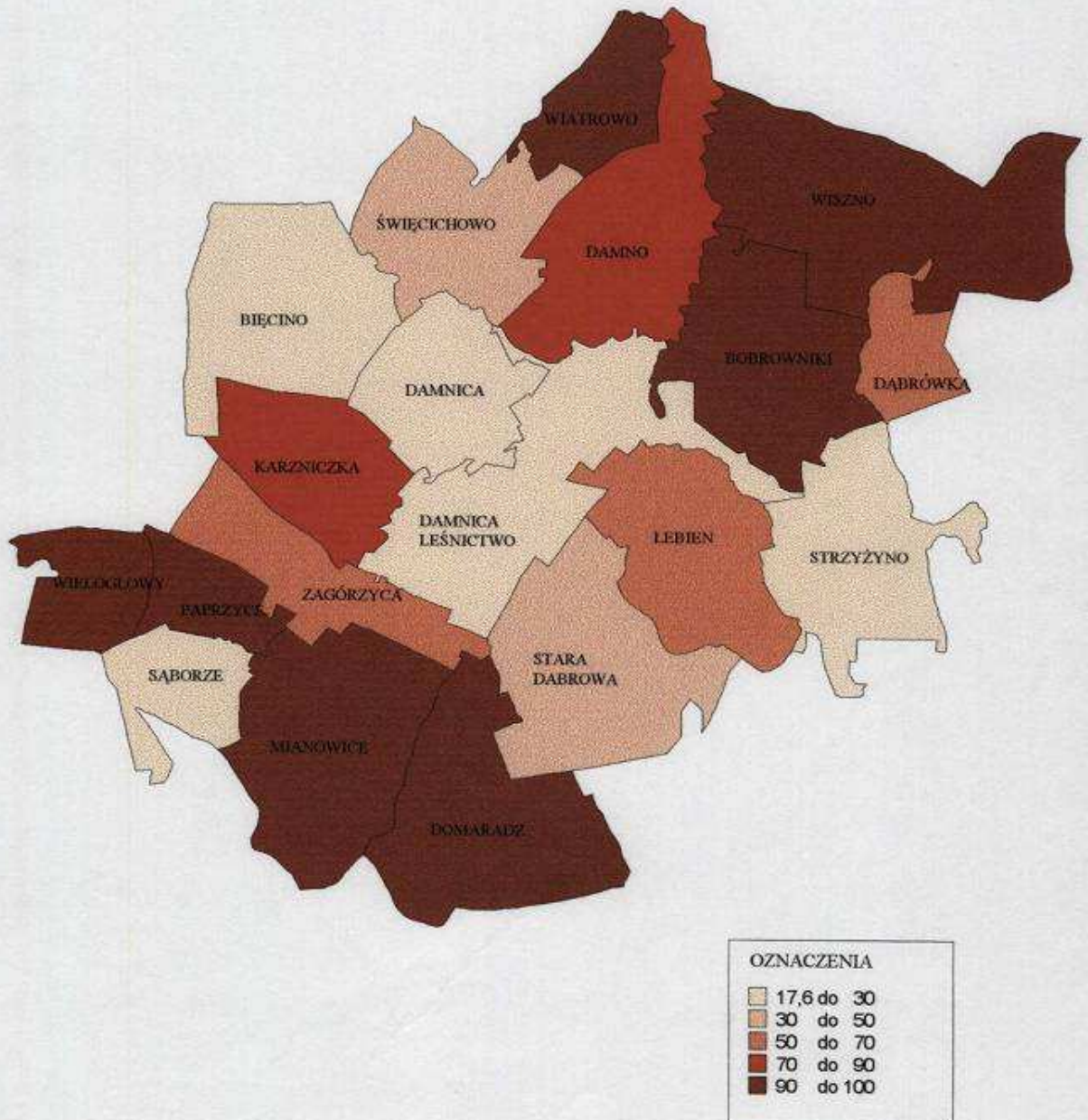
- 4,6 do 20%
- 20 do 40%
- 40 do 60%
- 60 do 80%
- 80 do 94,3%

UDZIAŁ UŻYTKÓW ROLNYCH W ZASOBIE WRSP
W POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH OBREBU

Warunki przyrodniczo – glebowe

Obszar gminy położony jest w północnej, nizinnej części województwa pomorskiego w regionie glebowo-rolniczym Sławneńsko - Lęborskim, podregionie Słupskim (Wysoczyzna Damnicka).

Gmina posiada wysoki udział użytków rolnych a warunki glebowe są tu bardzo korzystne dla rolnictwa. Dominują gleby brunatne wytworzone z glin zwałowych lekkich, w części spiaszczonych, z natury bardzo kwaśnych. Gleby posiadają bardzo dobre właściwości fizyczne ale wymagają wapnowania (ok. 60 % gleb) i racjonalnego nawożenia. Dominują kompleksy: pszenno-dobry (52%) i pszenno-żytni(25%), na których udaje się większość najbardziej wymagających roślin uprawnych. Użytki rolne z reguły tworzą kilkudziesięciohektarowe kontury, co przy płaskorówninnej rzeźbie terenu sprzyja intensywniejszemu wykorzystaniu gleby.

Obszar trwałych użytków zielonych jest stosunkowo niewielki. Występują one głównie w dolinie rzeki Łupawy i jej dopływów. Przeważają łąki i pastwiska średniej jakości.

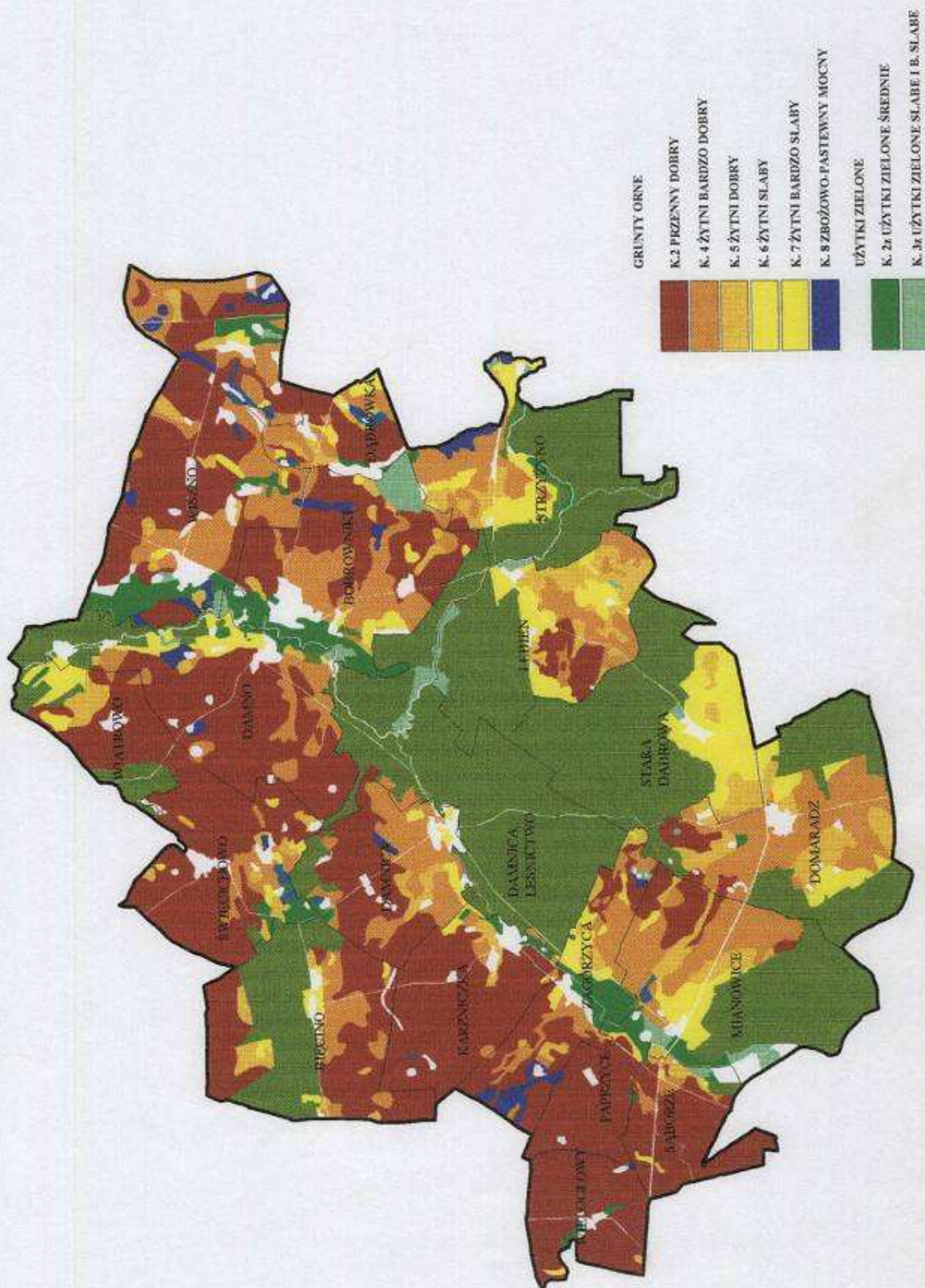
Bonitacja gleb:	grunty orne	użytki zielone
- kl. III stanowią	62 %	41 %
- kl. IV	28 %	40 %
- kl. V	8 %	15 %
- kl. VI	1 %	5 %
- kl. VIz	-	-

Na kształtowanie się warunków klimatycznych duży wpływ wywiera Bałtyk. Średnia temperatura roczna wynosi 7,5 °C, w okresie wegetacji - 14 °C. Okres bezprzymrozkowy trwa od 5 maja do 26 października, okres wegetacyjny rozpoczyna się średnio od 10 kwietnia i trwa 214 dni. Średnie opady atmosferyczne wynoszą 707 mm rocznie.

Według waloryzacji IUNG syntetyczny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 82,6 pkt. (gmina o najwyższym wskaźniku w byłym województwie słupskim).

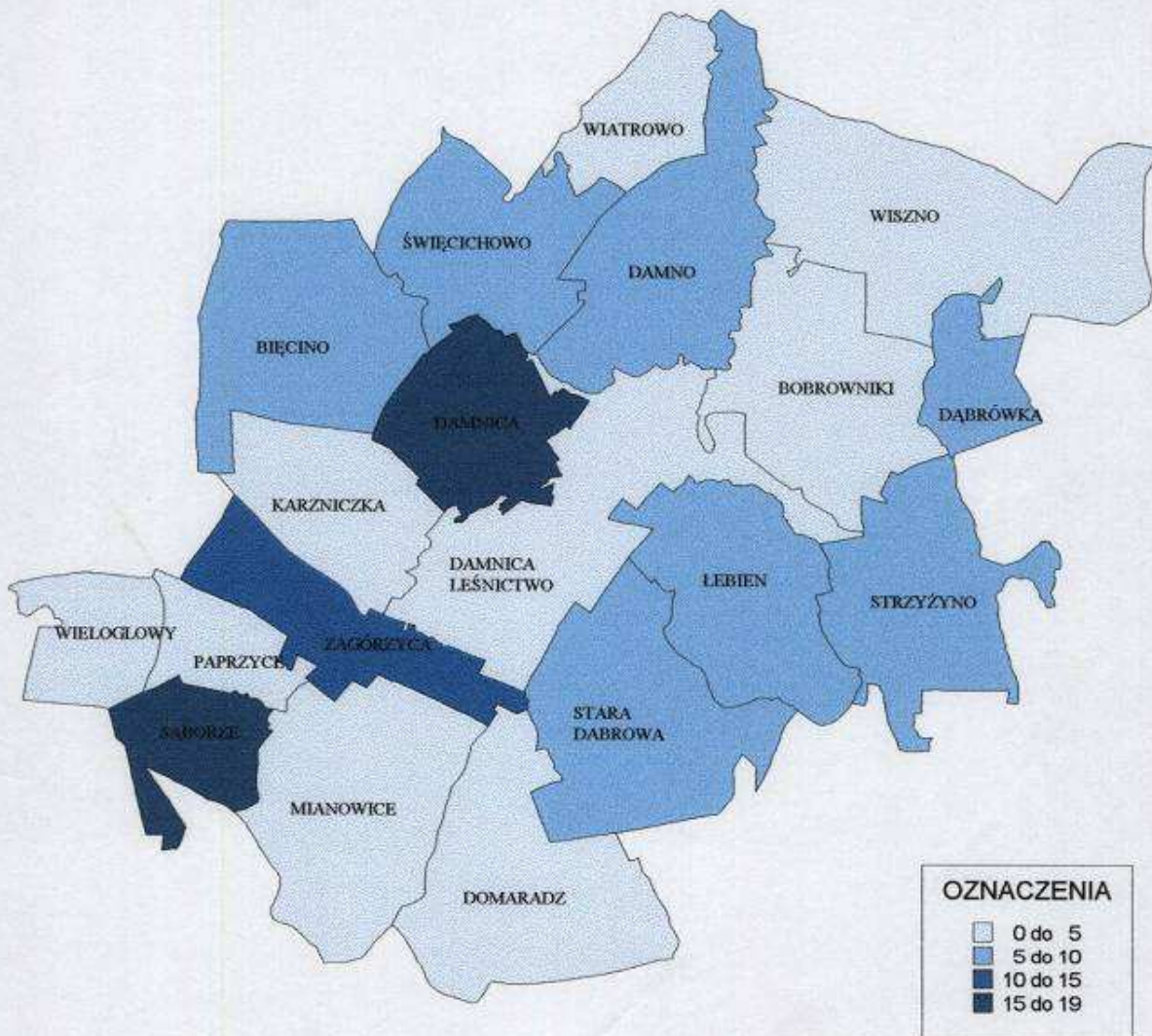
**POŁOŻENIE GMINY DAMNICA NA TLE KOMPLEKSÓW
PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ GLEB**

RYS.4

LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH O POWIERZCHNI POWYŻEJ 10 HA

Organizacja rolnictwa i struktura agrarna gospodarstw rolnych

Na obszarze gminy dominuje funkcja rolnicza z dodatkiem leśnej. Do czasu początku transformacji, w przestrzeni rolniczej współistniały obok siebie dwie formy rolnictwa: gospodarka wielkoprzestrzenna, prowadzona w sektorze państwowym oraz drobne i średnie rolnictwo chłopskie. Przestrzennie dominował sektor państwowy, który zajmował ok. 75 % powierzchni użytków rolnych gminy. Sektor prywatny występował w postaci enklaw między gruntami ppgr i koncentrował się wokół wsi: Saborze, Bęcino, Damnica, Strzyżyno, Święcichowo, Łebień.

Według Powszechnego spisu rolnego, w 1996 roku na obszarze gminy miało swą siedzibę 480 gospodarstw indywidualnych, które użytkowały ogółem (w różnych formach – własności, dzierżawy, użyczenia itp.) 3134 ha użytków rolnych, w tym:

- właściciele zwierząt	5	-
- działki rolne do 1 ha UR	199	83 ha UR
- indywidualne gospodarstwa rolne (powyżej 1 ha UR)	276	3051 ha UR

W ogólnej ilości gospodarstw indywidualnych: indywidualne gospodarstwa rolne stanowiły 57,5 %, działki rolne - 41,5 %, właściciele zwierząt hodowlanych - 1,0 %.

Struktura agrarna indywidualnych gospodarstw rolnych wg siedziby użytkownika

Lata	Ogółem	1-2	2-5 UR	5-10	10-20	20-50	> 50
	m	UR		UR	UR	UR	UR
Liczba							
1988 r.	270	46	48	62	102	12	
1994 r.	270	63	49	50	79	23	6
1996 r.	276	75	47	49	73	24	8
Powierzchnia UR w ha							
1988 r.	2472	68	157	492	1416	339	-
1994 r.	2907	93	167	385	1100	678	484
1996 r.	3051	108	155	374	1034	683	696

Zachodzące przemiany prywatyzacyjne i restrukturyzacyjne w rolnictwie nie spowodowały poprawy struktury obszarowej małych gospodarstw. Nastąpił wzrost liczby gospodarstw najmniejszych, w grupie 1-2 ha UR oraz dużych i bardzo dużych - powyżej 50 ha UR. Widoczny jest spadek ilości gospodarstw w grupie 2-20 ha UR, zaś tendencje wzrostowe

obserwuje się w grupie powyżej 20 ha UR. Wśród gospodarstw indywidualnych pojawiły się gospodarstwa duże i bardzo duże – 100 ha UR i więcej.

Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych wg powierzchni użytków rolnych w 1996 r.:

Grupa obszarowa	gmina		Polska	
	liczba	powierzchnia UR	liczba	powierzchnia UR
1-5 ha	44,2 %	8,6 %	55,3 %	20,0 %
5-10 ha	17,8 %	12,3 %	25,5 %	26,0 %
10-50 ha	35,1 %	56,3%	18,7 %	43,5 %
pow.50 ha	2,9 %	22,8 %	0,4 %	10,5 %
w tym:				
100 ha i więcej	0,7 %	8,4 %	0,2 %	6,5 %

Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w gminie wynosiła 11,1 ha użytków rolnych (w Polsce 7,0 ha UR), i w porównaniu z 1988 r. wzrosła o 1,9 ha UR.

Na obszarze gminy znajduje się niewielka liczba gospodarstw rolno - leśnych (udział lasów we władaniu osób fizycznych wynosił 0,4 % powierzchni leśnej).

Rozdrobnienie agrarne

Liczba gospodarstw małych i bardzo małych (1-10 ha UR) wynosiła w 1996 r. 171, co stanowiło 62 % liczby i 20,9 % powierzchni UR indywidualnych gospodarstw rolnych (w Polsce gospodarstwa te stanowiły 80,8 % liczby i 46,0 % powierzchni). W porównaniu z 1988 r. liczba gospodarstw 1-10 ha wzrosła o 10 %.

Na obszarze gminy nie występują spółdzielnie rolnicze.

Obok indywidualnych gospodarstw rolnych, w gminie gospodarują następujące jednostki (dane z kwietnia 1999 r.):

- Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Karznicze,
- 2 spółki pracownicza z siedzibą w Rędzikowie i Bobrownikach,
- 2 spółki z przewagą kapitału zagranicznego w Bobrownikach i Domaradzu,

Objęcie rolnictwa gospodarką rynkową spowodowało upadek sektora państwowego. Proces prywatyzacji rolnego sektora państwowego jest kontynuowany przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Słupsku. Przejęty do Zasobu majątek byłych POHZ Bobrowniki i Żaruchowo oraz PGR Domaradz wraz z gruntami PFZ został w

ok. 90 % rozdysponowany, głównie w postaci wieloletnich dzierżaw, podmiotom prowadzącym działalność rolniczą (zagranicznym i krajowym).

Wolno postępuje proces sprzedaży gruntów i obiektów, pochodzących ze zlikwidowanych ppgr. Prowadzony jest ciągły obrót majątkiem na skutek zwrotów niektórych dzierżawionych nieruchomości do Agencji.

Na terenie gminy pozostały jeszcze do zagospodarowania wolne, uzbrojone tereny, których część, z uwagi na lokalizację i dostępność komunikacyjną nadaje się do wykorzystania na funkcje nierolnicze (produkcyjno-usługowe, rzemieślnicze, turystyczno-rekreacyjne, itp.).

Upadek rolnego sektora państwowego uwolnił dużą liczbę zatrudnionych w nim najemnych pracowników rolnych i przyczynił się do wzrostu bezrobocia na obszarach wiejskich. Zjawisko to jest szczególnie widoczne we wsiach i osiedlach popegeerowskich. Zwalnianym pracownikom nie stworzono żadnej alternatywy pracy ani nie przygotowano do nowych warunków rynkowych, nie zrealizowano również ustawowego zapisu zobowiązującego AWRSP do tworzenia nowych miejsc pracy byłym pracownikom pgr.

Koncentracja utrzymującego się od kilku lat strukturalnego bezrobocia w skupiskach ludności popegeerowskiej wywołuje narastające objawy patologii społecznej. Niekorzystne zjawiska potęguje brak kwalifikacji zawodowych oraz środków finansowych na stworzenie samodzielnego warsztatu pracy, brak środków na dojazdy do ośrodków miejskich (potencjalnych źródeł zarobkowania) oraz wzrastająca apatia części bezrobotnych.

Kierunki produkcji rolnej

W indywidualnych gospodarstwach rolnych występuje przewaga gospodarstw o mieszanym kierunku produkcji. Podstawowe gałęzie w produkcji rolnej stanowią:

- w produkcji roślinnej - uprawa zbóż, w tym głównie pszenicy i żyta,
- w produkcji zwierzęcej - hodowla trzody chlewnej i bydła.

Według spisu rolnego z 1996 r., powierzchnia zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła 2596 ha, tj. 89,6 % gruntów ornych (odłogowano 10,4 %). Produkcja rolna prowadzona jest tu w sposób mało intensywny.

W strukturze zasiewów dominowały zboża, zajmowały one 69,6 % powierzchni obsianej (w Polsce - 72,6 %). Zboża intensywne - pszenica i jęczmień, stanowiły 25,6 % zasiewów (w Polsce - 28,0 %). Ziemniaki zajmowały 15,7 % (w Polsce - 11,7 %). Znikoma

była powierzchnia użytkowanych sadów - 18 ha, tj. 0,6 % pow. użytków rolnych gospodarstw (w Polsce - 1,4 %).

Powierzchnia zasiewów poszczególnych upraw w ha w 1996 r.

Wyszczególnienie	Ogółem zasiewy	Zboża	Kuku-rydza	Strączko-we jad.	Ziem-niaki	Przemy-słowe	Pastewne	Pozostałe
Indywidual. gosp. rolne	2596	1808	-	10	407	83	241	47

Pozostałe jednostki gospodarują na ok. 7,3 tys. użytków rolnych gminy. Produkcja rolna prowadzona jest w sposób bardziej intensywny. Spółka Farm Frites Poland Dwa gospodarująca na ok. 3,5 tys. ha UR gminy specjalizuje się w produkcji ziemniaków stosując bardzo intensywne technologie uprawy. Ziemniaki te przeznaczone są do przetwórstwa na frytki. Powierzchnia uprawy ziemniaków w 1999 r. wynosiła ok. 950 ha, pszenicy ozimej ok. 1400 ha. Średnie plony uzyskane w 1999 r. wynosiły 430 q/ha ziemniaków i 52 q/ha pszenicy.

Plony podstawowych ziemiopłodów

Według szacunkowych danych statystycznych z 1994 (ostatnie dane publikowane), w indywidualnych gospodarstwach rolnych uzyskano następujące plony (w dt/ha):

	gmina	Polska
zboża ogółem	20,8	25,1
pszenica	21,8	29,9
żyto	26,0	21,5
ziemniaki	120	136

Ze względu na niekorzystne warunki pogodowe panujące w 1994 r. (susza), średnie plony były wyjątkowo niskie i nie odzwierciedlają faktycznie uzyskiwanych plonów z tego obszaru.

Produkcja zwierzęca

W latach 1990-1996 nastąpił bardzo duży spadek pogłowia zwierząt gospodarskich w sektorze prywatnym i publicznym. W 1996 r. pogłowie bydła w gospodarce ogółem stanowiło 23%, zaś trzody 45% stanu z 1990r.

W 1996 r. w indywidualnych gospodarstwach rolnych hodowano:

- bydło	598 szt.
- w tym krowy	246 szt.
- trzoda	3 645 szt.
- owce	26 szt.
- konie	22 szt.

W indywidualnych gospodarstwach rolnych obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych w 1996 r. wynosiła:

- bydła - 19,0 sztuk, w tym krów 7,8 szt,
- trzody - 116,1 sztuk,
- owiec - 0,8 sztuk.

Na terenie gminy istnieje grupa producentów trzody chlewnej, zrzeszająca 15 rolników.

Spośród ośrodków gospodarczych byłego sektora uspołecznionego, hodowla prowadzona jest obecnie w Mianowicach, Wielogłowach (ferma bydła adaptowana na fermę trzody), Damnicy, Świtałach, Bobrownikach, Łojewie, Święcicach. Wygaszono produkcję w Domaradzu, Wiatrowie, Skibnie i Karzniczce, zaś likwidacji uległy obiekty produkcyjne w Paprzycach, Jeziorkach i Głodowie. Ferma bydła w Karzniczce została w całości adaptowana na obiekty magazynowo-składowe oraz laboratoria.

W funkcjonujących obecnie jednostkach prowadzona jest głównie hodowla bydła mlecznego (ok. 700 szt.) - z wyjątkiem fermy w Wielogłowach, gdzie hoduje się ok. 4 tys. tuczników (dane z 1999 r.).

Ciągniki w indywidualnych gospodarstwach rolnych

Wyposażenie gospodarstw wiejskich gminie było znacznie gorsze niż średnio w Polsce. Liczba ciągników na 100 ha UR wynosiła w 1996 r. 5,8. Wskaźnik ten dla Polski wynosi średnio dla wsi - 8,7. Ciągniki będące w posiadaniu gospodarstw indywidualnych są przeważnie stare i w złym stanie technicznym.

Poziom melioracji w indywidualnych gospodarstwach rolnych

Udział, gruntów zmeliorowanych w całkowitej powierzchni użytków rolnych gospodarstw wynosił zaledwie 2,7 % i był w gminie dużo niższy niż w Polsce, gdzie kształtował się na poziomie 27,6 %.

Gospodarstwa rozwojowe i towarowość gospodarstw

Udział indywidualnych gospodarstw rolnych, uznanych podczas spisu rolnego w 1996 r. przez ich użytkowników za rozwojowe, był niski i wynosił 15,7 % ogółu gospodarstw (w Polsce - 17,9 %).

Wartość produkcji towarowej na 100 ha UR uzyskana przez indywidualne gospodarstwa rolne w 1996 r. była niska i wynosiła 99 163 zł, przy średniej dla gospodarstw w Polsce wynoszącej 120 165 zł.

Wskaźniki te wynikają z niekorzystnych uwarunkowań, w jakich znalazły się indywidualne gospodarstwa rolne w okresie transformacji. Składają się na nie przede wszystkim brak możliwości zbytu wyprodukowanych płodów rolnych oraz brak zasobów finansowych na modernizację gospodarstw i wprowadzenie nowych technologii, ras i odmian.

Ludność związana z indywidualnym gospodarstwem rolnym

Jak wykazały wyniki spisu rolnego w 1996r. liczba osób w gminie związanych z gospodarstwami domowymi użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych (poprzez miejsce zamieszkania lub pracy) wynosiła 1040 osób, co stanowiło 16,6 % ludności ogółem gminy. Oznacza to, że zaledwie co szósta osoba na wsi była powiązana z rolnictwem poprzez fakt pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (w Polsce -50,9% - co druga osoba). Jest to zjawisko typowe dla gmin z dużym udziałem sektora popegeerowskiego. Proces ubywania ludności związanej z indywidualnym gospodarstwem rolnym wykazuje tendencje wzrostowe.

Udział ludności faktycznie zamieszkałej w gospodarstwie domowym z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego w ogólnej liczbie ludności.

Ludność ogółem			Ludność w ind. gosp, rolnych			% ludności związanej z gospod. roln.	
1994 r.	1996 r.	1994=100	1994 r.	1996 r.	1994=100	1994 r.	1996 r.
6193	6270	101,2	1097	1040	94,8	17,7 %	16,6 %

Liczba ludności faktycznie zamieszkałej w gospodarstwie domowym z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego wg powierzchni użytków rolnych gospodarstwa.

Lata	Ogółem	W gospodarstwach o powierzchni UR w ha				
		1-2	2-5	5-10	10-15	pow. 15
1994 r.	1097	194	181	220	252	250
1996 r.	1040	246	188	182	174	250
1994=100	94,8 %	126,8 %	103,9 %	82,7 %	69 %	100 %

W gospodarstwach małych i bardzo małych (1-10 ha UR) pozostawało 59,2 % ludności związanej z gospodarstwem rolnym (w Polsce 76,5 %). W porównaniu z 1994 r. udział ten zwiększył się o 5 pkt. proc. Największy przyrost nastąpił w grupie gospodarstw najmniejszych tj. 1-2 ha UR.

Ludność rolnicza

Wśród ludności związanej z indywidualnym gospodarstwem rolnym w wieku 15 lat i więcej, liczba ludności pracującej wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym (ludności rolniczej) wynosiła 217. Obserwuje się tendencję do zmniejszania się liczby ludności dorosłej związanej z gospodarstwem rolnym oraz liczby osób pracujących wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie

Ludność w wieku 15 lat i więcej faktycznie zamieszkała w gospodarstwie domowym z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego utrzymująca się głównie lub wyłącznie z pracy w swoim gospodarstwie.

Ogółem ludność w wieku 15 lat i więcej			w tym: utrzymujący się wyłącznie lub głównie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym		
1994 r.	1996 r.	1994=100	1994 r.	1996 r.	1994=100
806	751	93,1%	221	217	98,2%
Udział ludności rolniczej			27,4%	28,9	x

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego w badanym tygodniu.

Lata	Ogółem	Razem	Ludność pracująca			
			Głównie lub wyłącznie		Ludność nie pracująca	Wskaźnik aktywności zawodowej
			w swoim gospodarstwie	poza swoim gospodarstwem		
1994 r.	806	617	426	191	189	76,6%
1996 r.	751	609	406	203	142	81,1
1994=100	93,2	98,7	95,3	106,3	75,1	x

Wykształcenie

Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej zamieszkałej w indywidualnych gospodarstwach rolnych w gminie wg poziomu wykształcenia, była korzystniejsza niż średnio w kraju i przedstawiała się następująco:

- wykształcenie podstawowe nie ukończone i bez wykształcenia -11,5 %

- podstawowe - 42,7 %
- zasadnicze zawodowe - 26,5 %
- średnie - 15,9 %
- policealne - 0,8 %
- wyższe - 2,6 %.

Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych

Według wyników spisu rolnego w 1996 r. spośród 274 gospodarstw domowych z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego głównie na rynek produkowało 110 gospodarstw, tj. 40,1 % (w Polsce 47,4 %). Głównie na własne potrzeby produkowało 73 gospodarstwa, tj. 26,6 % (w Polsce 37,4 %), wyłącznie na własne potrzeby – 78 gospodarstw, tj. 28,5 % (w Polsce 12,7 %) zaś w ogóle nie prowadziło produkcji 10 gospodarstw, tj. 3,6 % (w Polsce 2,4 %).

Wśród użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych 29,6 % stanowiły kobiety (w Polsce 27,6 %). Użytkownikami były z reguły osoby w wieku produkcyjnym - 84,7 % (w Polsce 82 %). Osoby w wieku emerytalnym stanowiły 15,7 % (w Polsce 18 %).

Liczba użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych, utrzymujących się wyłącznie (lub głównie) z pracy w swoim gospodarstwie rolnym wynosiła 123, co stanowiło 44,9 % wszystkich gospodarstw. Z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym utrzymywało się 151 użytkowników, w tym z pracy najemnej - 75, na własny rachunek pracowało 11-tu. Liczba użytkowników utrzymujących się z niezarobkowych źródeł wynosiła 64, na utrzymaniu pozostawał 1 użytkownik indywidualnego gospodarstwa rolnego.

Użytkownicy gospodarstw, dla których wyłącznym lub głównym źródłem utrzymania była praca we własnym gospodarstwie, uznali swoje gospodarstwa za rozwojowe - w 22,8 %, za nierozwojowe - w 43,1 %, nie określili jednoznacznie - w 34 %.

Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych wg źródeł utrzymania

Wyszczególnienie	Odsetek użytkowników, dla których wyłącznym lub głównym źródłem utrzymania jest:				Użytkownicy na utrzymaniu
	praca we własnym gospodarstwie	praca najemna	pozarolnicza działalność gospodarcza	niezarobkowe źródło utrzymania	
Gmina	44,9%	27,4%	4,0%	23,4%	0,4%
Polska	45,6%	20,1%	3,2%	30,8%	0,3%

Spośród użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych, dla których głównym lub wyłącznym źródłem utrzymania była praca we własnym gospodarstwie, w wieku produkcyjnym było 99,2 %, (w tym produkcyjnym mobilnym - 59,3 % , produkcyjnym niemobilnym - 39,8 %), w wieku poprodukcyjnym 0,8 % (w Polsce odpowiednio: 94,4 %, w tym: 57,1 %, 37,4 % i 5,6 %), co wskazuje na korzystniejszą strukturę wieku tych użytkowników w gminie.

Poziom wykształcenia użytkowników gospodarstw jest niski, choć wyższy niż średnio w Polsce. Udział osób z wykształceniem podstawowym lub bez takiego wykształcenia wynosił wg spisu 44,2% (w Polsce 51,7 %). Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiadało 32,1 %, średnie 19,7 %, policealne i wyższe 4,0 %, (w Polsce 2,3 %).

Wykształcenie rolnicze posiadała blisko połowa użytkowników - 45,6 %, (w Polsce - 42,3 %). Większość stanowili absolwenci kursów rolniczych i zasadniczych szkół zawodowych - 35,8 %.

Odsetek użytkowników gospodarstw z wykształceniem rolniczym średnim i wyższym był niski - 9,8 %, chociaż blisko dwukrotnie wyższy niż w Polsce, gdzie wynosił 5,0%.

Obsługa rolnictwa

Obsługa rolnictwa, podobnie jak wiele innych dziedzin gospodarki została poddana prywatyzacji i demonopolizacji. Proces ten uwidocznił się przede wszystkim w takich dziedzinach, jak: zaopatrzenie rolnictwa w środki do produkcji, skup płodów rolnych, usługi techniczne. Poza nielicznymi wyjątkami zerwane zostały silne i powszechne niegdyś więzi kontraktacyjne i handlowe między producentami rolnymi a rynkiem.

Na obszarze gminy funkcjonuje Gminna Spółdzielnia, która obecnie prowadzi głównie działalność handlową - sprzedaż środków do produkcji rolnej (nawozy, pasze, materiały budowlane) oraz handel detaliczny. Spółdzielnia posiada bazę magazynowo-składową we wsi Damnica.

Na terenie gminy brak jest zorganizowanej sieci skupu płodów rolnych. Zlikwidowany został odbiór ziemioplodów od rolników poprzez gminne punkty skupu zbóż, ziemniaków, żywca i mleka.

Obserwuje się tendencje do stopniowej zmiany funkcji obiektów, służących dotychczas obsłudze rolnictwa, na funkcje rzemieślnicze, handlowe, itp.

Zboże z terenu gminy sprzedawane jest głównie do PZZ w Jezierzycach (gm. Słupsk), Lęborka (Polcop), na fermę drobiu w gm. Kobylnica i in. Żywiec odwożony jest do najbliższych punktów skupu w Wiklinie (gm. Słupsk) i Potęgowie oraz sprzedawany jest przypadkowym odbiorcom. W niewielkiej ilości (od trzech gospodarstw) odwożony jest do przetwórci w Słupsku (kooperacja z rolnikami). Mleko odbierane jest z nielicznych gospodarstw przez mleczarnię w Słupsku.

Liczbę dostawców do PZZ i przetwórci ogranicza nieodpowiednia jakość produktów, nie spełniających wymaganych norm.

Naprawy sprzętu rolniczego pochodzącego z rolnictwa indywidualnego dokonywane są w okolicznych, drobnych zakładach rzemieślniczych lub wykonywane we własnym zakresie. W gminie brakuje fachowej obsługi mechanizacyjnej, pełniący dawniej tę funkcję SKR został zlikwidowany.

Sektor publiczny korzysta w większości z własnych baz remontowych. W ostatnich latach powstał na terenie gminy zakład Thoma Maszyny Rolnicze, prowadzący sprzedaż i naprawę holenderskich maszyn rolniczych

Przetwórstwo rolne

Na terenie gminy występują niewielkie zakłady przemysłu rolnego, takie jak: masarnia w Damnicy (nieczynna), dwie piekarnie w Damnicy, olejarnia Bukopol w Łebieniu (tłoczenie na zimno oleju technicznego z gorczycy, kooperacja z okolicznymi rolnikami w zakresie uprawy gorczycy), przetwórcia owocowo-warzywna w Łebieniu (nieczynna), młyn w Damnie (nieczynny).

Pozostałe po zlikwidowanych pgr zakłady takie jak: gorzelnie w Mianowicach i Łojewie, suszarnia zielonek i mieszalnia pasz w Bobrownikach, ubojnia w Bobrownikach, są nieczynne lub uległy likwidacji.

Gospodarka rybacka

Gospodarka rybacka odbywa się na terenach związanych z rzeką Łupawą i jej dopływami. Na obszarze gminy znajdują się następujące ośrodki:

a) Ośrodek zarybieniowy w Damnicy - ośrodek produkcji towarowej pstrąga (produkcja do 120 t/rok) oraz podchowalnia narybku(wylęg) na potrzeby Polskiego Związku Wędkarskiego, własność Zarząd Okręgu PZW w Słupsku,

- b) Nizinny Ośrodek Zarybieniowy - produkcja narybku oraz hodowla karpia, linów i szczupaków; 3 stawy o pow. ok. 40 ha, własność Zarząd Okręgu PZW w Słupsku,
 c) ośrodek w Bobrownikach - produkcja narybku pstrąga na potrzeby prywatnych odbiorców; własność prywatna.

3.1.10 Stan i funkcjonowanie gospodarki leśnej

Użytkowanie i struktura władania

Obszar gminy Damnica położony jest w części województwa pomorskiego o stosunkowo niskiej lesistości, która wynika z występowania tu bardzo dobrych gleb stymulujących silny rozwój funkcji rolniczej.

Według danych ewidencji gruntów na 1. 01. 1999 r. lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione zajmowały ogółem 4 888 ha, co stanowiło 29,13% całkowitej powierzchni gminy. Największą lesistością charakteryzują się obręby: Damnica Leśnictwo, Stara Dąbrowa i Strzyżyno - powyżej 50% powierzchni, najniższą obręby: Paprzyce, Wielogłowy, Zagórzycza - poniżej 1% powierzchni (rys.2).

W strukturze władania dominują lasy będące własnością Skarbu Państwa. Udział poszczególnych grup władających gruntami leśnymi w granicach administracyjnych gminy przedstawia tabela 1.

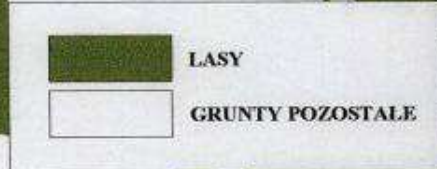
Tabela 1

Władający	Użytki leśne i grunty zadrzewione	w tym: las i grunty leśne	powierzchnia zadrzewiona i zakrzewiona
Grunty Skarbu Państwa	4857	4832	25
w tym:			
grunty PGL	4772	4771	1
grunty w Zasobie WRSP	77	54	23
Grunty osób fizycznych	19	18	1
Grunty gminne i międzygminne	1	1	-
Pozostałe	3	-	3
Powierzchnia wyrównaw.	8	.	.
Razem	4888	4851	29

**UDZIAŁ LASÓW W POWIERZCHNI
CAŁKOWITEJ OBREBU**

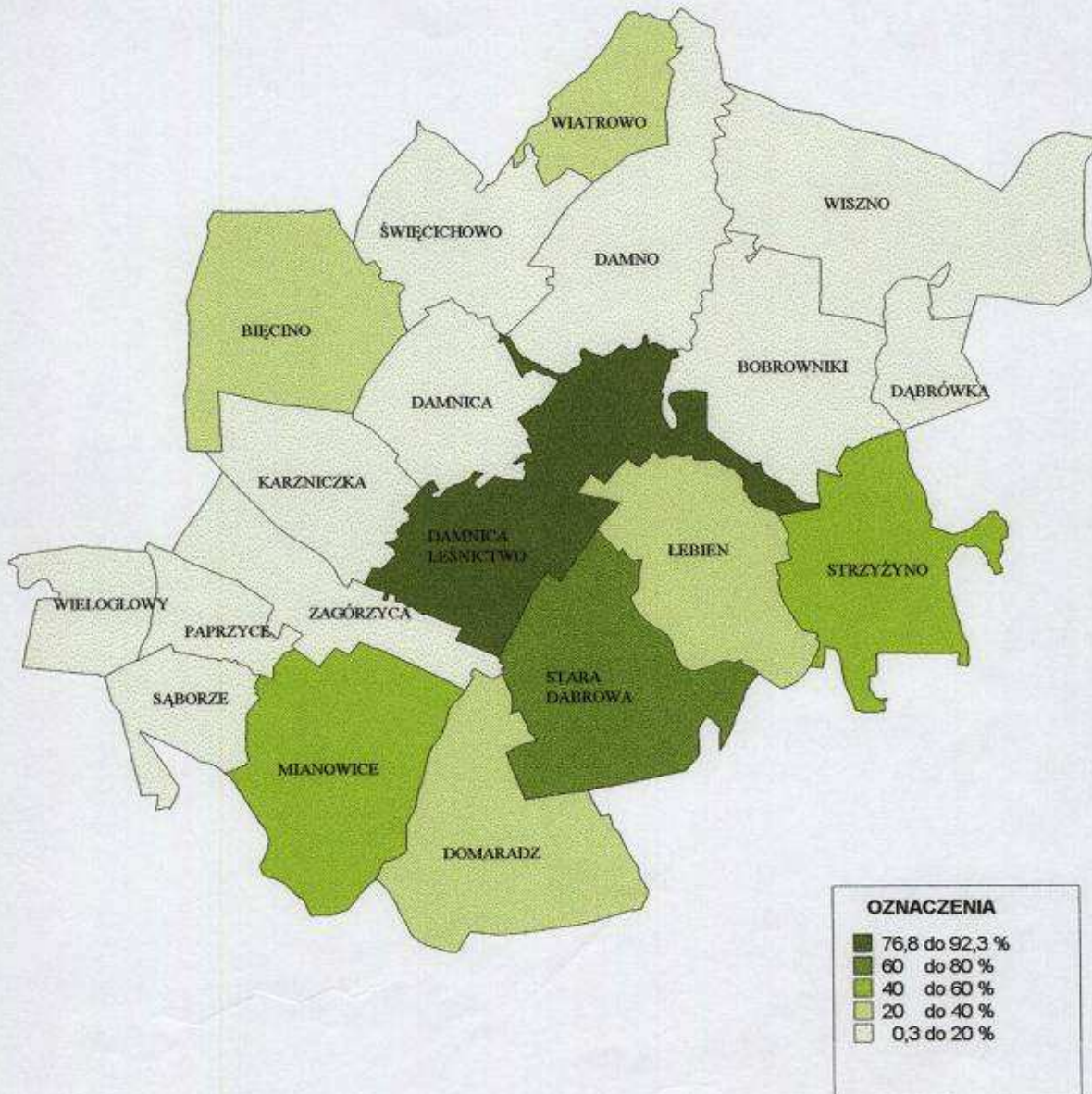
RYS. 1

RYS.2

UDZIAŁ LASÓW W POWIERZCHNI CAŁKOWITEJ OBRĘBU

Państwowe Gospodarstwo Leśne reprezentowane jest na terenie gminy przez trzy nadleśnictwa:

- Damnice - pow. ogólna - 4040,82 ha
- Leśny Dwór - pow. ogólna - 751,13 ha
- Łupawę - pow. ogólna - 150,97 ha

Powierzchnia gruntów leśnych zalesionych nadzorowanych przez poszczególne nadleśnictwa na 1.01.1999 r. wynosiła:

- Nadleśnictwo Damnica - 3921,21 ha
- Nadleśnictwo Leśny Dwór - 718,39 ha
- Nadleśnictwo Łupawa - 144,29 ha

Struktura administracyjna Lasów Państwowych na terenie gminy:

Tabela 2

Nadleśnictwo	Obręb	Leśnictwo
Damnica - siedziba	Damnica	Damnica - siedziba
		Bięcino
		Strzyżyno
		Karżnica
		Stara Dąbrowa
		Lipno
Leśny Dwór	Skarszów	Borzęcinko
Łupawa	Łupawa	Podole Małe

Charakterystyka siedlisk i drzewostanów

Na terenie gminy Damnica dominują siedliska borów mieszanych świeżych (ok. 32%), lasów mieszanych świeżych (29%) i lasów świeżych (25%). Znaczny jest również udział lasów mieszanych bagiennych (7%).

Najważniejszym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, zajmująca ok. 59% powierzchni leśnej i 61% udziału miąższości. Jako gatunek główny występuje we wszystkich typach siedliskowych z wyjątkiem lasu wilgotnego i olsów. Na siedlisku boru mieszanego oraz na części boru mieszanego świeżego tworzy drzewostany jednogatunkowe z domieszką brzozy, rzadziej świerka. Na siedliskach bagiennych i borowych wilgotnych występuje z dużym udziałem brzozy, olszy, osiki niekiedy świerka. Na pozostałych siedliskach występuje jako gatunek współwystępujący z bukiem, dębem, świerkiem, brzozą, modrzewiem, olszą, niekiedy daglezią i jodłą. Niekorzystny jest udział sosny w I i II klasie wieku na gruntach porolnych, gdzie w większości tworzy monolity bardzo podatne na choroby grzybowe.

Drugim, co do ilości, występującym gatunkiem iglastym jest świerk. Jako gatunek panujący zajmuje 7,4% powierzchni.

Drzewostany charakteryzują się strukturą jednopiętrową z występującym pod okapem bukiem, świerkiem, grabem i dębem.

Bazę produkcji materiału sadzeniowego stanowi szkółka zespolona „Rębowo”, położona w obrębie Damnica, Leśnictwo Strzyżyno, o powierzchni manipulacyjnej 17,81 ha., oraz szkółka w Leśnym Dworze. Szkółki te w pełni zaspokajają potrzeby obszaru gminy.

Stan zdrowotny i zagrożenia lasów

Stan zdrowotny i sanitarny lasów jest obecnie dość dobry, jednakże z uwagi na dominację słabo urozmaiconych sośnin, oraz duże powierzchnie siedlisk porolnych, lasy terenu gminy znajdują się w strefie dużego zagrożenia gradacjami owadźmi szkodników pierwotnych i masowego pojawiania się szkodników wtórnych.

Na przestrzeni ostatnich lat największe szkody w drzewostanach wyrządziło masowe pojawienie się brudnicy mniszki (1980 r.). Głównym szkodnikiem owadźmi w uprawach leśnych był szczeliniak sosnowiec. Wśród szkodników wtórnych - cetyniec, kornik drukarz, czterooczek świerkowy i kornik towarzyszący. Znaczącym gospodarczym szkodnikiem grzybowym jest huba korzeni, której występowanie ściśle związane jest z zalesieniami porolnymi i będzie w przyszłości obejmować większe obszary, ponieważ areal upraw i młodników sosnowych oraz drzewostanów II klasy na gruntach porolnych jest znaczny.

Poważne szkody w drzewostanach wyrządzają też huraganowe wiatry powodujące wywroty (1993 r.). Znaczące szkody wyrządza zwierzyna łowna (zgryzanie w uprawach, spalowanie młodników).

Większość lasów na terenie gminy zaliczono do klasy o średnim zagrożeniu pożarowym. Zagrożenie to wzrasta w okresie od 1 kwietnia do 30 września, w okresie zwiększonej penetracji turystyczno-rekreacyjnej.

Łowiectwo

Na obszarze gminy znajduje się pięć obwodów łowieckich, w których działają następujące koła łowieckie: Cietrzew (31, 32), Darzbór (21), Hubertus (22).

Wśród zwierzyny łownej dominują zające, sarny, dziki, jelenie, nielicznie występują daniela. Stan liczebny tych zwierząt znacznie przekracza pojemność łowisk.

Lasy ochronne

Na mocy zarządzeń Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa na obszarze gminy uznano za lasy ochronne łącznie obszar 1117,98 ha, w tym:

- w nadleśnictwie Damnica - 447,34 ha,
- w nadleśnictwie Leśny Dwór - 670,64 ha.

Stanowią je:

a/ lasy glebochronne,

b/ lasy wodochronne:

- obręb Damnica: będące również lasami glebochronnymi - strome zbocza nad Łupawą,
- obręb Skarszów: w strefie ujęć i źródeł wody,

c/ lasy masowego wypoczynku,

d/ otulina szkółki zespolonej w kategorii lasów gleboochronnych

- obręb Damnica,

e/ miejsca gniazdowania ptaków podlegających ochronie:

- obręb Damnica.

Gospodarcze i rekreacyjne znaczenie lasów

Na terenach leśnych wchodzących w skład Państwowego Gospodarstwa Leśnego prowadzona jest planowa i racjonalna gospodarka leśna związana z zalesieniami, pielęgnacją młodników i starszych drzewostanów, ochroną przed szkodnikami i chorobami oraz wycinką.

Zasoby leśne dla nadleśnictwa Damnica:

- przeciętny wiek drzewostanów - 1990 r. - 51 lat
1999 r. - 52 lata,
- przeciętne zasoby drzewne - 1990 r. - 181 m³/ha
plan na 1999 r. - 186 m³/ha,
- przeciętny przyrost drzewostanów - 1990 r. - 3,60 m³/ha
plan na 1999 r. - 3,58 m³/ha.

Głównym odbiorcą surowca tartaczego są tartaki w Damnicy i Słupsku oraz mniejsze tartaki prywatne. Pozostałą część pozyskanego drewna dostarcza się transportem samochodowym na składnicę przykolejową w Damnicy lub wywozi poza teren gminy transportem samochodowym. Gęsta sieć dróg publicznych ułatwia transport drewna z dużych

i średnich kompleksów leśnych, z małych, oddalonych od głównych dróg lasów możliwości transportu uzależnione są od warunków pogodowych.

Zainteresowanie terenami leśnymi położonymi na obszarze gminy dla potrzeb turystyki i wypoczynku jest na razie niezbyt duże i koncentruje się w kilku punktach w obrębie rzeki Łupawy.

Zagospodarowanie w urządzenia turystyczno - rekreacyjne tych terenów jest niewielkie lecz przy dotychczasowym zainteresowaniu ludności wydaje się być zadawalające. Przewiduje się, że wraz ze wzrastającym zainteresowaniem mieszkańców miast obszarami wiejskimi, jako miejscem różnych form wypoczynku, wyposażenie to będzie niewystarczające.

3.1.11 Stan infrastruktury- komunikacja

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych od początku roku 1999 występują cztery kategorie dróg: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne. Ze względu na brak możliwości przeprowadzenia procedur zaliczania dróg do danej kategorii do końca 1998 roku ustawa wprowadzająca umożliwiła wyjściowe zaliczenie dróg do poszczególnej kategorii w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Dalsze korekty sieci drogowej będą dokonywane według procedur ustawowych.

Przy opracowaniu projektu rozporządzenia RM przyjęto następujące założenia:

- pozostawia się bez zmian dotychczasowe drogi gminne i lokalne miejskie, aby nie naruszać dotychczasowych kompetencji gmin,
- drogi krajowe określa się według nowych kryteriów ustawowych,
- pozostałe dotychczasowe drogi krajowe zalicza się do kategorii nowych dróg wojewódzkich,
- dotychczasowe drogi wojewódzkie stają się drogami powiatowymi,

Zatem diagnoza stanu infrastruktury w zakresie komunikacji dotyczy następujących elementów: dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych. Sieć dróg i klasyfikację techniczną ilustrują rysunki nr 1 i 2.

3.1.11.1 Drogi krajowe

Droga krajowa MR 6 na odcinku Szczecin - Gdańsk posiada parametry III klasy (korona 12,00 m, jezdnia z utwardzonymi pobocznymi 11,00÷11,40 m). Odbywa się na niej ruch tranzytowy o charakterze gospodarczym. Odcinek drogi DK6 w granicach gminy liczy ok. 11 km. Na całej drodze dopuszcza się ruch pojazdów o nacisku osi 100kN. Planowana jest modernizacja drogi do parametrów drogi ekspresowej.

Na drodze krajowej DK 6 generalne pomiary ruchu z 1995r. potwierdzają stosunkowo duży ruch. Na odcinku z kierunku Słupska do skrzyżowania dróg w Nowej Dąbrowie wynosił: 5100 pojazdów na dobę w 1995r., natomiast poza granicami gminy w kierunku Lęborka ruch ten nieznacznie spadał i wynosił 4800. Procentowo średnie dobowe obciążenie wskazuje na duży udział samochodów osobowych 75% przy 3% udziale autobusów i 11% udziale samochodów ciężarowych.

Ruch ten wykazuje znaczną tendencję zwyżkową. W 2010r. prawdopodobnie będzie wynosił ponad 8000 pojazdów / dobę, również przy znacznym wzroście udziału samochodów osobowych.

Największe zagrożenie wypadkami samochodowymi występuje w Mianowicach.

Za stan tej drogi odpowiada Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych w Warszawie, a w jej imieniu Północny Oddział GDDP z siedzibą w Gdańsku.

3.1.11.2 Drogi wojewódzkie

W południowo - wschodniej części krzyżując się z drogą 6 w węźle drogowym w miejscowości Nowa Dąbrowa, już poza granicami, ale ważna z punktu widzenia regionalnych powiązań komunikacyjnych, przebiega droga wojewódzka DW 211 Nowa Dąbrowa - Czarna Dąbrówka - Puzdrowo. Droga posiada parametry IV klasy technicznej.

3.1.11.3 Drogi powiatowe

Sieć dróg powiatowych obejmuje 12 odcinków dróg V klasy technicznej o długości 77,5 km. Na terenie gminy drogi te są podstawowym łącznikiem z drogami krajowymi i

wojewódzkimi poprzez odcinki dróg DP 39153 Mianowice - Damnica - Wielka Wieś - do drogi DW 213, DP 39155 Stara Dąbrowa - Łebień, DP39149 Warblewo do drogi nr 6.

Sieć dróg powiatowych zapewnia powiązania gminy w skali wojewódzkiej i lokalnej. Drogi na znacznych fragmentach są zadrzewione interesującymi alejami drzew liściastych. Niektóre z nich tworzą atrakcyjne ciągi oraz punkty widokowe. Wydaje się, że sieć ta rozwiązana jest prawidłowo. Niedobory występują jedynie na obszarze stykowym z częścią obszaru gminy Potęgowo.

Drogi powiatowe są relatywnie w średnim i złym stanie technicznym. Charakterystyczne są przekroje jednopasmowe na części dróg oraz brak chodników przy prawie wszystkich drogach, co ujemnie wpływa na bezpieczeństwo użytkowników dróg. Jednak parametry techniczne założone dla tych dróg nie odpowiadają rodzajowi odbywającego się na nich ruchu. Drogi te są systematycznie niszczone przez przewożony po nich ponadnormatywny ładunek związany z przewozami przedsiębiorstw rolnych. Stan nawierzchni dróg wymaga działań prowadzących do sukcesywnej poprawy, ponieważ nie gwarantuje wymaganej przepustowości dróg. Dotyczy to w szczególności samochodów osobowych i dostawczych.

Za stan dróg powiatowych odpowiada Zarząd Dróg Powiatowych w Słupsku.

Tabela 1. Zestawienie dróg powiatowych na terenie gminy Damnica

Lp.	Numer drogi	Przebieg drogi	Rodzaj nawierzchni	Długość w przybliżeniu km	Stan techniczny ogólny
1	2	3	4	5	6
1	DP 39145	od drogi wojewódzkiej 213 - Jezierzycy - Rogawica - Mrówczyno	asfaltowa	3,8	dobry
2	DP 39146	Jezierzycy - Wielogłowy - do drogi krajowej nr 6	brukowa asfaltowa	2,6	zły jednopasowa
3	DP 39149	Bięcino - Zagórzycy - Warblewo	brukowa asfaltowa gruntowa	9,8	zły jednopasowa
4	DP 39150	Damnica - Mrówczyno - Święcichowo - Żelkowo	asfaltowa	6,7	średni jednopasowa
5	DP 39151	Damno - Lipno - Będziechowo - do drogi wojewódzkiej 213	asfaltowa brukowa gruntowa	3,9	średni jednopasowa
6	DP 39152	Łojewo - Świtały - do drogi DP 39159	asfaltowa	4,5	dobry jednopasowa
7	DP 39153	Mianowice- Damnica - Wielka Wieś - do drogi 213	asfaltowa	14,5	dobry
8	DP 39154	Damnica - Zagórzycy - Domaradz - Łabiszewo - do drogi wojewódzkiej 210	gruntowa brukowa	10,8	średni jednopasowa

9	DP 39155	Bobrowniki -Łebień - Stara Dąbrowa	asfaltowa	10,5	średni jednopasowa
10	DP 39156	Łebień - Strzyżyno - Głuszyno - Głuszynko	asfaltowa brukowa	3,7	średni jednopasowa
11	DP 39157	Wisznio -Dąbrówka - Grapice	asfaltowa	4,5	dobry jednopasowa
12	DP 39159	od drogi 213 - Wykosowo - Szczypkowice - Jeziorka	brukowa gruntowa	2,2	zły jednopasowa

77,5 km

3.1.11.4 Drogi gminne

Sieć dróg gminnych i wewnętrznych dojazdowych (dotychczas zakładowych), która obejmuje około 60,0 km dróg o bardzo zróżnicowanym standardzie, stanowi w połączeniu z siecią dróg powiatowych system obsługi lokalnej. Charakterystyczną cechą tego elementu obsługi jest przywiązanie dróg gminnych do wsi tak, że przeważnie zabezpiecza on jedynie powiązania elementarne nie tworząc systemu w skali gminy. Stan nawierzchni większości dróg jest nieodpowiedni i wymaga działań prowadzących do sukcesywnej ich poprawy. Siecią dróg gminnych zarządza Urząd Gminy.

Na terenie gminy jest szereg dróg leśnych i wewnętrznych, które stanowią uzupełnienie sieci dróg gminnych. Drogi te zostały zwaloryzowane przez pokazanie najważniejszych połączeń wewnątrzgminnych i sąsiedzkich. Wybrane odcinki dróg mają ponadlokalną szansę wykorzystania w charakterze ciągów turystycznych pieszych, rowerowych i hipicznych.

Na terenie gminy jest szereg dróg leśnych, które stanowią uzupełnienie sieci dróg gminnych i zakładowych.

Tabela 2. Zestawienie dróg gminnych na terenie gminy Damnica

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość ogółem ok. [km]	Rodzaj nawierzchni
1	2	3	4	5
1.	3916001	Bięcino kolonia – do drogi powiatowej DP 39145	1,5	gruntowa
2.	3916002	Wisznio - do drogi powiatowej DP 39157	2,0	żużłowa
3.	3916003	Dąbrówka - kolonia Dąbrówka	2,6	żużłowa
4.	3916004	od drogi DP 39150 do wysypiska śmieci	0,7	żużłowa
5.	3916005	od drogi powiatowej DP 39150 - Dębniczka - Budy	2,7	żużłowa
6.	3916006	od drogi powiatowej DP 39150 - do posesji nr 5 przy ul. Polnej	1,0	żużłowa
7.	3916007	od posesji nr 33 Strzyżyno przez wieś - droga powiatowa	2,1	asfaltowa

		DP 39156 - przez wieś do posesji nr 22		brukowa gruntowa
8.	3916008	od posesji nr 31 w Zagórzycy przez wieś - droga powiatowa DP 39153 - Zagórzyczki - Stara Dąbrowa	5,7	asfaltowa żuźłowa brukowa
9.	3916009	Łebień - od drogi powiatowej DP 39155 - kolonia Domanice	1,8	żuźłowa
10.	3916010	Sąborze - od drogi krajowej nr 6 do posesji nr 9 w Sąborzu	0,7	asfaltowa
11.	3916011	od drogi gminnej 3916010 - przez wieś Sąborze do drogi powiatowej DP 39149	1,0	żuźłowa
12.	3916012	od drogi krajowej nr 6 przez wieś Domaradz do szkoły podstawowej w Domaradzu	0,3	asfaltowa
13.	3916013	ul. Górna w Damnicy - droga powiatowa DP 39150	0,4	asfaltowa żuźłowa
14.	3916014	ul. Dolna w Damnicy - droga powiatowa DP 39150	0,4	betonowa gruntowa
15.	3916015	ul. Parkowa w Damnicy - droga powiatowa DP 39150	0,3	asfaltowa
16.	3916016	ul. Jana Korczaka w Damnicy - droga powiatowa DP 39153	0,2	asfaltowa
17.	3916017	ul. Lipowa w Damnicy - droga powiatowa DP 39150	0,5	żuźłowa betonowa
18.	3916018	ul. Ogrodowa w Damnicy - ul. Leśna posesja nr 25	0,4	brukowa żuźłowa asfaltowa
19.	3916019	ul. Leśna w Damnicy - ul. Jana Korczaka posesja nr 3	1,0	żuźłowa asfaltowa płyty betonowe
20.	3916020	ul. Przemysłowa w Damnicy - droga powiatowa DP 39153	0,3	asfaltowa
21.	3916021	ul. Wiśniowa w Damnicy - ul. Lipowa posesja nr 12	0,3	betonowa
22.	3916022	ul. Klonowa w Damnicy - ul. Wiśniowa posesja nr 19	0,2	betonowa
23.	3916023	ul. Różana w Damnicy - ul. Akacyjowa posesja nr 24	0,4	betonowa
24.	3916024	ul. Akacyjowa w Damnicy - ul. Różana posesja nr 17	0,4	betonowa
25.	3916025	ul. Strażacka w Damnicy - droga powiatowa DP 39150	0,4	płyty betonowe

27,3 km

Opracowano na podstawie materiałów Urzędu Gminy Damnica

Tabela 3. Zestawienie dróg wewnętrznych dojazdowych /zakładowych/ na terenie gm. Damnica

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Zarząd drogi	Długość ogółem [km]	Rodzaj nawierzchni
1	2	3	4	5	6
1.	3916101	Święcichowo - Wiatrowo	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk	5,7	gruntowa asfaltowa brukowa
2.	3916102	Głodowo - Damno	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk	2,2	brukowa gruntowa asfaltowa
3.	3916103	Osiedle Nadleśnictwa - do drogi powiatowej DP 39153	Nadleśnictwo Damnica	0,7	żuźłowa
4.	3916104	Damno - Wiatrowo	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk	3,5	brukowa żuźłowa gruntowa
5.	3916106	Damnica - Łebień	Nadleśnictwo Damnica	4,5	żuźłowa
6.	3916107	Bobrowniki - Ośrodek Zarybienowy - do drogi 3916106	Polski Związek Wędkarski Nadleśnictwo Damnica AWRSPGdańsk O/ Słupsk	3,5	gruntowa

7.	3916108	ul. Kolejowa - od drogi przeładunkowej do toru przeładunkowego	Przedsiębiorstwo Polskie Koleje Państwowe	0,4	asfaltowa
8.	3916109	Karżniczka - do drogi powiatowej DP 39153	Stacja Doświadczalna Oceny Odmian Karżniczka	0,6	asfaltowa
9.	3916110	Wielogłowy - Paprzyce - Zagórzycza	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk	4,2	brukowa gruntowa
10.	3916111	Paprzyce - Sąborze	Urząd Gminy	1,2	płyty betonowe
11.	3916112	Od drogi powiatowej DP 39153 do Damna Młyn	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk Nadleśnictwo Damnica	0,7	brukowa
12.	3916113	Damno wieś - Damno Młyn	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk	1,2	gruntowa
14.	3918109	Żoruchowo - granica gminy Głównicyce - Bięcino	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk	2,4	gruntowa brukowa
15.	3918114	droga powiatowa DP 39151 - granica gminy Głównicyce - Święcichowo	Nadleśnictwo Damnica	0,6	żuźłowa
16.	3918135	Drzeżewo - granica gminy Głównicyce - Wiatrowo	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Gdańsk O/ Słupsk	1,3	gruntowa

32,7 km

Opracowano na podstawie materiałów Urzędu Gminy Damnica

3.1.11.5 Linie kolejowe

Przez teren gminy przebiega pierwszorzędna linia kolejowa zelektryfikowana Stargard Szcz. - Gdańsk, zapewniająca obsługę pasażerską dużej grupie mieszkańców gminy koncentrującej się nie tylko w środkowej części gminy. Obsługę ludności w zakresie lokalnych przewozów pasażerskich świadczy stacja pasażersko - towarowa w Damnicy oraz przystanek osobowy w Strzyżynie. Natomiast w zakresie przewozów dalekobieżnych w Słupsku i Lęborku. Linia podlega systematycznej modernizacji. Zakłada się podniesienie zdolności przewozowej przez dobudowanie drugiego toru.

3.1.11.6 Pasażerska komunikacja zbiorowa

Większość miejscowości gminy obsługiwana jest siecią linii komunikacji dalekobieżnej i lokalnej Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej w Słupsku oraz w zakresie przewozów lokalnych usługi świadczy prywatne przedsiębiorstwo „Rami”. Ponadto gmina zapewnia dojazd dzieci do szkół.

Trasy autobusów przebiegają po drodze krajowej, wojewódzkiej (poza granicami gminy) i prawie wszystkich drogach powiatowych. W komunikacji dalekobieżnej wyposażenie przystanków, częstotliwość kursów, rodzaje połączeń realizowane są na zadowalającym poziomie; również w komunikacji lokalnej raczej na dość wysokim poziomie, jednakże nie dostosowanym do pracy w systemie zmianowym (brak autobusów po godzinie 22 ze Słupska i przed 6 rano do Słupska), a przez utrudniającą aktywność zawodową mieszkańców gminy.

3.1.11.7 Zaplecze techniczne motoryzacji

Na terenie gminy występuje jedna ogólnodostępna stacja benzynowa w Damnicy oraz siedem garażowych stacji paliw użytkowanych na własne potrzeby przez dzierżawców byłych zakładów rolnych w Damnicy, Bobrownikach, Damnie, Mianowicach, Świtałach, Wielogłowach i Święcichowie. Poza wyżej wymienionymi stacjami z urządzeń obsługi ruchu występuje jeden parking leśny oraz nieliczne przydrożne związane z obiektami handlowymi, gastronomicznymi i obsługi rolnictwa.

3.1.11.8 Szlaki turystyczne

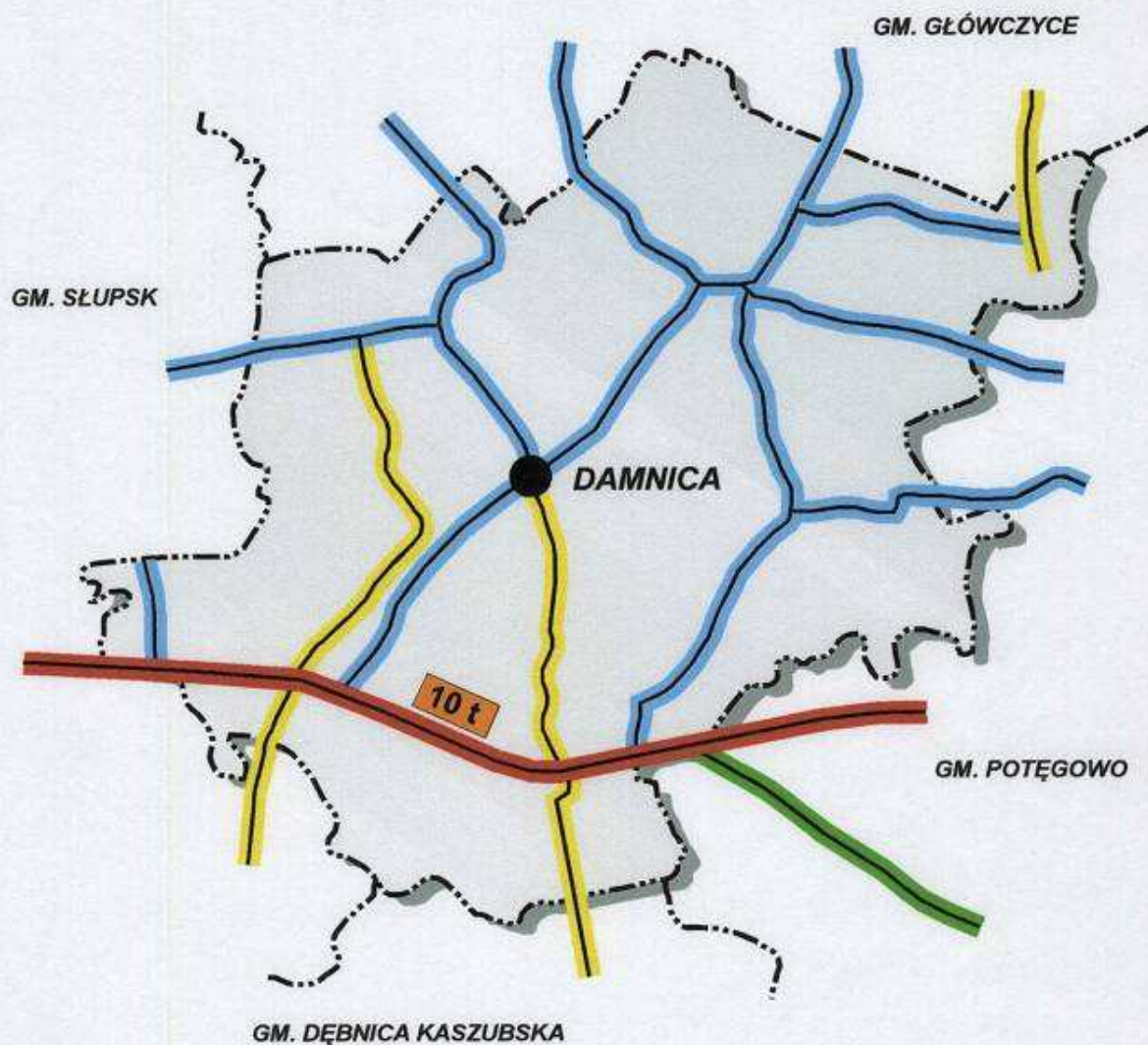
Przez północno – wschodni obszar gminy przebiegają szlaki turystyczne związane z rzeką Łupawą: pieszy zwany „Szlakiem Doliny Łupawy” od Czarnej Dąbrówki przez Łupawę, Damno do Gardny Wielkiej i wodny po rzece Łupawie. Szlaki te prowadzą do interesujących ze względów kulturowo – przyrodniczych terenów, łączą obszary turystyczno - rekreacyjne pojezierza z nadmorskimi (Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” ze Słowińskim Parkiem Narodowym - Światowym Rezerwatem Biosfery). Na terenie gminy wytyczony jest także szlak ze Słupska do Damna, jednak ze względów finansowych nie jest on utrzymywany.

GMINA DAMNICA KLASYFIKACJA TECHNICZNA RYS. 2

OZNACZENIA

- DROGA III KLASY TECHNICZNEJ
- DROGA IV KLASY TECHNICZNEJ
- DROGI V KLASY TECHNICZNEJ
- URZĄDZONE
- NIEURZĄDZONE
- OBCIĄŻENIE NOŚNE OSI

**GMINA DAMNICA
POWIĄZANIA SIECI OSADNICZEJ
Z KOMUNIKACJĄ ZBIOROWĄ
RYS. 3**

OZNACZENIA

JEDNOSTKI OSADNICZE		KOMUNIKACJA ZBIOROWA	
	OSRODEK GMINNY		DROGA KRAJOWA
	WSIE SOLECKIE		DROGA WOJEWÓDZKA
	POZOSTALE WSIE		DROGI POWATOWE
LICZBA LUDNOŚCI W JEDNOSTKACH OSADNICZYCH			TRASY KOMUNIKACJI DALEKOBIEŻNEJ
	DO 45 OSÓB		TRASY KOMUNIKACJI LOKALNEJ
	50 - 99 OSÓB		PRZYSTANKI AUTOBUSOWE ZADASZONE
	100 - 199 OSÓB		PRZYSTANKI AUTOBUSOWE NIEZADASZONE
	200 - 499 OSÓB		LINIA KOLEJOWA PIERWSZORZĘDNA
	500 - 999 OSÓB		STACJA TOWAROWO-OSOBOWA
	1000 - 1999 OSÓB		PRZYSTANEK PASAŻERSKI

3.1.12. Stan infrastruktury - inżynieria sanitarna

3.1.12.1 Zaopatrzenie w wodę

Źródłem wody dla potrzeb socjalno-bytowych, chowu zwierząt, przemysłu oraz częściowo upraw zielonych na terenie gminy są wody podziemne ujmowane z formacji czwartorzędowej i trzeciorzędowej. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęć wody pokrywają potrzeby socjalno-bytowe, produkcyjne oraz chowu zwierząt. Na terenie gminy istnieje 36 ujęć głębinowych o sumarycznej wydajności $Q = 1.437 \text{ m}^3/\text{h}$, w tym cztery ujęcia o wydajności powyżej $50 \text{ m}^3/\text{h}$ o sumarycznej wydajności $Q = 461 \text{ m}^3/\text{h}$. Aktualnie zapotrzebowanie na wodę realizowane jest poprzez wodociągi: wiejskie, zakładowe oraz indywidualne studnie głębinowe i kopane.

Wodociągi wiejskie grupowe funkcjonują we wsiach: Saborze - Paprzyce, Budy - Dębniczka, Świącichowo - Mrówczyno i Dąbrówka - Kolonia Dądrówka - Kolonia Bobrowniki, wodociągi wiejskie we wsiach: Starzyno, Karzniczka, Lebień, Damno, Stara Dąbrowa, Damnica, Zagórzycza i Bięcino; natomiast wodociągi zakładowe funkcjonują we wsiach: Jieziorki, Głodowo, Domaradz, Wielogłowy, Zagórzyczki, Bobrowniki, Świtawy, Łojewo, Mianowice, Wiatrowo i Skibin. Ujęcia lokalne zaopatrują w wodę mieszkańców Koloni Bięcino, Łężyce oraz niektóre zakłady produkcyjne.

Ujmowana woda dla potrzeb konsumpcyjnych na niektórych ujęciach wymaga uzdatniania ze względu na ponadnormatywną zawartość związków żelaza i manganu. Tereny ujęć wody w większości posiadają wygradzoną strefę ochrony bezpośredniej, natomiast dla żadnego z ujęć nie ustanowiono strefy ochrony pośredniej.

Stan techniczny ujęć i urządzeń wodociągowych jest zróżnicowany. W większości istniejące urządzenia są w dobrym stanie technicznym. Część istniejących stacji wodociągowych wymaga rozbudowy i modernizacji. Modernizacji wymaga również sieć wodociągowa na terenie wsi Damnica. Na ujęciach jednootworowych wymagana jest budowa studni awaryjnych. Uporządkowania wymaga stan formalno-prawny urządzeń do zbiorowego zaopatrzenia w wodę tj. uzyskanie pozwoleń wodno-prawnych na pobór wód podziemnych oraz eksploatację urządzeń.

Stan zaopatrzenia w wodę gminy jest bardzo dobry. Dostęp do urządzeń do zbiorowego zaopatrzenia w wodę posiadają wszyscy mieszkańcy gminy z wyjątkiem koloni Bięcino.

Standard wyposażenia mieszkań w urządzenia wodociągowe w poszczególnych wsiach jest zróżnicowany. Według danych WUS w Słupsku za 1996 r w gminie Damnica wykonano 37,4 km sieci wodociągowej. Na jedno gospodarstwo domowe zużyto w 1996 roku 109,8 dam³ wody, co daje wskaźnik zużycia wody 17,5 m³ na mieszkańca na rok

Na terenie gminy funkcjonuje pięć ujęć wód powierzchniowych. Woda z trzech ujęć wykorzystywana jest do nawadniania, deszczowania użytków zielonych w rejonie miejscowości Świtały – Łojewo oraz Skibin – Bobrowniki, z ujęcia w Rębowie do deszczowania szkółki leśnej, natomiast piąte ujęcie służy do napełniania fosy przy pałacu w Karżniczce. Stan techniczny urządzeń jest dobry.

3.1.12.2 Gospodarka ściekowa

Wytworzone ścieki sanitarne na terenie gminy w większości są:

- gromadzone w zbiornikach bezodpływowych,
- odprowadzane poprzez osadniki gnilne do wód powierzchniowych,
- odprowadzane bez oczyszczania do ziemi lub wód powierzchniowych.

Między rozwojem zaopatrzenia w wodę z urządzeń do zbiorowego zaopatrzenia i kontrolowanego unieszkodliwiania ścieków istnieje ogromna dysproporcja. Na 22 jednostki osadnicze objęte wodociągami sieciowymi jedynie w czterech jednostkach osadniczych istnieją systemy kanalizacji wiejskich.

Stan gospodarki ściekowej jest niezadawalający. Na ogólną liczbę 22 wsi, jedynie w czterech wsiach /Damnica, Damno, Mianowice i Karżniczka/, ścieki siecią kanalizacji sanitarnej odprowadzane są na mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków.

Standard wyposażenia mieszkań w urządzenia kanalizacyjne w poszczególnych wsiach jest zróżnicowany. Według danych WUS w Słupsku za 1996 r w gminie Damnica wykonano 6,0 km sieci kanalizacyjnej.

Na terenie gminy mechaniczne lub mechaniczno-biologiczne oczyszczalnie ścieków znajdują się przy trzech osiedlach mieszkaniowych byłych PGR-ów, jednak ze względu na wiek i stan techniczny ich sprawność jest niewielka.

Niski stopień uprzemysłowienia terenu decyduje o niewielkim udziale ścieków przemysłowych. Ścieki przemysłowe pochodzą w większości z produkcji rolno-spożywczej.

Istniejące systemy kanalizacyjne swoim zasięgiem obejmują:

- w Mianowicach 40% istniejącej zabudowy
- w Damnie 30% istniejącej zabudowy
- w Damnicy 80% istniejącej zabudowy
- w Karźniczce 70% zabudowy.

W 1998 roku władze gminy podjęły działania inwestycyjne mające na celu uporządkowanie gospodarki ściekowej w środkowej części gminy. Przystąpiono do realizacji grupowego systemu kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Bobrowniki, Łojewo, Światły i Damno z oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną w Bobrownikach. W 1999 r. zrealizowano w 80% sieć kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Bobrowniki oraz wyłoniono wykonawcę na realizację oczyszczalni ścieków w Bobrownikach. Przewidywany termin oddania oczyszczalni ścieków do eksploatacji to wrzesień 2000 roku.

3.1.12.3. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy istnieje jedno eksploatowane oraz trzy nieczynne wysypiska na odpady stałe, oraz mogilnik w Bięcinie. W wyniku kontroli przeprowadzonej jesienią 1998 roku wysypiska w Damnie, Starej Dąbrowie i Łebieniu zostały zamknięte i przewidziane do rekultywacji. Do dalszej eksploatacji pozostawiono wysypisko w Damnicy. Jest ono ujęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Nie jest eksploatowane zgodnie z wydanymi warunkami zawartymi w opinii Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z dnia 28.05.1993 roku. Odpady nie są plantowane i izolowane warstwą ziemi.

Wysypiska w Damnie, Starej Dąbrowie i Łebieniu nie są wyznaczone w trybie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym, ich eksploatacja była nieprawidłowa.

W 1998 roku Zarząd Gminy Damnica podpisał bezterminową umowę z Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej na wywóz i odbiór odpadów z terenu gminy. Odpady wywożone są na wysypisko regionalne w Bierkowie. Mieszkańcy którzy nie podpisali umowy na odbiór odpadów z w/w przedsiębiorstwem indywidualnie wywożą odpady na wysypisko w Damnicy.

Przystąpiono do wdrażania selektywnej zbiórki odpadów. W tym celu w większości miejscowości ustawiono pojemniki na plastik, szkło i papier.

Pomimo tego przy inwentaryzacji terenowej gminy zaobserwowano liczne miejsca gdzie mieszkańcy składują odpady. Nie stanowią one dużego zagrożenia dla środowiska, natomiast niekorzystnie wpływają na estetykę otoczenia.

Odpady płynne ze zbiorników do czasowego przetrzymywania nieczystości płynnych wywożone są do punktu zlewnego, wykonanego przy oczyszczalni w Damnicy. Z uwagi na koszty wywozu odpadów płynnych część z nich wylewana jest na najbliższe pola oraz rowów melioracyjnych. Stan gospodarki na terenie gminy można uznać za dobry.

3.1.12.3 Zaopatrzenie w ciepło

Podstawowymi źródłami ciepła na terenie gminy są:

- kotłownie osiedlowe, zakładowe i wbudowane
- indywidualne

Podstawowym paliwem stosowanym w źródłach ciepła na terenie gminy jest węgiel kamienny, koks oraz w niewielkim stopniu paliwa płynne.

Sprawność kotłów pracujących w kotłowniach waha się od 56 do 77% i jest największa w kotłowniach osiedlowych, a najmniejsza w kotłowniach indywidualnych.

W wyniku zaostrzających się przepisów prawnych dotyczących ochrony powietrza atmosferycznego, wzrostu kosztów za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz dużego nacisku na likwidację niskiej emisji w ogrzewaniu następuje powolny wzrost udziału gazu płynnego i oleju opałowego.

Na terenie gminy procesy spalania paliw dla potrzeb energetycznych stanowią główne źródło zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.

3.1.12.4 Zaopatrzenie w gaz

Na terenie gminy brak jest systemu gazyfikacji przewodowej. Intensywnie natomiast rozwija się gazyfikacja bezprzewodowa. W zaopatrzeniu w gaz płynny obserwuje się nasycenie dla potrzeb przygotowania posiłków i umiarkowany rozwój dla potrzeb grzewczych.

3.1.13 Stan infrastruktury – elektroenergetyka i telekomunikacja

3.1.13.1 Elektroenergetyka

Przez teren gminy przebiega linia NN 400kV Dolna Odra oraz linia WN 110kV relacji Słupsk – Darżyno - Lębork. Linie te przebiegają tranzytem, nie są połączone z istniejącą siecią elektroenergetyczną na terenie gminy.

Na terenie gminy brak jest stacji WN oraz rozdzielni sieciowej SN. Teren gminy zasilany jest ze stacji 110/15kV w Darżynie gm. Potęgowo, miasta Słupska oraz Gałęźni Małej. Gmina zasilana jest w energię elektryczną dwiema liniami magistralnymi SN-15kV z rozdzielni w Żelkowie oraz linii magistralnej SN-15kV Darżyno – Słupsk przebiegającej przez południową część gminy.

Cechą tych linii jest to, że są prowadzone po liniach prostych bez uwzględniania warunków naturalnych oraz zagospodarowania terenu. Osiągnięto w ten sposób lepsze warunki zasilania kosztem ładu przestrzennego.

Na terenie gminy znajduje się ponad 40 stacji transformatorowych 15/0,4kV. Większość z nich to stacje słupowe.

Stan techniczny sieci elektroenergetycznej jest dobry i optymalny pod względem konfiguracji sieci. Nie występują niedobory w zakresie ilości przesyłanej energii elektrycznej.

Na terenie gminy istnieją dwa obiekty „małej energetyki”, które nie retencjonują wody, a jedynie pracują na bieżących przepływach rzeki Łupawy, wykorzystując spad powstały ze spiętrzenia wody w korycie.

Wytwarzana energia elektryczna w elektrowniach wodnych w ilości 0.095MW przekazywana jest do istniejących sieci elektroenergetycznych.

3.1.13.2. Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne powszechne na terenie gminy świadczone są przez Telekomunikację Polską S.A. w Słupsku.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna centrala wiejska umożliwiająca połączenia w ruchu automatycznym. Centrala ta jest podłączona do automatycznej centrali międzymiastowej w Słupsku, która obsługuje automatyczny ruch wewnątrzokręgowy oraz międzymiastowy.

Sieci miejscowe w większości zbudowane są z miedzianych linii napowietrznych z odcinkami kabli telekomunikacyjnych. Wskaźnik gęstości telefonicznej na terenie gminy jest niski. Na koniec 1998 roku wynosił 99,0 abonentów na 1000 mieszkańców. Od 1990 roku wzrósł czterokrotnie.

Stan zaspokojenia potrzeb w zakresie dostępności do usług telekomunikacyjnych powszechnych jest niezadawalający. Istniejąca infrastruktura telekomunikacyjna wymaga rozbudowy. Należy rozbudować pojemność wiejskiej centrali telefonicznej w Damnicy oraz sieć linii i kabli telekomunikacyjnych miejscowych.

Przez obszar gminy przebiega kabel światłowodowy o znaczeniu międzynarodowym Kopenhaga-Gdańsk-Warszawa-południe Europy oraz kabel telekomunikacyjny dalekosiężny Słupsk-Lębork. Gmina nie jest bezpośrednio podłączona do ww. kabli.

Na terenie gminy jedna miejscowość tj. Łężyca pozbawiona jest dostępu do usług telekomunikacji powszechnej.

Obserwuje się rozwój telefonii bezprzewodowej. W ostatnim okresie wybudowano dwie stacje bazowe telefonii komórkowej firmy Polkomtel S.A. w rejonie Domaradza służące do realizacji połączeń bezprzewodowych. Z uwagi na brak dostępu do realizacji połączeń bezprzewodowych w środkowej oraz zachodniej części gminy należy przystąpić do realizacji kolejnych stacji bazowych.

Linia radiowa przebiegająca przez teren gminy wykorzystywana jest do przesyłania ogólnopolskich programów w kanałach radiowych i telewizyjnych pomiędzy telekomunikacyjnymi ośrodkami nadawczymi w Słupsku i Skórowie Nowym, skąd poprzez wieże antenowe emitowane są na teren gminy Damnica. Pasma częstotliwości zajmowane przez tę linię radiową po części wykorzystuje się dla utworzenia analogowych kanałów telefonicznych /telefonii bezprzewodowej Centertel/.

3.1.14 Sytuacja gospodarczo-finansowa gminy

Informację o sytuacji gospodarczo-finansowej gminy przygotowano w oparciu o materiały Urzędu Statystycznego za 1997 rok oraz budżetu gminy na 1999 rok.

Gminę Damnica charakteryzuje niższy niż średnio w gminach byłego województwa słupskiego poziom dochodów i wydatków budżetów gmin na 1 mieszkańca. W 1997 roku dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie Damnica wynosiły 890,48,82 zł i 891,27 zł, podczas gdy w gminach wiejskich województwa odpowiednio 988,59 zł i 1014,77 zł.

W układzie przestrzennym poziom dochodów i wydatków budżetu gminy Damnica na 1 mieszkańca jest gorszy niż sytuacja sąsiednich gmin.

W 1997 roku zarówno dochody budżetu gminy ogółem jak i dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca były zbliżone do wydatków (odpowiednio 5618,95 tys. zł i 5623,91 tys. zł oraz 890,48 zł i 891,27 zł).

Budżet gminy Damnica na 1999 rok przewiduje dochody w wysokości:

	6.978.039 zł	100,0 %
w tym:		
• różne rozliczenia	3.335.050 zł	47,8 %
• dochody od osób prawnych i fizycznych	2.065.000 zł	29,6 %
• opieka społeczna	1.131.708 zł	16,2 %
• gospodarka komunalna	144.000 zł	2,1 %
• oświata i wychowanie	103.197 zł	1,5 %
• administracja państwowa i samorządowa	97.550 zł	1,4 %
• gospodarka mieszkaniowa	50.000 zł	0,7 %
• ochrona zdrowia	25.220 zł	0,4 %
• finanse	15.000 zł	0,2 %
• rolnictwo	6.500 zł	0,1 %
• leśnictwo	4.000 zł	0,1 %

Jednocześnie ustalono wydatki budżetu gminy Damnica w 1999 roku w wysokości:

	7.724.333 zł	100,0 %
w tym:		
• oświata i wychowanie	4.378.557 zł	54,8 %
• opieka społeczna	1.331.708 zł	17,2 %
• administracja państwowa i samorządowa	644.550 zł	8,3 %
• gospodarka komunalna	529.679 zł	6,9 %
• transport	370.000 zł	4,8 %
• kultura i sztuka	130.000 zł	1,7 %
• rolnictwo	115.000 zł	1,5 %
• ochrona zdrowia	70.220 zł	0,9 %
• gospodarka mieszkaniowa	60.000 zł	0,8 %
• kultura fizyczna i sport	45.000 zł	0,6 %
• różne rozliczenia	33.805 zł	0,4 %
• leśnictwo	5.000 zł	0,1 %
• turystyka i wypoczynek	5.000 zł	0,1 %
• bezpieczeństwo publiczne	5.000 zł	0,1 %

3.2 Ocena dotychczasowego rozwoju gminy

3.2.1 Zmiany zachodzące w środowisku

Na terenie gminy zachodzą zmiany odnoszące się do powierzchni ziemi. W ostatnich latach zwiększyła się powierzchnia lasów. W związku z podażą gruntów pod zalesienia przewiduje się dalszy, niewielki wzrost powierzchni leśnej. Przekształcanie się terenów nieleśnych w powierzchnie leśne jest korzystne z punktu widzenia środowiskowego, lasy zapewniają ochronę wód oraz gleb, zapobiegają miejscami wzmożonej erozji.

Pozytywne zmiany następują w zakresie składu gatunkowego drzewostanów: zwiększa się udział gatunków liściastych, drzewostany są przebudowywane w kierunku ich zgodności z siedliskiem.

Stan sanitarny i zdrowotny lasów jest obecnie dość dobry. Brak jest większych zagrożeń: gradacją owadów i patogenów grzybowych. Potencjalnie bardziej zagrożone są powierzchnie leśne na siedliskach porolnych.

W ostatnich latach powiększył się obszar pod wodami powierzchniowymi. Na terenach leśnych powstały zbiorniki małej retencji (2 na terenie Nadleśnictwa Damnica), nowe powierzchnie wodne utworzono w rejonie Damna Młyna (stawy rybackie). Planuje się zrealizowanie stopnia wodnego na rzece Łupawie (zalew, mała elektrownia wodna).

Na rozległych gruntach użytkowanych rolniczo są obecnie prowadzone prace melioracyjne (odbudowywany i rozbudowywany jest system melioracyjny). Budowa i rozbudowa systemu może spowodować istotną zmianę obecnych stosunków wodnych na znaczącym obszarze, również na terenach sąsiednich (nadmierne wysuszenie, bądź uwodnienie).

Na rzece Łupawie, w rejonie Damna planowane jest zrealizowanie stopnia wodnego (zalew, mała elektrownia).

W ostatnich latach zwiększył się istotnie pobór wód powierzchniowych pod uprawy rolne. W 1999 r. spółka Farm Frites Bobrowniki uzyskała pozwolenie wodnoprawne na pobór 1.953 tys. m³ wody na sezon: 15. 05 - 15. 09 do nawodnień gruntów pod uprawy ziemniaków. Trwają starania o uzyskanie pozwolenia na pobór wód podziemnych.

Na terenie gminy znajdują się wyrobiska, które od lat służyły jako miejsca pozyskiwania surowców kopalnych, głównie dla potrzeb budowlanych (kruszywo, piasek, glina). Niektóre z wyrobisk zostały zalesione lub nie użytkowane, naturalnie pokryły się

roślinnością. Niektóre mimo, że nie są formalnie zalegalizowane (brak dokumentacji), nadal są eksploatowane. Zatem lokalnie jest przekształcana powierzchnia ziemi.

W ostatnim czasie na terenie gminy nie został utworzony żaden przyrodniczy obszar prawnie chroniony, wymieniany w Ustawie o ochronie przyrody. Wzrosła natomiast wielokrotnie liczba obiektów stanowiących pomniki przyrody. O ile do roku 1998 był tylko 1 obiekt pomnikowy, to w chwili obecnej jest takich obiektów łącznie 42.

W ostatnim czasie na terenie leśnym należącym do Nadleśnictwa Damnica, zrealizowano ścieżkę dydaktyczno - przyrodniczą (przebiega pomiędzy miejscowościami: Damnica - Karźnica).

Na terenie gminy zachodzą zmiany w zakresie jakościowym środowiska. Dotyczy to przede wszystkim wód.

Badania monitoringowe wód płynących przeprowadzone w 1996 r. przez PIOŚ WIOŚ w Słupsku wykazały nieznaczną poprawę ich stanu jakościowego od roku 1991. O ile w 1991r. Łupawa na całym odcinku w granicach gminy prowadziła wody zdegradowane pod kątem jakości (kl. N.O.N.), to w 1996 r. na odcinku Damnica - Damno nastąpiła poprawa o klasę czystości (III kl.). Nie poprawił się stan sanitarny wód płynących na terenie gminy.

Kontrola monitoringowa stanu czystości wód płynących w danej zlewni (w tym przypadku Łupawy) odbywa się co 5 lat, zatem niemożliwe jest dokonanie bardziej aktualnej oceny zmian jakościowych zachodzących w wodach powierzchniowych gminy.

Brak danych uniemożliwia ocenę ewentualnych zmian w zakresie stanu czystości wód podziemnych w ostatnich latach. Ocena taka byłaby bardzo wskazana, m.in. ze względu na prowadzoną od kilku lat, na rozległym obszarze gminy, intensywną gospodarkę rolną, połączoną z intensywnym nawożeniem oraz stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin.

Wody podziemne przebadane w latach 90-tych, miały na ogół wysoką jakość. Stwierdzono jednak występowanie wód o obniżonej jakości (kl. II a, b - rejon Zagórzycy, Starej Dąbrowy, rejon poniżej Damna po wschodnie granice gminy) oraz ponadnormatywnie zanieczyszczonych (Zagórzycy),

Obok intensywnej gospodarki rolnej istotne potencjalne zagrożenie dla stanu czystości wód stwarzają intensywnie hodowle ryb, zwłaszcza pstrągów. Hodowle pstrągowe powinny być realizowane z uwzględnieniem wysokich standardów zabezpieczających wody płynące przed pogorszeniem ich jakości, zgodnie z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony środowiska.

Realizowanie inwestycji w zakresie ochrony wód powinno w przyszłości skutkować trwałą poprawą jakości wód.

Brak jest badań porównawczych odnoszących się do stanu jakościowego powietrza atmosferycznego.

W związku z rozwojem motoryzacji i zwiększeniem się ruchu pojazdów wzrósł w ostatnich latach poziom natężenia hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych, zwłaszcza wzdłuż drogi krajowej Szczecin - Słupsk - Gdańsk.

Na terenie gminy projektowane jest utworzenie obszaru ochronnego dla ujęcia komunalnego wód w Głobinie (strefa ochrony pośredniej ujęcia), skutkujące wprowadzeniem ograniczeń w użytkowaniu i uporządkowaniem całej gospodarki wodno - ściekowej w tym obszarze. Strefy ochronne ujęć wody, zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami Prawa Wodnego, ustanawia organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody, na koszt zakładu.

Planowane jest również utworzenie stref ochronnych GZWP 105, 117. Dokładne granice stref ochronnych, powinny zostać określone w dokumentacji hydrogeologicznej Zbiorników. Obszary ochronne GZWP ustanawia Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, na koszt Skarbu Państwa.

3.2.2 Przekształcenia struktury przestrzenno-programowej

W ostatnich latach nie nastąpiły zmiany zarówno w powierzchni gminy jak i w przebiegu granic administracyjnych gminy.

Jednocześnie dokonano zmian w podziale gminy na sołectwa. Liczba sołectw zwiększyła się z 10 do 15. Status wsi sołeckiej uzyskały następujące miejscowości: Bobrowniki, Domaradz, Karzniczka, Mianowice, Wielogłowy.

Przeprowadzona analiza dotychczasowego rozwoju gminy w zakresie wybranych elementów i zjawisk mających istotny wpływ na jakość życia mieszkańców gminy pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

a/ w zakresie zasobów demograficznych gminy

- od 1980 roku liczba mieszkańców gminy zwiększyła się o 740 osób /z 5624 w 1980 roku do 6368 na koniec 1998 roku/,

- gminę charakteryzuje przyrost liczby mieszkańców wynoszący średnio w ciągu ostatnich 18 lat około + 40 osób,
- stale zmniejsza się zarówno przyrost naturalny /w 1980 roku 80 osób a w 1998 roku już tylko 11 osób/ jak i liczba urodzeń /w 1980 roku 120 podczas gdy w 1998 roku 58/,
- przyrost liczby mieszkańców nie dotyczy wszystkich miejscowości. Jak wynika z poniższego zestawienia w latach 1994-1999 największym przyrostem w liczbach bezwzględnych charakteryzują się miejscowości: Damnica /o 108 osób/ i Bobrowniki /o 34 osoby/ W pozostałych jednostkach liczba mieszkańców stabilizuje się /zmiany miały miejsce w przedziale od -9 osób w Strzyżynie, do +29 osób w Świtalech /.

Tabela 1. Zmiany zasobów demograficznych gminy Damnica w latach 1994-1999

LP	NAZWA SOLECTWA MIEJSCOWOŚCI	1994	1999	ZMIANY W LATACH 1994-1999 /OSÓB/	ZMIANY W LATACH 1994-1999 /1999R.=100/
1.	Bięcino	209	211	+2	100,9
	Bięcino	209	211	+2	100,9
2.	Bobrowniki	882	908	+26	102,9
	Bobrowniki	627	661	+34	105,4
	Łojewo	217	212	-5	97,7
	Skibin	38	35	-3	92,1
3.	Damnica	1270	1389	+119	109,4
	Budy	125	133	+8	106,4
	Damnica	1102	1210	+108	109,8
	Dębniczka	38	40	+2	105,3
	Łężycza	5	6	+1	120,0
4.	Damno	665	692	+27	104,1
	Damno	599	618	+19	103,2
	Głodowo	9	9	0	100,0
	Wiatrowo	57	65	+8	114,0
5.	Dąbrówka	375	423	48	112,8
	Dąbrówka	132	144	+12	109,1
	Jeziorka	29	39	+10	134,5
	Świtale	187	216	+29	115,5
	Wisžno	27	24	-3	88,9
6.	Domaradz	236	248	+12	105,1
	Domaradz	236	248	+12	105,1
7.	Karżniczka	388	396	+8	102,1
	Karżniczka	388	396	+8	102,1
8.	Łebień	227	224	-3	98,7
	Łebień	227	224	-3	98,7
9.	Mianowice	300	320	+20	106,7

	Mianowice	300	320	+20	106,7
10.	Sąborze	250	264	+14	105,6
	Paprzyce	93	93	0	100,0
	Sąborze	157	171	+14	108,9
11.	Stara Dąbrowa	191	199	+8	104,2
	Stara Dąbrowa	191	199	+8	104,2
12.	Strzyżyno	262	253	-9	96,6
	Strzyżyno	262	253	-9	96,6
13.	Święcichowo	325	328	+3	100,9
	Mrówczyno	62	56	-6	90,3
	Święcichowo	263	272	+9	103,4
14.	Wielogłowy	150	168	+18	112,0
	Wielogłowy	150	168	+18	112,0
15.	Zagórzycza	306	319	+13	104,2
	Zagórzycza	276	283	+7	102,5
	Zagórzyczki	30	36	+6	120,0
	Razem gmina	6036	6342	+306	105,1

Źródło: Materiały Urzędu Gminy Damnica wg stanu 1999-08-10

Liczba miejscowości - 28 w tym 12 wsi + 16 pozostałych miejscowości

Liczba sołectw - 15

b/ w zakresie zasobów i warunków mieszkaniowych

- w ciągu ostatnich 18 lat /1980-1998/ zasoby mieszkaniowe zamieszkałe gminy powiększyły się o 284 mieszkań /z 1285 mieszkań do 1569 tj. o 22,1% /,
- od 1980 roku średnio w roku zasoby zamieszkałe zwiększały się o 16 mieszkań,
- w latach 1996-1997 wydano 14 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych

3.3 Wnioski zgłoszone do Studium gminy

W wyniku zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania studium otrzymano następujące wnioski i informacje do uwzględnienia w opracowywanym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Damnica:

Lp	Nazwa instytucji	Treść wniosku
1.	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego w Gdańsku, Departament Strategii i Rozwoju	Poinformowano, że przekazane w 1998 roku przez Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Słupsku opracowanie: „Uwarunkowania i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa słupskiego w części dotyczącej obszaru gminy Damnica”, pozostają aktualne jako „Informacje i wnioski z opracowań regionalnych do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Damnica”.
2.	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, Wydział Rolnictwa i Infrastruktury Wsi, Oddział Zamiejscowy w Słupsku	Określono zasady ochrony gruntów rolnych do uwzględnienia w studium gminy.
3.	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, Wydział Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych, Oddział Zamiejscowy w Słupsku	Określono zasady i zagadnienia mające wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców gminy do uwzględnienia w studium gminy.
4.	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, Wydział Ochrony Środowiska, Oddział Zamiejscowy w Słupsku	Określono zasady ochrony środowiska przyrodniczego do uwzględnienia w studium gminy.
5.	Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, Wydział Architektury i Budownictwa	Pismo Zarządu Gminy przekazano do Oddziału Zamiejscowego do załatwienia wg kompetencji.
6.	Komenda Główna Straży Granicznej - Warszawa	KGSG nie wnosi uwag do Studium.
7.	Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych Oddział	Przedstawiono zasady zagospodarowania terenów położonych w sąsiedztwie drogi krajowej nr 6.

	Północny w Gdańsku	
8.	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie Oddział Pomorski Okręgowy Zakład Gazownictwa w Gdańsku	Przedstawiono zasady gazyfikacji terenu gminy.
9.	Biuro Studiów i Projektów Gazownictwa Gazoprojekt S.A. Wrocław	Przedstawiono zasady gazyfikacji terenu gminy.
10.	Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej w Gdańsku	ODGW nie wnosi uwag do Studium.
11.	Regionalny Zarząd gospodarki Wodnej w Gdańsku	Należy uwzględnić występowanie na terenie gminy: obszaru wysokiej ochrony głównego zbiornika wód podziemnych nr 311.
12.	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku Delegatura w Słupsku	Pismo Zarządu Gminy przekazano do Miejskiego Inspektora Sanitarnego do załatwienia wg kompetencji.
13.	Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Gdańsku Delegatura w Słupsku	Należy wykonać diagnozę w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.
14.	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego w Gdańsku Terenowy Oddział w Słupsku	Na terenie gminy nie planuje się inwestycji melioracyjnych. W studium należy uwzględnić istniejące urządzenia melioracyjne.
15.	Zakład Energetyczny Słupsk S.A. Rejon Dystrybucji Lębork	Na terenie gminy nie stwierdzono istotnych zamierzeń zwiększonego zapotrzebowania na energię elektryczną.
16.	Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Regionalny Oddział w Słupsku	Przez teren gminy przebiega szlak pieszy „Dolina Łupawy”.
17.	PKP Dyrekcja ¹ Okręgu Infrastruktury Kolejowej w Gdańsku	Gmina położona jest w rejonie PKP Okręgu w Szczecinie. Utrzymywana jest natomiast rezerwa terenu pod docelową budowę drugiego toru dla linii Gdańsk-Stargard Szczeciński.
18.	Polkomtel S.A. Gdańsk	Określono obszar lokalizacji nowych stacji telefonii komórkowej.

19.	AWRSP Sekcja Terenowa w Słupsku	Wskazano tereny do zalesienia oraz na cele rekreacyjne.
20.	AWRSP Gospodarstwo Skarbowe Administracyjno-Handlowe Potęgowo w Administrowaniu	Wskazano tereny do zalesienia, na cele budowlane, turystyczne oraz na poszerzenie pasa drogowego drogi krajowej nr 6.
21.	Państwowe Gospodarstwo Leśne LP Nadleśnictwo Damnica	Wskazano tereny do uznania za użytki ekologiczne.
22.	PGL Nadleśnictwo Damnica	Wskazano tereny proponowane do zalesienia.
23.	PGL Nadleśnictwo Damnica	Wskazano tereny proponowane do przeznaczenia na cele budowlane.
24.	AWRSP Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Handlu i Usług Rejon w Słupsku	Wskazano tereny proponowane do zalesienia oraz tereny w dyspozycji AWRSP.
25.	Firma „Kostrubiec” Saborze	Tereny w sąsiedztwie drogi nr 6 do przeznaczenia na cele budowlane.
26.	Państwo Andrzej i Lucyna Szczupakowscy zam. Słupsk	Wniosek o zmianę przeznaczenia na cele zabudowy mieszkaniowej dz. nr 300 w m. Saborze.
27.	Państwo Halina i Ryszard Prasolek zam. Damno	Wniosek o zmianę przeznaczenia na cele zabudowy mieszkaniowej dz. nr 120 w m. Damno.
28.	Pan Jan Tytyko zam. Damno	Wniosek o przeznaczenie na cele zab. mieszk. Dz. nr 87/1 w m. Damno.
28.	Pan Zbigniew Panek zam. Łomianki	Wniosek o ujęcie w studium inwestycji „Zbiornik Strzyżyno” na rzece Łupawa w miejscowości Strzyżyno
29.	Urząd Gminy Damnica	Wniosek o ujęcie w studium gruntów proponowanych do zalesienia i przejęcia przez Nadleśnictwo Damnica.
30.	PKP Dyrekcja Okręgu Infrastruktury Kolejowej w Szczecinie	Gmina położona jest w rejonie PKP Okręgu w Szczecinie. PKP nie zgłasza uwag i wniosków do studium oraz nie planuje zamierzeń inwestycyjnych i modernizacyjnych na terenie gminy.
31.	Mieszkańcy domu ul. Lipowa 2 w miejscowości Damnica	Wniosek o uwzględnienie w planie zagospodarowania przestrzennego dzierżawionego gruntu rolnego jako działek warzywnych.
32.	PKP Dyrekcja Okręgu Infrastruktury Kolejowej w Gdańsku	Należy uwzględnić rezerwę terenu pod budowę drugiego toru /wraz z elektryfikacją/ dla linii kolejowej nr 202 Gdańsk-Stargard Szczeciński. Obowiązuje rozporządzenie Ministra Transportu z 1999 roku.
33.	PGL Nadleśnictwo Damnica	Wskazano tereny /dz. 88/1/ proponowane do zalesienia.
34.	Urząd Gminy Damnica	Wskazano lokalizację stacji telefonii komórkowej /cz. dz. nr 5/3 w m. Wiatrowo.

4. SYNTEZA

4.1. Uwarunkowania - czynniki rozwoju

SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Czynniki zewnętrzne

- Rejon wchodzi w skład „Zielonego Pierścienia Bałtyku” /w ramach programu VASAB 2010/ i zlewni rzek przymorskich bezpośrednio uchodzących do Bałtyku – możliwość pozyskiwania z tego powodu środków z funduszy Unii Europejskiej,
- Wzrost kontaktów zagranicznych – możliwość nawiązania współpracy partnerskiej pomiędzy regionami i gminami,
- Opracowywanie „Strategii rozwoju województwa pomorskiego”,
- Możliwość osiągania korzyści ekonomicznych ze współpracy z podmiotami gospodarczymi zlokalizowanymi w stosunkowo niedaleko położonym ośrodkach miejskich; Słupsk, Lębork,
- Możliwości rozwoju i osiągania korzyści ze świadczenia usług związanych z tranzytem przez gminę na kierunku wschód-zachód,
- Rozwój rynku nieruchomości,

Czynniki wewnętrzne

- Duży potencjał wolnej siły roboczej,
- Wolne tereny i obiekty dla inwestycji, szczególnie po PGR,
- Ustabilizowane zasoby demograficzne gminy,
- Brak miejscowości charakteryzujących się wyludnieniem
- Znaczna ilość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą
- Istniejące tradycje w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego

OCHRONA ŚRODOWISKA

Czynniki zewnętrzne

- Przyjęcie przez Polskę w 1991r. Polityki Ekologicznej Państwa, wskazującej na konieczność czynnej ochrony przyrody, jak również dokonywania się rozwoju produkcji,

konsumpcji i rozwoju cywilizacyjnego pod warunkiem zachowania w sposób trwały walorów i zasobów środowiska,

- Wyróżnienie w koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET Polska doliny Łupawy, jako krajowego korytarza ekologicznego, umożliwiające starania o fundusze, dotacje służące ochronie przyrody i zachowaniu walorów ekologicznych doliny,
- Usytuowanie gminy w stosunkowo niewielkiej odległości od wybrzeża morskiego, a równocześnie w pobliżu części pojeziernej województwa,
- Położenie gminy w niewielkiej odległości od granic Słowińskiego Parku Krajobrazowego, - Światowego Rezerwatu Biosfery o unikalnych na skalę międzynarodową walorach,
- Położenie gminy w bliskim sąsiedztwie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”, który z uwzględnieniem priorytetu ochrony przyrody, stanowi atrakcyjny teren rekreacyjno-poznawczy w skali kraju, a nawet Europy,
- Przepływ przez obszar gminy rzeki Łupawy, która wraz z doliną stanowi korytarz ekologiczny, łączący strefę pojezierną z wybrzeżem Bałtyku, Rzeka umożliwia przemieszczanie się m.in. cennych gatunków ryb, stanowi atrakcyjny szlak wodny,
- Położenie gminy m.in. w zlewni Słupi umożliwiające udział gminy w Związku Miast i Gmin Dorzecza Słupi.
- Usytuowanie gminy w północnej strefie wysoczyznowej, o korzystnych warunkach agroklimatycznych i glebowych.

Czynniki wewnętrzne

- Występowanie rozległych obszarów o szczególnie korzystnych warunkach glebowych
- Na ogół korzystne warunki agroklimatyczne
- Wysoka jakość „ekologiczna” gleb stwierdzona według badań z lat 1992 - 1995 - brak zanieczyszczeń związkami siarki i metalami ciężkimi,
- Miejscami szczególnie atrakcyjna krajobrazowo i poznawczo rzeźba terenu (fragmenty doliny Łupawy, wydmy pod Bięcinem, wzniesienia w okolicach Starej Dąbrowy)
- Zachowane walory przyrodnicze (lasy - często liściaste, torfowiska, oczka wodne, parki z cennym drzewostanem, zadrzewienia, ostoje i stanowiska ptaków, w tym chronionych, stanowiska ssaków chronionych, ryb w tym z rodziny łososiowatych),
- Duży udział siedlisk lasowych (las świeży, las mieszany świeży),
- Występowanie lasów na siedliskach naturalnych, odpornych biologicznie.

- Duże powierzchnie lasów bukowych, bukowo - dębowych,
- Dobry stan sanitarny i zdrowotny lasów,
- Stwierdzony w badaniach z 1993 r. dobry stan jakościowy wód podziemnych (poza miejscowościami: Zagórzycza, Stara Dąbrowa, Skibin i rejonem: poniżej Damna po wschodnie granice gminy),
- Zaobserwowana w 1996 r. poprawa stanu jakościowego wód na odcinku Damnica - Damno,
- Potencjalne możliwości udokumentowania i eksploatacji złóż kopalin pospolitych: kruszywa, piasku.

ROLNICTWO

Czynniki zewnętrzne

- Realizacja celów strategicznych sformułowanych w programach rządowych dla wsi i rolnictwa: „Średniookresowej strategii. rozwoju rolnictwa i obszarów. wiejskich” oraz „Spójnej polityce strukturalnej rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa” skierowanych m.in. na: poprawę sytuacji dochodowej rolników, zwiększenie konkurencyjności rodzimych produktów na rynkach krajowych i zagranicznych, poprawę warunków życia i pracy mieszkańców wsi oraz zmianę charakteru obszarów wiejskich w kierunku ich wielofunkcyjnego rozwoju a także w „Pakcie dla rolnictwa i obszarów wiejskich”, w którym zapowiadane są działania na rzecz wspierania rolnictwa i jego otoczenia, rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy oraz wspierania kompleksowej polityki społecznej wobec wsi i rolnictwa i rozwoju otoczenia cywilizacyjnego obszarów wiejskich.
- Objęcie polskiego rolnictwa Wspólnotową Polityką Rolną, po uzyskaniu członkostwa w Unii Europejskiej.
- Pomoc przedprzystąpieniowa Unii Europejskiej dla państw starających się o członkostwo (przedakcesyjne fundusze strukturalne, w tym specjalny program pomocy dla rolnictwa i obszarów wiejskich - SAPARD).
- Przyjęcie przez Sejm RP do rozpatrzenia projektów ustaw: o reformie rolnej i gospodarstwie rodzinnym oraz o przeznaczaniu gruntów rolnych na grunty leśne.

- Wzrastające zapotrzebowanie rynków europejskich na produkty żywnościowe o podwyższonych parametrach zdrowotnych.

Wewnętrzne

- Bardzo dobre warunki naturalne do prowadzenia wysokotowarowej gospodarki rolnej, na które składają się:
  - wysoki udział użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów - 65 % powierzchni całkowitej gminy,
  - bardzo korzystne warunki glebowe na przeważającej części gminy, ogólnie wysoka jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Korzystna struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych - blisko połowa gospodarstw posiada obszar użytków rolnych powyżej 10 ha,
- Istnienie dużych ośrodków produkcyjnych, stanowiących zaplecze kubaturowe dla produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- Korzystna struktura wiekowa użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych,
- Wzrastająca aktywność zawodowa użytkowników gospodarstw oraz zamieszkałej z nim ludności wyrażająca się poszukiwaniem dodatkowych źródeł utrzymania.

LEŚNICTWO

Czynniki zewnętrzne

- Wprowadzenie zasad zrównoważonej gospodarki leśnej i ustawowo obowiązujący model wielofunkcyjny, preferujący rozwój ekologicznych, środowiskowotwórczych oraz społecznych funkcji lasów.
- Dostęp do technologii pozwalających na maksymalne wykorzystanie i zagospodarowanie wszystkich sortymentów surowca drzewnego.
- Możliwość uzyskania dotacji i subwencji na rozwój gminy w przypadku przyjęcia ograniczeń wynikających z działań na rzecz ochrony lasów (znaczenie w sieci obszarów chronionych) ze względu na utrzymanie bioróżnorodności środowiska, wzmocnienia pełnionych przez funkcji ochronnych.
- Wprowadzenie zasad zrównoważonego rozwoju w innych dziedzinach gospodarki (komunikacja, przemysł, rolnictwo).

- Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa i zwiększenie popytu na rekreacje na terenach niezurbanizowanych, mało zaludnionych i ekologicznie czystych.
- Możliwość wspólnych działań z mieszkańcami terenów sąsiednich, w zakresie ochrony i wykorzystania terenów leśnych (zielone szkoły, turystyka międzynarodowa).

Wewnętrzne

- Stosunkowo znaczne zróżnicowanie zbiorowisk leśnych.
- Dominacja udziału lasów państwowych.
- Stosunkowo wysoka zasobność w surowiec drzewny.
- Dobry stan zdrowotny i sanitarny lasów.
- Stosunkowo wysoki stopień naturalności ekosystemów leśnych.
- Konieczność zwiększania kompleksów leśnych i tworzenia powiązań między nimi.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Czynniki zewnętrzne

- Uzyskanie przez Polskę jako jednego z dziesięciu krajów kandydujących do członkostwa w Unii Europejskiej dostępu do funduszy przedakcesyjnych o nazwie SAPARD i ISPA – instrumentów wsparcia m.in. dla rozwoju i poprawy infrastruktury wiejskiej,
- Uchwalenie nowelizacji ustawy z dnia 26 października o niektórych formach wspierania budownictwa mieszkaniowego, dającej możliwość otrzymania preferencyjnego kredytu na wykonanie infrastruktury technicznej pod każdy rodzaj budownictwa mieszkaniowego,
- Planowana budowa gazociągu wysokiego ciśnienia Redzikowo – Lębork, część trasy przebiega przez teren gminy,
- Dynamiczny rozwój telefonii bezprzewodowej,
- Wejście drugiego operatora dla świadczenia usług telekomunikacji przewodowej,

Czynniki wewnętrzne

- Rezerwy w wydajności istniejących ujęć wody,
- Rozpoczęcie budowy grupowego systemu kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Damno, Bobrowniki, Łojewo i Świtawy z oczyszczalnią ścieków w Bobrownikach,

- Wdrażanie programu porządkowania gospodarki odpadami,
- Dynamiczny rozwój dystrybucji gazu płynnego – punktów wymiany butli gazowych,
- Dobry stan techniczny sieci elektroenergetycznej /i optymalny pod względem konfiguracji sieci/,

KOMUNIKACJA

Czynniki zewnętrzne

- Atrakcyjne położenie komunikacyjne gminy związane z przebiegami, na kierunku w układzie równoleżnikowym na kierunku zachód - wschód, drogi krajowej DK6 zaliczanej do międzynarodowej sieci dróg europejskich oraz pierwszorzędnej linii kolejowej Szczecin - Gdańsk, które zabezpieczają związki z w pasie Polski Północnej, co ma istotne znaczenie w rozwoju gospodarczym i turystycznym gminy,
- Odległość ośrodka gminnego - Damnica wynosząca 6 km od drogi krajowej i 18 km od Słupska jest ważnym aspektem położenia gminy, ponieważ wokół najważniejszej na Pomorzu Środkowym drogi krajowej MR6/E28 i linii kolejowej o znaczeniu międzynarodowym Szczecin-Gdańsk kształtuje się pasmo potencjalnych możliwości rozwoju związanych z układem infrastruktury technicznej,
- Droga DK6 i linia kolejowa zapewniają bezpośrednią dostępność do szkół, zakładów pracy, usług ponadlokalnych w Słupsku (w odległości 18 i 19 km od ośrodka gminnego), Lęborka (38 i 33 km).
- Przebieg atrakcyjnych szlaków turystycznych, pieszego i wodnego związanych z rzeką Łupawą, łączących tereny turystyczno - rekreacyjne pojezierza z nadmorskimi (Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” ze Słowińskim Parkiem Narodowym - Światowym Rezerwatem Biosfery), co daje realne podstawy do formułowania oferty turystycznej w nawiązaniu do tych szlaków i występującego na terenie gminy bogactwa kulturowego - pałaców i parków.
- Relatywnie bliski przebieg w sąsiedztwie obszaru gminy planowanych tras rowerowych: międzynarodowej hanzeatyckiej trasy nadmorskiej oraz regionalnej trasy rowerowej „Dolina Słupi” szlakiem elektrowni wodnych i dalej w kierunku Ustki.

Wewnętrzne

- Przy drodze krajowej DK6 i powiatowej DP 39153 skupia się lub ciąży do drogi sieć osiedleńcza, co jest udogodnieniem rozwoju przestrzennego,
- Sieć dróg powiatowych, które łącząc wsie z gminami i miastami zapewniają elementarne związki w komunikacji kołowej, a także sieć dróg gminnych uzupełniających sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, zabezpieczających potrzeby lokalne. Ze względu na małe natężenie ruchu, istnieje możliwość wykorzystania tych dróg do rozwoju komunikacji rowerowej w celach turystyczno-rekreacyjnych oraz codziennych dojazdach do pracy i szkoły, a także w charakterze ciągów turystycznych pieszych i hipicznych.
- Rozwój infrastruktury oraz łatwa dostępność komunikacyjna przyczyni się do ewentualnych inwestorów oraz pozyskiwania turystów.

4.2 Uwarunkowania - ograniczenia rozwoju

SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Ograniczenia zewnętrzne

- Położenie gminy w rejonie odznaczającym się szczególnie niekorzystną sytuacją społeczno-gospodarczą w stosunku do pozostałych regionów kraju; niska atrakcyjność regionu dla inwestorów,
- Niestabilna i niekorzystna dla gmin i rozwoju przedsiębiorczości polityka fiskalna państwa,
- Niewielkie zainteresowanie kapitału zewnętrznego /krajowego i zagranicznego/ lokalizacją inwestycji na terenie gminy,

Ograniczenia wewnętrzne

- Bezrobocie strukturalne – niskie kwalifikacje i niska aktywność zawodowa wolnej siły roboczej,
- Słabo rozwinięta sfera usług turystycznych,

- Występowanie osadnictwa związanego z funkcjonowaniem dawnych PGR, które utraciło obecnie swoją bazę dochodową,
- Niski poziom dochodów budżetu gminy ograniczający możliwości podejmowania inwestycji sprzyjających rozwojowi działalności gospodarczej,
- Niski i utrwalający się w czasie poziom zamożności społeczeństwa gminy

OCHRONA ŚRODOWISKA

Ograniczenia zewnętrzne

- Niewystarczające uregulowania prawne na szczeblu rządowym, w zakresie finansowania przez Państwo zadań wynikających z przyjętej polityki ekologicznej. Preferencji i rekompensat rządowych wymagają wyróżnione pod względem wartości przyrodniczych w koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET Polska obszary, które wymagają ustanowienia form ochronnych, a co najmniej wykluczenia intensywnej formy zagospodarowania, powodujących degradację i ilościowe zubożenie walorów.
- Niewystarczający zasób informacji o środowisku przyrodniczym, wskutek wstrzymania przez Ministerstwo OŚZNiL (1994r.) wykonywania powszechnych inwentaryzacji przyrodniczych gmin.
- Położenie gminy w zasięgu zlewni rzek przymorskich, głównie w zlewni rzeki Łupawy, bezpośrednio wpływającej do morza. Wymagane jest w każdym sposobie zagospodarowania i działalności stosowanie szczególnych reżimów ochronnych, przeciwdziałających zanieczyszczeniu wód płynących, a pośrednio Morza Bałtyckiego.
- Położenie gminy w zasięgu projektowanej strefy ochronnej ujęcia komunalnego „Głobino” oraz w zasięgu projektowanych stref ochronnych GZWP, wymuszające ograniczenia w korzystaniu ze środowiska,
- Położenie w mało atrakcyjnym turystycznie paśmie poza Wybrzeżem oraz terenami pojeziernymi.
- Wzrastający ruch motoryzacyjny, powodujący wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych.

Czynniki wewnętrzne

- Stosunkowo mała powierzchnia lasów,
- Bardzo zły stan jakościowy wód płynących, decydujący o obniżonych naturalnych warunkach bytowania ryb i innych organizmów wodnych; niemożliwy pobór wód pitnych.
- Bardzo zły stan bakteriologiczny wód płynących,
- Występujące zakwaszenie gleb,
- Występowanie zjawiska erozji gleb,
- Mała liczba jezior, niska jeziorność i retencyjność jeziorna,
- Brak i słaba izolacja od powierzchni pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego w części obszaru gminy,
- Stwierdzona lokalnie pozaklasowa jakość wód użytkowego poziomu wodonośnego.
- Występujące wysokie zagrożenie zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych, powodowane przede wszystkim intensywną, wielkotowarową gospodarką rolną, nie uregulowaną gospodarką ściekową,
- Prowadzone na rozległych terenach rolnych prace melioracyjne, mogące zakłócić utrwalone w otoczeniu stosunki wodne,
- Brak złóż kopalin podstawowych, a także nieudokumentowane złoża kopalin pospolitych,
- Występowanie lasów na siedliskach porolnych, mniej odpornych biologicznie od pozostałych zbiorowisk leśnych,
- „Zerowy” stopień ochrony i zabezpieczenia walorów przyrodniczych, zwłaszcza doliny Łupawy (brak obszarów chronionych),
- Niewystarczający stopień świadomości ekologicznej części mieszkańców gminy,
- Wzrastający poziom hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych, zwłaszcza wzdłuż drogi Szczecin - Słupsk - Gdańsk.

ROLNICTWO

Ograniczenia zewnętrzne

- Realizacja wariantu członkostwa z długim okresem przejściowym dla rolnictwa (zwłaszcza przy rozległych regulacjach ochronnych Unii i powolnym rozwoju instytucji rynkowych i handlu zagranicznego w Polsce).

- Prawdopodobieństwo utraty części krajowego rynku produktów rolnych.
- Wysokie koszty dostosowania i modernizacji polskiego sektora żywnościowego do wymogów unijnych.
- Wolne tempo dostosowywania prawnego - instytucjonalnego Polski w zakresie polityki rolnej oraz polityki strukturalnej i regionalnej, brak podstawowych ustaw w zakresie prawa rolnego, takich jak: o reformie strukturalnej rolnictwa, o gospodarstwie rodzinnym, o emeryturach i rentach rolniczych (nowelizacja) itp.

Wewnętrzne

- Duży areal użytków rolnych we władaniu Skarbu Państwa, wolne tempo prywatyzacji gruntów rolnych.
- Brak większych możliwości upełnorolnienia istniejących lub utworzenia nowych, większych obszarowo, gospodarstw indywidualnych.
- Słabo rozwinięta hodowla zwierząt gospodarskich, niewykorzystane stanowiska inwentarskie, niski udział kierunków pracochłonnych (hodowla bydła mlecznego, uprawy warzywniczo - sadownicze).
- Słabe wyposażenie indywidualnych gospodarstw rolnych w specjalistyczny sprzęt rolniczy.
- Brak zorganizowanej obsługi gospodarstw rolnych w zakresie skupu, słabe powiązania z rynkiem gospodarstw indywidualnych, brak więzi kooperacyjnych między gospodarstwem i przetwórstwem.
- Trudności za zbytem wyprodukowanych płodów rolnych, niska towarowość gospodarstw chłopskich.
- Niewielki odsetek gospodarstw indywidualnych rozwojowych, słaba kondycja finansowa większości gospodarstw indywidualnych.
- Niski poziom wykształcenia ludności związanej z gospodarstwem, niskie kwalifikacje rolnicze użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych.

LEŚNICTWO

Ograniczenia zewnętrzne

- Zanieczyszczenia transgraniczne powietrza i wód ujemnie wpływające na lasy.
- Zagrożenia abiotyczne (zmiany klimatu, ujemny bilans wodny - susze, mrozy, huragany), zagrożenia biotyczne - gradacje szkodników owadzych i grzybowych atakujących drzewostany.
- Niekorzystne ceny surowca drzewnego.
- Ograniczenia budżetowe państwa w finansowaniu lasów w zakresie pielęgnacji upraw i młodników.
- Koncepcja prywatyzacji lasów państwowych.

Wewnętrzne

- Niski stopień świadomości ekologicznej społeczeństwa (dzikie wysypiska śmieci w lasach, pozyskiwanie runa leśnego niedozwolonymi metodami).
- Zagrożenie dla upraw leśnych spływającymi na nie wodami drenarskimi, pochodzącymi z bardzo intensywnie chemizowanych upraw rolniczych.
- Brak równowagi ekologicznej ekosystemów leśnych na gruntach porolnych.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Ograniczenia zewnętrzne

- Pełna zależność systemów zaopatrzenia w energię elektryczną i usług telekomunikacyjnych od systemów krajowych

Ograniczenia wewnętrzne

- Brak dostatecznej ochrony jakości wód powierzchniowych
- Nieuporządkowana gospodarka ściekowa
- Pogarszający się stan techniczny niektórych sieci i urządzeń wodociagowych

KOMUNIKACJA

Ograniczenia zewnętrzne

- Brak obejść miejscowości na drodze krajowej nr 6, na której dominuje ruch tranzytowy-zewnętrzny,
- Braki w standardach i stanie technicznym sieci drogowej, zwłaszcza w północnej i środkowej części gminy,
- Zły stan nawierzchni dróg spowodowany zmniejszeniem nakładów finansowych na ich modernizację,
- Rosnące znaczenie w przewozie ładunków, w tym także niebezpiecznych, transportu drogowego nad kolejowym,
- Przewóz towarów o przekroczonej nośności powodujący niszczenie dróg nieprzystosowanych do takich ładunków.

Wewnętrzne

- Braki w standardach i stanie sieci drogowej,
- Niskie nakłady na drogownictwo,
- Brak połączeń o zadowalającym standardzie na kierunku północ-południe, poza drogą do Damnicy o zadowalającym stanie nawierzchni i gorszych parametrach technicznych (bliskie krawężni jezdni zadrzewienie) oraz w południowej części gminy,
- Brak, poza jednym w Domaradzu, parkingów dla samochodów ciężarowych,
- Niedostatecznie rozwinięte zaplecze techniczne motoryzacji, zwłaszcza w zakresie stale rosnących potrzeb przewozów towarowych taboru ciężarowego,
- Brak ciągów pieszych i dróg rowerowych dla powiązań zewnętrznych i wewnętrznych.

Powierzchnia geodezyjna i struktura użytkowania gruntów w granicach administracyjnych gminy. Stan na 1.01.1999 r. / wg wykazów geodezyjnych gruntów

Obręb	Powierzchnia ogólna	Użytki rolne						Lasy i grunty zakrz. i zakrz.	Tereny zurbanizowane	Tereny różne	Nieuzyski	Wody	Lasy i grunty zakrz. i zakrz.				Tereny zurbanizowane	Tereny różne	Nieuzyski	Wody				
		sady		rolne		inne							zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.					zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.
		grunty	inne	łąki	trwałe	pastwiska	trwałe																	
Razem	grunty	inne	łąki	trwałe	pastwiska	trwałe	inne	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.	zakrz.					
Bięcino	1091,88	634,28	819,55	0,2	1,15	0,00	417,66	35,94	0,00	2,59	0,41	58,09	56,74	0,02	0,11	0,00	38,25	3,38	0,00	0,24	0,04			
Bobrowniki	1043,01	855,20	765,20	0,00	3,89	4,74	77,38	74,22	2,90	9,09	24,22	81,99	73,36	0,00	0,37	0,45	7,42	7,12	0,28	0,87	2,32			
Dąbrowka	328,22	278,88	248,62	0,37	0,83	8,03	9,55	19,62	0,00	19,62	15,63	84,97	75,75	0,11	0,25	2,45	2,91	2,91	0,00	5,98	4,76			
Dąmnica	693,10	555,43	504,18	1,02	0,62	5,76	55,96	73,01	0,00	7,14	1,56	80,14	72,74	0,15	0,09	0,63	8,07	10,53	0,00	1,03	0,23			
Dąmnica Leśn.	1386,94	84,19	20,49	0,05	2,11	0,97	1288,15	25,10	0,41	4,39	14,72	4,60	1,47	0,00	0,15	0,07	92,21	1,80	0,03	0,31	1,05			
Dąmno	1147,35	880,63	790,66	0,03	2,91	5,78	174,49	50,00	1,90	13,30	17,03	77,62	68,91	0,00	0,25	0,50	15,21	4,36	0,17	1,16	1,48			
Domaradz	1209,05	727,27	664,69	0,01	0,00	5,16	416,65	53,23	0,00	11,84	0,00	80,15	54,98	0,00	0,00	0,43	34,46	4,40	0,00	0,96	0,00			
Karczuszka	709,89	632,85	614,92	0,00	1,82	0,91	18,76	49,26	0,00	5,47	3,56	89,15	86,62	0,00	0,23	0,13	2,64	6,94	0,00	0,77	0,50			
Lebien	940,63	531,30	490,57	0,00	2,90	1,43	345,73	50,02	0,00	4,83	8,76	56,48	52,15	0,00	0,31	0,15	36,76	5,32	0,00	0,77	0,50			
Mianowice	1201,72	659,72	556,00	0,00	6,68	1,94	485,20	41,16	0,00	11,49	4,15	54,90	46,27	0,00	0,56	0,16	40,38	3,43	0,00	0,96	0,35			
Paprzyce	334,06	314,91	297,11	0,00	5,30	0,03	1,24	14,05	0,00	1,08	2,80	94,26	88,93	0,00	1,59	0,01	0,37	4,21	0,00	0,32	0,84			
Saborze	447,68	404,22	356,66	0,50	0,03	0,31	823,61	30,41	0,09	1,24	4,87	90,29	75,25	0,11	2,50	0,75	2,22	6,12	0,00	0,28	1,09			
Stara Dąbrowa	1169,58	303,25	297,46	0,15	1,81	2,86	559,99	38,63	0,00	11,00	0,62	25,93	25,43	0,01	0,00	0,03	70,42	2,60	0,01	0,99	0,05			
Strzyżyno	978,41	359,83	313,70	0,05	0,00	3,68	12,77	44,82	0,27	8,77	14,82	36,78	32,06	0,01	0,18	0,29	57,23	3,85	0,00	0,53	1,51			
Świecichowo	831,62	762,60	728,48	0,42	0,00	0,13	105,70	16,51	0,00	2,59	2,59	91,70	87,60	0,05	0,00	0,44	1,54	5,97	0,03	1,05	0,31			
Wiatrowo	469,98	343,91	294,37	0,00	0,67	11,20	2,76	18,76	0,24	0,02	3,83	73,18	62,63	0,00	0,03	2,22	22,49	3,51	0,00	0,00	0,81			
Wielogłowy	436,84	409,77	357,92	0,00	5,47	10,88	68,10	62,60	0,29	37,50	2,49	93,60	81,93	0,00	0,15	2,56	0,63	4,29	0,05	0,64	0,57			
Wisznio	1651,41	1478,43	1202,46	0,24	5,62	5,76	6,28	35,28	2,22	3,10	6,49	89,40	72,81	0,01	0,33	0,66	4,12	3,79	0,02	2,27	0,39			
Zagorzycza	670,71	619,90	541,05	0,38	5,62	5,76	6,28	35,28	2,22	3,10	3,93	92,42	80,67	0,08	0,84	0,86	0,94	5,26	0,33	0,45	0,59			
Razem	16781	10848	9684	26	448	710	4888	760	8	145	132	6464	5759	0,15	2,67	4,23	29,13	4,62	0,05	0,86	0,79			

Tabela 1

Tabela 4

STRUKTURA OBSZAROWA INNYWIDUALNYCH GOSPODARSTW ROLNYCH w ha ogółem. (listopad 1999 r).

Sołectwo liczba powierzch.	1-2 ha	2-5 ha	5-10 ha	10-20 ha	20-30 ha	30-50 ha	50-100 ha	100-200 ha	> 200 ha	Ogółem
Bięcino	6 7.08	7 24.54	6 50.37	5 99.57	3 68.4	0 0	0 0	1 194.84	0 0	28 424.8
Bobrowniki	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Dąbrówka	10 15	6 16.22	2 15.6	7 116.31	1 27.73	1 35.77	0 -	0 0	0 0	27 226.63
Dannica	35 42.96	9 28.58	19 152.42	10 177.7	1 25.99	3 97.91	1 50.46	0 0	0 0	78 576.02
Dannica Lesnic.	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Dannno	6 9.95	2 6.23	2 17.38	3 47.55	0 0	1 36.07	1 54.27	0 0	0 0	15 171.45
Domaradz	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Karzniczka	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Lebien	5 7.02	3 10.72	5 36.23	3 36.78	3 76.62	0 0	1 78.96	0 0	0 0	20 246.33
Mianowice	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Papryce	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Sąborze	9 11.14	2 4.95	4 33.05	18 274.33	0 0	0 0	1 51.5	0 0	0 0	34 374.97
Siara Dąbrowa	13 19.67	10 37.97	8 56.01	5 59.65	2 52.47	0 0	0 0	0 0	0 0	38 225.77
Strzyżyno	3 4.55	9 28.63	0 0	3 39.68	0 0	2 75.99	3 239.49	0 0	0 0	20 388.34
Święcichowo	9 12.82	4 12.22	5 33.22	2 31.25	2 47.33	2 74.29	1 56.81	0 0	1 489.26	26 757.2
Wiatrowo	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Wielogłowy	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Wisznio	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0
Zagórzycza	12 20.15	4 13.67	3 22.31	5 66.87	4 104.03	3 74.64	1 67.54	0 0	0 0	32 389.01
Ogółem	108 150.43	56 183.57	54 416.59	61 949.69	16 402.57	12 414.67	9 599.03	1 174.84	1 489.26	318 3780.65
Struktura	34% 3.99%	17.61% 4.86%	16.98% 11.02%	19.18% 25.12%	5.03% 10.65%	3.77% 10.97%	2.83% 15.84%	0.31% 4.62%	0.31% 12.94%	100% 100%

Źródło: Urząd Gminy Dannica.